

TARIMSAL EKONOMİ ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ

**EGE BÖLGESİ'NDE SU ÜRÜNLERİ AVCILIĞI
YAPAN İŞLETMELERİN
SOSYO-EKONOMİK ANALİZİ**

S. Ahmet ÇELİKER
(Proje Lideri)

Yrd. Doç. Dr. A. Şeref KORKMAZ
(Danışman)

ASAUM- Ankara Üniversitesi Su Ürünleri Araştırma ve Uygulama Merkezi

Araştırmacılar

Alkan DEMİR
Umut GÜL
Deniz DÖNMEZ
İsminaz ÖZDEMİR
Şevket KALANLAR

Ocak 2008
ANKARA

Bu araştırma Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü, Su Ürünleri Daire Başkanlığının desteği ile yapılmıştır.

ÖNSÖZ

Ege Bölgesi verim olarak Karadeniz ve Marmara'dan sonra ülkemiz sularındaki en verimli üçüncü av sahasını oluşturmaktadır. Deniz balıklarında 1995–2006 yılları arasındaki toplam üretimin ortalama % 9,3 'ü Ege Bölgesi'nden karşılanmaktadır.

Bu proje 2006–2007 yılları arasında Ege Bölgesi'nde Su ürünleri avcılığı yapan işletmelerin sosyo-ekonomik yapısını tespit etmek amacıyla yapılmıştır.

Sürdürülebilir Balıkçılık açısından kaynakların optimal kullanımı ne kadar önemli ise bu kaynakları kullananların yaşı, eğitim durumu ve diğer sosyo- ekonomik yapıları da bu ölçüde önemlidir.

Ortak Balıkçılık Politikası uyarınca teknelerimizin yaşı, boyu, motor gücü, av kapasiteleri önem kazanmaktadır. Yörede toplam 5280 tekne bulunmaktadır. Bu proje kapsamında bu teknelerden Bölgede 5 il ve 13 ilçede 261 denek incelenmiştir.

Çalışmanın birinci kısmında avlanma filosunun teknik fiziksel özellikleri, ikinci kısımda balıkçıların sosyo-ekonomik özellikleri incelenmiş, üçüncü kısımda balıkçılık faaliyetlerinin ekonomik analizi yapılmış, dördüncü kısımda da avlanan türlerin brüt hâsıladaki payları, beşinci kısımda balıkçıların balıkçılık ile ilgili görüşleri, altıncı kısımda balıkçıların ortalama mazot tüketimleri ve ÖTV indiriminin etkisi incelenmiştir.

Ege bölgesi balıkçılarının sosyo-ekonomik yapısını ortaya koyan bu çalışmada proje lideri Sayın S. Ahmet ÇELİKER başta olmak üzere emeği geçenlere teşekkür ediyor, ilgili tüm kesimlere faydalı olacağını umut ediyorum.

Doç.Dr. İlkay DELLAL
Enstitü Müdür V.

TEŞEKKÜR

Bu çalışmada bize her türlü desteği veren Koruma Kontrol Genel Müdürlüğü Su Ürünleri Daire Başkanı Sn. Vahdettin KÜRÜM' e, Sn. Hamdi ARPA'ya, anket aşamasında yardımlarını esirgemeyen ve saha çalışmasına bizzat katılan Sn. Berrin TAŞKAYA ve Sn. Mehmet MUTLU'ya, Anketlerin dökümünde büyük emeği olan Sn. Halil YALAZA'ya, Çanakkale Tarım İl Müdürlüğü, Edremit Tarım İlçe Müdürlüğü, Ayvacık Tarım İlçe Müdürlüğü, Gömeç Tarım İlçe Müdürlüğü, Burhaniye Tarım İlçe Müdürlüğü, Ayvalık Tarım İlçe Müdürlüğü, İzmir Tarım İl Müdürlüğü Kontrol Şube Müdürlüğü, Bodrum Tarım İlçe Müdürlüğü, Marmaris Tarım İlçe Müdürlüğü elemanlarına ve İzmir Tarım İl Müdürlüğü Kontrol Şube Müd. Sn. Muharrem ÖZDESTAN'a, Marmaris İlçe Müdür V. Sn. Bilgin AYAYDIN'a, Edremit Tarım İlçe Müdürü Sn. Hüseyin ACAR'a Ayvalık Tarım İlçe Müdürlüğü'nden Sn. Fatih ERDOĞAN'a, Balıkesir Gömeç Tarım İlçe Müdürlüğü'nden Sn. Hakan İMAM'a, Ayvacık Tarım İlçe Müdürlüğü'nden Sn. Şeref BAŞOL'a ve adımı sayamadığımız diğer Bakanlığımız personellerine teşekkür ederiz.

İÇİNDEKİLER

1.GİRİŞ.....	1
1.1.Ege Bölgesindeki Balıkçılığın Genel Özellikleri.....	3
1.2.Araştırmanın Önemi.....	5
1.3.Araştırmanın Amacı.....	5
1.4.Araştırmanın Kapsamı	6
2. LİTERATÜR ÖZETİ.....	7
2.1.Dünyadaki araştırmalar.....	7
2.2.Türkiye’deki Araştırmalar.....	12
3.MATERYAL ve YÖNTEM.....	15
3.1.Materyal.....	15
3.1.1. Araştırma materyali.....	15
3.1.1.1. Araştırma alanı	15
3.1.1.2. Avlama tekneleri	16
3.1.1.3. Anket formları	16
3.1.1.4. Kamu kuruluşları.....	16
3.2. Yöntem.....	16
3.2.1. Örnek büyüklüğünün belirlenmesi.....	16
3.2.2. Verileri toplama yöntemi (Yüz yüze görüşme tekniği).....	17
3.2.3. Avlama filosunun teknik ve fiziksel özelliklerinin tespiti.....	18
3.2.4. Balıkçıların sosyo-ekonomik özelliklerinin tespiti.....	18
3.2.5. Balıkçılık faaliyetinin ekonomik analizi.....	18
3.2.5.1. Nüfus ve işgücü.....	18
3.2.5.2. Balıkçıların sermaye yapısı.....	18
3.2.5.2.1. Aktif sermaye.....	18
3.2.5.2.1.1. Avlama sermayesi	18
3.2.5.2.1.2. Tekne sermayesi.....	19
3.2.5.2.1.3. Ağlar ve diğer avlama araç-gereçleri sermayesi.....	19
3.2.5.2.1.4. Elektrikli cihaz ve ekipmanlar.....	19
3.2.5.2.1.5. Para sermayesi.....	19
3.2.5.2.2. Pasif sermaye.....	20
3.2.6. Balıkçılık faaliyetinin mali ve ekonomik analizi.....	20
3.2.7. İstatistik yöntemler.....	23
4. ARAŞTIRMA SONUÇLARI.....	24
4.1. Ege Bölgesi’ndeki Avlama Filosunun Teknik Fiziksel Özellikleri	24
4.1.1. Avlama teknelerinin kullanım şekli.....	24
4.1.2. Avlama teknelerinin boyu.....	24
4.1.3. Avlama teknelerinin yaşı.....	25
4.1.4. Avlama teknelerinin yapıım malzemesi.....	27
4.1.5. Avlama teknelerinin mülkiyet durumu.....	28
4.1.6. Avlama teknelerinin satın alınma şekli.....	30
4.1.7. Avlama teknelerindeki ağlar ve diğer avlama araçları.....	31
4.1.8. Avlama teknelerindeki elektrikli cihaz ve ekipmanlar.....	33
4.1.9. Avlama teknelerinin motor gücü.....	34
4.2. Ege Bölgesi Balıkçılarının Sosyo-Ekonomik Özellikleri.....	35
4.2.1. Balıkçıların yaşı ve medeni hâli.....	35
4.2.2. Balıkçıların öğrenim düzeyi	35
4.2.3. Balıkçıların çocuk sayısı	37
4.2.4. Balıkçıların hane halkı nüfusu	38
4.2.5. Balıkçıların ev mülkiyeti.....	38
4.2.6. Balıkçıların otomobil mülkiyeti.....	39
4.2.7. Balıkçıların sosyal güvenlik durumu	40

4.2.8. Balıkçıların örgütlenme durumu	41
4.2.9. Balıkçıların mesleki tecrübeleri.....	42
4.2.10. Balıkçıların balıkçılığı seçme nedeni.....	45
4.2.11. Balıkçıların tayfa olarak çalışan çocukları.....	46
4.3. Ege Bölgesi'ndeki Balıkçılık Faaliyetlerinin Ekonomik Analizi	49
4.3.1. Balıkçıların sermaye yapısı	49
4.3.1.1. Aktif sermaye.....	49
4.3.1.1.1 Tekne sermayesi.....	49
4.3.1.1.2. Ağlar ve diğer avlanma araç-gereçleri sermayesi.....	49
4.3.1.1.3 Elektrikli cihaz ve ekipmanlar.....	51
4.3.1.1.4 Toplam avlama sermayesi.....	53
4.3.1.1.5 Para sermayesi	53
4.3.1.1.6 Aktif sermaye toplamı.....	54
4.3.1.2 Pasif sermaye.....	55
4.3.2. Faaliyet sonuçları.....	56
4.3.2.1. Brüt hasıla.....	56
4.3.2.2. Gayri saf hasıla.....	57
4.3.2.3. İşletme masrafları.....	58
4.3.2.3.1. Değişen masraflar.....	58
4.3.2.3.2. Sabit masraflar.....	59
4.3.2.4. Saf hasıla.....	61
4.3.2.5. Brüt kâr	62
4.3.2.6. Balıkçılık geliri.....	62
4.3.2.7. Aile geliri.....	63
4.3.2.8. Rantabiliteler.....	64
4.4. Balıkçıların Balıkçılıkla İlgili Görüşleri.....	65
4.4.1. Av miktarı hakkındaki düşünceleri.....	65
4.4.2. Balıkçılığı bırakma hakkındaki düşünceleri.....	68
4.4.3. Balıkçıların yeni yatırımlara ilişkin düşünceleri.....	71
4.4.4. Balıkçıların sektöre ilişkin sorunları ve düşünceleri.....	71
4.4.5. Balıkçıların mevcut sorunları ile ilgili çözüm önerileri.....	73
4.4.6. Balıkçıların turizm işletmeleri ve balık çiftlikleri ile ilgili düşünceleri.....	77
4.4.7. Balıkçıların yer ve zaman yasakları ile ilgili düşünceleri.....	80
4.4.8. Balıkçıların zararlı av yöntemleri ile ilgili düşünceleri.....	81
4.5. Balıkçıların Ortalama Mazot Tüketimi ve ÖTV İndiriminin Etkisi.....	83
4.5.1. Kıyı balıkçılığı (Küçük ölçekli balıkçılık).....	83
4.5.2. Orta ve büyük ölçekli balıkçılar.....	83
5. SONUÇ ve ÖNERİLER.....	85
5.1. Avlama Filosunun Fiziksel ve Teknik Özellikleri.....	85
5.2. Balıkçıların Sosyo-Ekonomik Özellikleri.....	86
5.3. Balıkçıların Sermaye Yapısı.....	87
5.4. Balıkçılık Faaliyetinin Ekonomik Analizi.....	88
5.5. Balıkçıların Balıkçılıkla İlgili Görüşleri.....	89
KAYNAKLAR.....	92
EK TABLOLAR.....	96

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1.1. Türkiye'nin 2006 yılı su ürünleri üretiminin üretim alanlarına göre dağılımı.....	1
Şekil 1.2 Türkiye'nin toplam av miktarı ve hamsi av miktarı.....	1
Şekil 3.1. Çalışma alanının genel görünümü	15
Şekil 4.1. Ege Bölgesi'ndeki avlama teknelerinin yaş gruplarına göre dağılımı.....	26
Şekil 4.2. Kıyı balıkçılığı yapan avlama teknelerinin yaş gruplarına göre dağılımı.....	26
Şekil 4.3. Orta ve büyük ölçekli avlama teknelerinin yaş gruplarına göre dağılımı.....	27
Şekil 4.4. Avlama teknelerinin boy gruplarına göre yapım malzemesinin dağılımı.....	28
Şekil 4.5. Balıkçılık tipine göre ahşap ve sac avlama teknelerinin dağılımı.....	28
Şekil 4.6. Boy gruplarına göre asıl avlama teknelerinin mülkiyet dağılımı.....	29
Şekil 4.7. Balıkçılık tipine göre asıl avlama teknelerinin mülkiyet dağılımı.....	29
Şekil 4.8. Boy gruplarına göre avlama teknelerinin satın alınma şekli.....	30
Şekil 4.9. Balıkçılık tipine göre avlama teknelerinin satın alınma şekli.....	31
Şekil 4.10. Boy gruplarına göre avlama teknesi sahibi balıkçıların öğrenim durumu.....	36
Şekil 4.11. Balıkçılık tipine göre avlama teknesi sahibi balıkçıların öğrenim durumu.....	36
Şekil 4.12. Boy gruplarına göre balıkçı eşlerinin öğrenim durumu.....	37
Şekil 4.13. Balıkçılık tipine göre balıkçı eşlerinin öğrenim durumu.....	37
Şekil 4.14. Boy gruplarına göre balıkçıların ev sahibi olup olmama durumu.....	39
Şekil 4.15. Balıkçılık tipine göre balıkçıların ev sahibi olup olmama durumu.....	39
Şekil 4.16. Boy gruplarına göre otomobili olan ve olmayan balıkçıların dağılımı.....	40
Şekil 4.17. Balıkçılık tipine göre otomobili olan ve olmayan balıkçıların dağılımı.....	40
Şekil 4.18. Boy gruplarına göre balıkçılıktan önce işi olan ve olmayan balıkçıların dağılımı.....	43
Şekil 4.19. Balıkçılık tipine göre balıkçılıktan önce işi olan ve olmayan balıkçıların dağılımı.....	43
Şekil 4.20. Boy gruplarına göre önceden tekne sahibi olan ve olmayan balıkçıların dağılımı.....	45
Şekil 4.21. Balıkçılık tipine göre önceden tekne sahibi olan ve olmayan balıkçıların dağılımı.....	45
Şekil 4.22. Boy gruplarına göre çocuğu teknesinde tayfalık yapan balıkçıların dağılımı.....	47
Şekil 4.23. Balıkçılık tipine göre çocuğu teknesinde tayfalık yapan balıkçıların dağılımı.....	47
Şekil 4.24. Boy gruplarına göre av miktarı tahminlerinin dağılımı.....	65
Şekil 4.25. Balıkçılık tipine göre av miktarı tahminlerinin dağılımı.....	66
Şekil 4.26. Boy gruplarına göre teknelerin piyasa fiyatından satın alınması koşuluyla balıkçılığı bırakmayı kabul eden ve etmeyen balıkçıların dağılımı.....	69
Şekil 4.27. Balıkçılık tipine göre teknelerin piyasa fiyatından satın alınması koşuluyla balıkçılığı bırakmayı kabul eden ve etmeyen balıkçıların dağılımı.....	69
Şekil 4.28. Boy gruplarına göre balıkçılığı bırakmayı kabul eden balıkçıların isteklerinin dağılımı.....	70
Şekil 4.29. Balıkçılık tipine göre balıkçılığı bırakmayı kabul eden balıkçıların isteklerinin dağılımı.....	70
Şekil 4.30. Balıkçıların balıkçılık sektörüne ilişkin sorunlarının dağılımı	72
Şekil 4.31. Balıkçılık sektöründeki sorunlara yönelik çözüm önerileri	76
Şekil 4.32. Boy gruplarına göre turizm tesisleri hakkında düşünceler.....	77
Şekil 4.33. Balıkçılık tipine göre turizm tesisleri hakkında düşünceler	78
Şekil 4.34. Boy gruplarına göre balıkçıların balık çiftlikleri hakkındaki düşünceleri.....	79
Şekil 4.35. Balıkçılık tipine göre balıkçıların balık çiftlikleri hakkındaki düşünceleri.....	79
Şekil 4.36. Boy gruplarına göre zaman ve yer yasaklarının doğru olduğunu düşünüyor musunuz?.....	81
Şekil 4.37. Balıkçılık tipine göre zaman ve yer yasaklarının doğru olduğunu düşünüyor musunuz?.....	81
Şekil 4.38. Balıkçıların boy gruplarına göre zararlı olduğunu düşündükleri av yöntemleri.....	82
Şekil 4.39. Balıkçıların balıkçılık tipine göre zararlı olduğunu düşündükleri av yöntemleri.....	82

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1.1. Türkiye’de 1995-2006 yıllarında avcılık ve yetiştiricilikle elde edilen su ürünleri üretimi.....	1
Tablo 1.2. 1995-2006 yıllarında Türkiye’deki balıkçı teknelerinin sayısı ve bölgelere dağılımı.....	2
Tablo 1.3. Türkiye’deki balıkçı teknelerinin 1995-2006 yıllarında, motor güçlerine ve boylarına göre dağılımı.....	2
Tablo 1.4. Türkiye’de 1995-2006 yıllarında avlanan deniz balıklarının miktarı ve bölgelere dağılımı.....	3
Tablo 1.5. Ege Bölgesinde avlanan balık türleri ve Türkiye üretimindeki payları.....	3
Tablo 1.6. Ege Bölgesi’ndeki balıkçı teknelerinin balıkçılık tipine göre illere dağılımı.....	4
Tablo 1.7. Ege Bölgesi’ndeki avlama teknelerinin balıkçılık tipine göre boyları.....	4
Tablo 1.8. Ege Bölgesi’ndeki avlama teknelerinin boy grubu ve balıkçılık tipine göre dağılımı.....	4
Tablo 3.1. Tekne boy gruplarına göre populasyon büyüklüğü ve örneklerin dağılımı.....	17
Tablo 3.2. Örnek seçilen il ve ilçeler avlama teknesi sayısı ve örnek büyüklüğü.....	17
Tablo 3.3. Balıkçılıkta değişen masraf unsurları.....	20
Tablo 3.4. Av donanımlarının ekonomik ömürleri ve amortisman oranları.....	21
Tablo 4.1. Ege Bölgesi’nde örnek seçilen avlama teknelerinin boy grupları ve balıkçılık tipine göre Dağılımı.....	24
Tablo 4.2. Ege Bölgesi’nde örnek olarak seçilen avlama teknelerinin boy grupları ve balıkçılık tipine göre boy değerleri.....	25
Tablo 4.3. Ege Bölgesi’nde örnek olarak seçilen avlama teknelerinin boy grupları ve balıkçılık tipine göre yaşları.....	25
Tablo 4.4. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre farklı yaş gruplarındaki avlama tekneleri.....	26
Tablo 4.5. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre avlama teknelerinin yapım malzemesi.....	27
Tablo 4.6. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre avlama teknelerinin mülkiyet dağılımı.....	28
Tablo 4.7. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre 2. avlama ve taşıma teknesi sahibi balıkçıların oranı.....	30
Tablo 4.8. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre avlama teknelerinin satın alınma şekli.....	30
Tablo 4.9. Kıyı balıkçılığı yapan avlama teknelerinde bulunan avlama araç-gereçleri.....	32
Tablo 4.10. Gırgır, trol ve trol-gırgır teknelerinde bulunan avlama araçları.....	32
Tablo 4.11. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre avlama teknelerinde bulunan elektrikli cihaz ve ekipmanlar.....	33
Tablo 4.12. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre avlama teknelerinin motor güçleri.....	34
Tablo 4.13. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre tekne sahibi balıkçıların yaş ve medeni hâli.....	35
Tablo 4.14. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların öğrenim düzeyi.....	35
Tablo 4.15. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların eşlerinin öğrenim durumu.....	36
Tablo 4.16. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların ortalama çocuk sayısı.....	37
Tablo 4.17. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların ortalama hane halkı nüfusu.....	38
Tablo 4.18. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre ev sahibi olan ve olmayan balıkçıları.....	38
Tablo 4.19. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre otomobili olan ve olmayan balıkçıları.....	39
Tablo 4.20. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların sosyal güvenlik durumu.....	41
Tablo 4.21. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların örgütlenme durumu.....	41
Tablo 4.22. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların balıkçılık tecrübesi.....	42
Tablo 4.23. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların balıkçılıktan önceki işleri.....	42
Tablo 4.24. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların bulundukları yörede balıkçılık yapma süreleri.....	43
Tablo 4.25. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların tekne kullanma süreleri.....	44
Tablo 4.26. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre önceden teknesi olan ve olmayan balıkçıları.....	44
Tablo 4.27. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların baba mesleği ve balıkçılık dışında yapmak istedikleri iş.....	46
Tablo 4.28. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre çocuğunun balıkçı olmasını isteyen ve istemeyen balıkçıları.....	46
Tablo 4.29. Boy grupları göre ve balıkçılık tipine göre balıkçıların tayfa olarak çalışan çocukları ve ortalama sayısı.....	47
Tablo 4.30. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların ortalama tekne sermayeleri.....	49
Tablo 4.31. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre teknelerdeki av araç-gereci sayısı ve sermayesi.....	50
Tablo 4.32. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre avlama teknelerindeki cihazların ortalama değerleri.....	51
Tablo 4.33. Boy gruplarına göre avlama teknelerindeki cihazların ortalama değeri.....	52

Tablo 4.34. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların ortalama avlama sermayesi.....	53
Tablo 4.35. Boy gruplarına göre toplam para sermayesi.....	53
Tablo 4.36. Balıkçılık tipine göre balıkçıların toplam para sermayesi.....	54
Tablo 4.37. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların ortalama aktif sermayesi	54
Tablo 4.38. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların pasif sermayesi ve bileşeni.....	55
Tablo 4.39. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre teknelerin borçları.....	55
Tablo 4.40. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların pasif sermayesi ve bileşenleri.....	56
Tablo 4.41. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre teknelerin avladıkları balıkların değeri (Brüt hasıla).....	57
Tablo 4.42. Balıkçılık tipine göre ortalama brüt hasıllar arasındaki farklılığın kontrolü.....	57
Tablo 4.43. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre ortalama gayri saf hasıla.....	58
Tablo 4.44. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre teknelerin değişen masrafları (YTL).....	58
Tablo 4.45. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların değişen masrafları.....	59
Tablo 4.46. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre amortisman giderleri.....	60
Tablo 4.47. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçı ve çocuklarının işgücü çalışma karşılığı.....	60
Tablo 4.48. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre toplam sabit işletme masrafları.....	61
Tablo 4.49. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre toplam işletme masrafları.....	61
Tablo 4.50. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre avlama teknelerinin saf hasılası.....	62
Tablo 4.51. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre teknelerin brüt kârı.....	62
Tablo 4.52. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre toplam balıkçılık geliri.....	63
Tablo 4.53. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre toplam aile geliri.....	63
Tablo 4.54. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre teknelerin mali rantabilitesi.....	64
Tablo 4.55. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre ekonomik Rantabilite.....	64
Tablo 4.56. Balıkçıların gelecekteki av miktarı hakkındaki düşünceleri.....	65
Tablo 4.57. Boy gruplarına ve balıkçılık tipine göre av miktarında azalma beklenmesinin nedenleri.....	67
Tablo 4.58. Boy gruplarına ve balıkçılık tipine göre av miktarlarını sınırlamak için yapılması gerekenler.....	68
Tablo 4.59. Teknelerinin piyasa fiyatından satın alınması koşuluyla balıkçılıktan ayrılmayı kabul eden ve etmeyen balıkçılar.....	68
Tablo 4.60. Balıkçılığı bırakma önerisini kabul eden balıkçıların istediği destek türleri.....	70
Tablo 4.61. Boy gruplarına ve balıkçılık tipine göre balıkçıların yeni yatırımlara bakışı.....	71
Tablo 4.62. Balıkçıların balıkçılık sektörüyle ilgili önemli gördükleri sorunlar.....	72
Tablo 4.63. Boy gruplarına göre balıkçıların gelecekte balıkçılıkta yapılmasını istedikleri düzenlemelerin önem sırası.....	74
Tablo 4.64. Balıkçılık tipine göre balıkçıların gelecekte balıkçılıkta yapılmasını istedikleri düzenlemelerin önem sırası	75
Tablo 4.65. Balıkçıların turizm tesisleri hakkındaki düşünceleri.....	77
Tablo 4.66. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların balık çiftlikleri hakkında düşünceleri.....	78
Tablo 4.67. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların balık çiftliklerinden etkilenme durumu.....	80
Tablo 4.68. Zaman ve Yer Yasaklarının doğru olduğunu düşünüyor musunuz?.....	80
Tablo 4.69. Hangi av yöntemlerinin zararlı olduğunu düşünüyorsunuz?.....	82
Tablo 4.70. Balıkçıların ortalama mazot gideri (YTL) ve mazottaki ÖTV indiriminden yararlanan ve yararlanmayan balıkçıların oranı.....	83

EK TABLOLAR DİZİNİ

Ek Tablo 1. Boy grubu ve balıkçılık tipine göre farklı yaş gruplarındaki avlama tekneleri	96
Ek Tablo 2. Boy grubu ve balıkçılık tipine göre avlama teknelerinin yapım malzemesi	96
Ek Tablo 3. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre asıl avlama teknelerinin mülkiyeti	96
Ek Tablo 4. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre ikinci avlama ve taşıma teknesi sahibi balıkçıların oranı	97
Ek Tablo 5. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre avlama teknelerinin satın alınma şekli	97
Ek Tablo 6. Boy grupları ve balıkçılık tiplerine göre balıkçıların ortalama yaşı ve medeni hâli	97
Ek Tablo 7. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların eğitim durumu	98
Ek Tablo 8. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların eşlerinin öğrenim durumu	98
Ek Tablo 9. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların ev sahibi olup olmama durumu	98
Ek Tablo 10. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre otomobili olan ve olmayan balıkçılar	99
Ek Tablo 11. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçılıktan önce işi olan ve olmayan balıkçılar	99
Ek Tablo 12. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre önceden tekne sahibi olan ve olmayan balıkçılar	99
Ek Tablo 13. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre çocuğu teknesinde balıkçılık yapan balıkçılar	100
Ek Tablo 14. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre ortalama tayfa sayıları.....	100
Ek Tablo 15. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçılara turizm işletmelerinin etkileri.....	100
Ek Tablo 16. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların zararlı bulduğu av yöntemleri	101
Ek Tablo 17. Boy gruplarına ve balıkçılık tipine göre av miktarlarını sınırlamak için yapılması gerekenler.....	102
Ek Tablo 18. Boy gruplarına ve balıkçılık tipine göre başka bölgelerde ve Türk karasuları dışında avcılık yapan balıkçıların tuttıkları balık türleri ve miktarları.....	103
Ek Tablo 19. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların balık yetiştirici çiftliklerinden nasıl etkilendiği.....	104
Ek Tablo 20. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların başka bölgelere Türk karasuları dışında avcılık yapıp yapmadığı.....	105
Ek Tablo 21. Teknelerinin piyasa fiyatından satın alınması koşuluyla balıkçılıktan ayrılmayı kabul eden ve etmeyen balıkçılar.....	105
Ek Tablo 22. Balıkçılığı bırakma önerisini kabul eden balıkçıların istediği destek türleri.....	105
Ek Tablo 23. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların ışıkla avcılık yapıp yapmadığı.....	106
Ek Tablo 24. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların balık yetiştirici çiftliklerinden etkilene durumu..	106
Ek Tablo 25. Balıkçıların balıkçılık sektörüyle ilgili önemli gördükleri sorunlar	106
Ek Tablo 26. Balıkçıların balıkçılıkta yapılacak düzenlemelerle ilgili görüşleri.....	107

KISALTMALAR DİZİNİ

ASAUM	Anakara Üniversitesi Su ürünleri Araştırma ve Uygulama Merkezi
ÖTV	Özel Tüketim Vergisi
KKGM	Koruma Kontrol Genel Müdürlüğü
KOB	Küçük Ölçekli Balıkçılık
Blk.	Balıkçılık (Balıkçılığı)
BG	Beygir Gücü
GPS	Global Positioning System (Küresel Yer Belirleme Sistemi)
SSB	Single Side Band
AİÇK	Aile İşgücü Çalışma Karşılığı
TG	Trol-Gırgır (balıkçı gemisi ruhsat tipidir)
GT	Gırgır-Trol (balıkçı gemisi ruhsat tipidir)
TGD	Trol-Gırgır-Diğer (balıkçı gemisi ruhsat tipidir)
D	Diğer (balıkçı gemisi ruhsat tipidir)
GY	Gırgır Yardımcısı (balıkçı gemisi ruhsat tipidir)
TD	Trol-Diğer (balıkçı gemisi ruhsat tipidir)

Özet

Bu proje Ege bölgesinde su ürünleri avcılığının sosyo-ekonomik analizi amacıyla yürütülmüştür.

Çalışmada Ege bölgesinde balıkçılık faaliyetinde bulunan avlama tekneleri; boy gruplarına ve kullanım özelliklerine (balıkçılık tipine) göre gruplandırılarak incelenmiştir. Boy gruplarına göre gruplama; 8 m'den küçük, 8 m ve 8-12 m arası, 12 m ve 12-20 m arası, 20 m ve 20 m 'den büyük tekne grupları olarak, balıkçılık tipine göre de kıyı balıkçılığı (küçük ölçekli balıkçılık) ve orta-büyük ölçekli balıkçılık (gırgır, trol) grubu olarak gruplandırılmış ve bu gruplara göre analiz yapılmıştır.

Ege bölgesinde örnek seçilen avlanma teknelerinin boylarının 4,50-39,00 metre arasında dağılım gösterdiği, %88,89'unun kıyı balıkçılığı faaliyetinde bulunduğu, % 11,11 'inin de orta ve büyük ölçekli balıkçılık faaliyetinde bulundukları saptanmıştır. Orta ve büyük ölçekli balıkçılık faaliyetinde bulunan bu balıkçıların da %6,9 'unu gırgır, %4,21 'ini trol teknelerinin oluşturduğu tespit edilmiştir.

Ege bölgesinde faaliyet gösteren kıyı balıkçılarının tekne boylarının 4,50–13,35 m arasında değiştiği ve tekne boyları ortalamasının da 7,71 m olduğu tespit edilmiştir. Toplam tekne sermayelerinin ortalamasının 12.140 YTL, ortalama balıkçılık gelirlerinin ise 18.012 YTL olduğu, yaptıkları masraflar içinde en yüksek payı da %36,55 ile tayfa payının aldığı ortaya konulmuştur. Diğer yandan, balıkçıların %68,97 gibi büyük bir çoğunluğunun ilkökul mezunu olduğu ve sosyal güvencesi olanlarında güvence olarak ta SSK'yı tercih ettiği tespit edilmiştir.

Ege bölgesinde faaliyet gösteren Orta ve büyük ölçekli balıkçı teknelerinin boylarının 12,00–39,00 metre arasında değiştiği, tekne boyları ortalamasının ise 20,50 metre olduğu tespit edilmiştir. Trol teknelerinin boyu 30 metreye kadar çıkmaktadır. 30 metreden büyük teknelerin ise tamamı gırgırlardan oluşmaktadır.

Orta ve büyük ölçekli balıkçı teknelerinin ortalama tekne sermayelerinin 332.931 YTL, ortalama balıkçılık gelirlerinin ise 179.368 YTL olduğu, masraflar içinde en yüksek payı %22,20 ile tayfa payının aldığı tespit edilmiştir. Gırgır teknesi sahibi balıkçıların %77,78 gibi büyük çoğunluğunun ilkökul mezunu olduğu, trol teknelerinin ise %36,36'sının lise mezunu olduğu ve sosyal güvence açısından BAĞ-KUR'u tercih ettiği tespit edilmiştir.

Araştırma sonucunda Ege bölgesindeki tüm balıkçıların %56,70'inin balıkçılık kooperatifine üye olduğu tespit edilmiştir.

1. GİRİŞ

Türkiye, üç tarafı farklı özelliklerde denizlerle çevrili 8.333 km. uzunluğunda deniz kıyısı, 178.000 km uzunluğunda akarsuları, 200'den fazla doğal gölü, 168 baraj gölü ve 750'den fazla göleti ile zengin bir su ürünleri avcılık ve yetiştiricilik potansiyeline sahiptir.

Tablo 1.1. Türkiye’de avcılık ve yetiştiricilikle elde edilen su ürünleri üretimi (ton)

Yıllar	Avcılık					Yetiştiricilik	Toplam Su Ürünleri Üretimi
	Deniz Avcılığı			İç Su Avcılığı	Avcılık Toplamı		
	Balıklar	Diğerleri	Toplam Deniz Avcılığı				
1995	557.138	25.472	582.610	44.983	627.593	21.607	649.200
1996	451.997	22.246	474.243	42.202	516.445	33.201	549.646
1997	382.065	22.285	404.350	50.460	454.810	45.450	500.260
1998	413.900	18.800	432.700	54.500	487.200	56.700	543.900
1999	510.000	13.634	523.634	50.190	573.824	63.000	636.824
2000	441.690	18.831	460.521	42.824	503.345	79.031	582.376
2001	465.180	19.230	484.410	43.323	527.733	67.244	594.977
2002	493.446	29.298	522.744	43.938	566.682	61.165	627.847
2003	416.126	46.948	463.074	44.698	507.772	79.943	587.715
2004	456.752	48.145	504.897	45.585	550.482	94.010	644.492
2005	334.248	46.133	380.381	46.115	426.496	118.277	544.773
2006	409.945	79.021	488.966	44.082	533.048	128.943	661.991

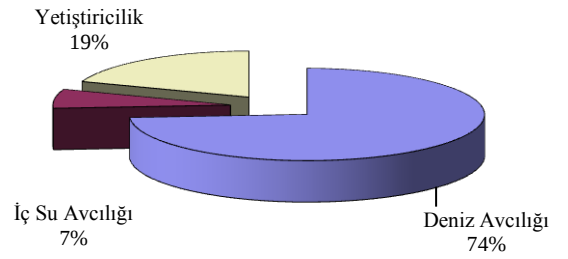
Kaynak: Anonim 1997–2007

2006 yılında toplam su ürünleri üretiminin %74’ü (488.966 ton) denizlerden sağlanmıştır. 2005 yılı deniz avcılığı üretimi açısından ekstrem bir yıl olmuştur. Son 10 yıl içinde en düşük üretim miktarı 2005 yılında gerçekleşmiştir. 1997–2006 ortalaması 477 bin ton civarındadır.

Toplam av miktarının en büyük belirleyicisi hamsidir. 1997–2006 arasında avcılık üretimi ortalama 477 bin ton, hamsi

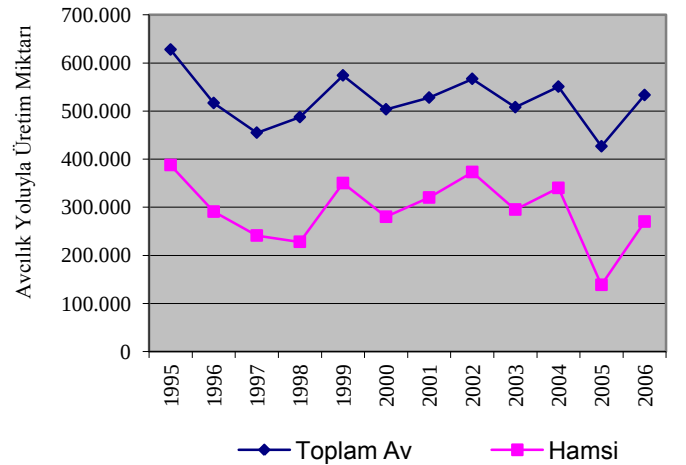
ise 293 bin ton civarındadır. Toplam üretiminin yaklaşık %56’sını hamsi oluşturmaktadır. Bu nedenle hamsi av miktarındaki değişiklikler toplam üretim miktarı üzerinde oldukça etkilidir.

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de avcılık yoluyla üretim artışının sonuna geldiği düşünülmektedir. Su ürünleri sektörüne uygulanan teşvik ve sübvansiyonlar, 1980’li yılların sonlarına kadar avcılık sektöründe hızlı bir gelişmeye neden olmuştur (Atay ve ark. 2000, Atay ve Korkmaz 2001).

Kaynak: TÜİK

Şekil 1.1. Türkiye’nin 2006 yılı su ürünleri üretiminin dağılımı (%)

Şekil 1.2. Toplam av miktarı ve hamsi av miktarı (ton)

Türkiye'de su ürünleri üretiminin büyük bölümü avcılıktan, avcılıkla elde edilen üretimin de büyük kısmı denizlerden sağlanmaktadır. Deniz balıkları avcılığı, esasen kıyı balıkçılığına dayanmaktadır. Alt yapı çalışmaları henüz tamamlanamadığından, bugüne kadar açık deniz balıkçılığı mümkün olamamıştır. Denizlerden avcılıkla elde edilen üretim; kirlilik, ekolojik değişimler ve aşırı avcılık nedeniyle, son yıllarda büyük dalgalanmalar göstermektedir (Atay ve Korkmaz 2001 a, Seçer ve ark. 2005).

Tablo 1.2. Türkiye'deki balıkçı teknelerinin sayısı ve bölgelere dağılımı (adet)

Yıllar	Balıkçı Teknelerinin Bölgelere Göre Dağılımı						
	Karadeniz			Marmara	Ege	Akdeniz	Toplam
	Doğu	Batı	Toplam				
1995	3.044	1.211	4.255	1.901	2.329	1.225	9.710
1996	2.789	1.344	4.133	1.877	2.309	1.271	9.590
1997	2.654	1.389	4.043	1.799	2.331	1.567	9.740
1998	2.642	1.426	4.068	1.950	2.348	1.657	10.023
1999	2.876	2.284	5.160	2.723	4.340	1.574	13.797
2000	2.761	2.167	4.928	3.006	4.068	1.379	13.381
2001	2.585	2.159	4.744	2.733	4.119	1.393	12.989
2002	4.301	2.713	7.014	3.238	5.023	2.421	17.696
2003	4.588	2.733	7.321	3.007	6.021	2.193	18.542
2004	4.420	2.766	7.186	2.951	5.712	2.104	17.953
2005	4.655	2.653	7.308	3.090	5.824	2.174	18.396
2006	4.061	2.566	6.627	3.050	5.942	2.204	17.823

Kaynak : Anonim 1997-2007

Tablo 1.3. Türkiye'deki balıkçı teknelerinin motor güçlerine ve boylarına göre dağılımı (BG)

Yıllar	Motor Gücü (B.G.)						Toplam	Uzunluk (m)			
	0	1-9,9	10-19,9	20-49,9	50-99,9	100+		1-4,9	5-9,9	10-19,9	20+
1995	289	2.637	2.643	1.699	882	1.560	9.710	277	7.584	1.393	456
1996	211	2.478	2.501	1.941	1.008	1.451	9.590	142	7.432	1.547	469
1997	245	2.439	2.573	1.897	749	1.837	9.740	148	7.599	1.483	510
1998	195	2.621	2.673	1.759	790	1.985	10.023	226	7.709	1.579	509
1999	25	4.512	2.915	2.816	1.370	2.129	13.797	127	11.160	1.998	512
2000	2	3.852	3.073	2.629	1.255	2.570	13.381	163	10.594	2.018	606
2001	-	3.556	3.413	2.892	1.149	1.979	12.989	60	10.524	1.824	581
2002	-	7.571	3.434	3.117	1.498	2.026	17.696	372	14.571	2.231	522
2003	-	9.197	3.085	3.096	1.445	1.629	18.542	472	15.586	1.930	554
2004	132	7.612	3.119	3.500	1.717	1.873	17.953	260	15.467	1.654	572
2005	69	7.049	3.770	3.436	1.397	2.675	18.396	172	15.379	2.018	827
2006	-	6.104	3.519	3.446	1.801	2.953	17.823	158	15.073	1.745	847

Kaynak : Anonim 1997-2007

1.1. Ege Bölgesindeki Balıkçılığın Genel Özellikleri

Tablo 1.4. Türkiye'de avlanan deniz balıklarının miktarı ve bölgelere dağılımı (ton)

Yıllar	Karadeniz			Marmara	Ege	Akdeniz	Toplam
	Doğu	Batı	Toplam				
1995	295.143	146.916	442.059	35.288	51.995	27.796	557.138
1996	226.456	121.157	347.613	42.097	40.493	21.794	451.997
1997	193.696	71.855	265.551	52.885	41.735	21.894	382.065
1998	200.019	60.526	260.545	63.530	69.210	20.615	413.900
1999	323.328	48.118	371.446	81.005	40.548	17.001	510.000
2000	243.417	97.595	341.012	46.137	40.242	14.299	441.690
2001	221.690	121.073	342.763	68.327	42.996	11.094	465.180
2002	251.818	130.229	382.047	68.047	32.559	10.793	493.446
2003	204.754	107.132	311.886	60.925	31.483	11.832	416.126
2004	233.084	118.129	351.213	60.640	33.946	10.953	456.752
2005	170.841	63.132	233.973	44.768	38.774	16.733	334.248
2006	229.874	50.640	280.514	67.153	47.680	14.598	409.945
Ortalama	218.607	89.448	327.552	53.836	39.407	15.222	416.520
%	52,48	21,47	78,64	12,93	9,46	3,65	100,00

Kaynak : Anonim 1997-2005

Tablo 1.5. Ege Bölgesi'nde avlanan önemli balık türleri (Ton) ve Türkiye üretimindeki payları (%)

Balık Türleri	2000–2005 Yılları Ortalama Üretim (Ton)			2006 Yılı Üretimi (Ton)		
	Türkiye	Ege Denizi	% Pay (*)	Türkiye	Ege Denizi	% Pay (*)
Toplam	434.574	36.667	8,44	409.945	47.680	11,63
Bakalorya	7.754	1.900	24,51	3.460	1.849	53,44
Barbunya	1.963	626	31,90	2.617	757	28,93
Çipura	804	419	52,06	867	469	54,09
Dil-Pisi	699	283	40,42	937	295	31,48
Fangri	79	57	71,64	168	106	63,10
İstavrit(Kraça)	13.898	939	6,76	14.127	1.579	11,18
İstavrit (Karagöz)	8.267	446	5,39	11.800	2.137	18,11
Karagöz	303	219	72,32	185	136	73,51
Kefal	13.934	6.346	45,54	8.915	1.764	19,79
Kolyoz	2.952	1.320	44,70	2.760	1.711	61,99
Kupez	1.550	1.261	81,34	3.601	3.204	88,98
Mercan	450	206	45,72	1.021	485	47,50
Palamut-Torik	17.046	787	4,62	29.690	742	2,50
Sardalya	12.865	7.971	61,96	15.586	10.208	65,49
Sarpa	227	185	81,54	599	565	94,32
Sinagrit	93	72	77,42	242	199	82,23
Tekir	1.303	379	29,09	1.256	489	38,93
Tirsi	1.072	522	48,71	1.738	686	39,47
Uskumru	567	272	47,91	783	431	55,04
Diğer	348.748	12.458	3,57	309.593	19.868	6,42
Toplam	34.764	3.349	9,63	79.021	9.445	11,95
Ahtapot	1.066	710	66,60	1.114	909	81,60
Kalamerya	420	230	54,71	972	490	50,41
Karides	3.997	868	21,72	3.856	995	25,80
Mürekkepbalığı	867	313	36,12	1.199	470	39,20
Diğer	28.415	1.229	4,32	71.880	6.581	9,16

*Pay=(Ege Denizi/Türkiye)/100

Kaynak: Anonim 2000-2006

Tablo 1.6. Ege Bölgesi'ndeki balıkçı teknelerinin balıkçılık tipine göre illere dağılımı (adet)

Tekne Ruhsatı	Çanakkale	Balıkesir	İzmir	Aydın	Muğla	Toplam
Kıyı Balıkçısı ¹	565	530	2366	192	1415	5068
Girgır ²	1	10	54	6	31	102
Trol ³	0	8	27	0	16	51
Trol-Girgır ⁴	9	15	25	3	7	59
Toplam	575	563	2472	201	1469	5280

¹ D Ruhsatlı, genellikle uzatma ağı ve çaparı kullanan, lokal bir alanda deniz salyangozu avlayan ve yaygın şekilde küçük balıkçı olarak adlandırılan balıkçı tekneleri.

²Sadece girgır balıkçılığı yapan teknelerin yanı sıra GY ruhsatlı tekneler de bu gruba dahil edilmiştir.

³Sadece trol balıkçılığı ruhsatı almış teknelerin yanı sıra TD ruhsatlı tekneler de bu gruba dahil edilmiştir.

⁴Bu gruba GT, TG ve TGD ruhsatlı tekneler dahil edilmiştir.

Kaynak : KKGM Kayıtları

Tablo 1.7. Ege Bölgesi'ndeki avlama teknelerinin balıkçılık tipine göre boyları

Tekne Ruhsatı	Tekne Sayısı	Tekne Boyu		
		(m)		
		Min.	Max.	Ortalama
Kıyı balıkçısı ¹	5.066	4	30	7,09
Girgır ²	103	9,9	39	15,47
Trol ³	51	10	24	16,20
Trol-Girgır ⁴	60	9,6	28,1	16,71
Toplam	5.280	4	39	7,45

¹ D Ruhsatlı, genellikle uzatma ağı ve çaparı kullanan, lokal bir alanda deniz salyangozu avlayan ve yaygın şekilde küçük balıkçı olarak adlandırılan balıkçı tekneleri.

²Sadece girgır balıkçılığı yapan teknelerin yanı sıra GY ruhsatlı tekneler de bu gruba dahil edilmiştir.

³Sadece trol balıkçılığı ruhsatı almış teknelerin yanı sıra TD ruhsatlı tekneler de bu gruba dahil edilmiştir.

⁴Bu gruba GT, TG ve TGD ruhsatlı tekneler dahil edilmiştir.

Kaynak : KKGM Kayıtları

Tablo 1.8. Ege Bölgesi'ndeki avlama teknelerinin boy grubu ve balıkçılık tipine göre dağılımı

Boy G. (m)	N	Avcılık Ruhsatı Tipleri			
		Kıyı Balıkçılığı ¹	Girgır ²	Trol ³	Trol-Girgır ⁴
<8	3.969	3.969	0	0	0
8-12	1.095	1.057	25	3	10
12-20	169	35	61	41	32
≥20	47	7	16	7	17
Toplam	5.280	5.068	102	51	59

¹ D Ruhsatlı, genellikle uzatma ağı ve çaparı kullanan, lokal bir alanda deniz salyangozu avlayan ve yaygın şekilde küçük balıkçı olarak adlandırılan balıkçı tekneleri.

²Sadece girgır balıkçılığı yapan teknelerin yanı sıra GY ve GD ruhsatlı tekneler de bu gruba dahil edilmiştir.

³Sadece trol balıkçılığı için ruhsat almış teknelerin yanı sıra TD ruhsatlı tekneler de bu gruba dahil edilmiştir.

⁴Bu gruba GT, TG ve TGD ruhsatı almış tekneler dahil edilmiştir.

Kaynak : KKGM Kayıtları

1.2. Araştırmanın Önemi

Su ürünleri sektörünün AB'ye yapısal ve hukuki uyumu için yapılacak çalışmalarda ilgili kamu kurumlarına balıkçılık sektörünün yapısını ve durumunu açıklayacak çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Çalışma, bu amaca hizmet için KKGM Su Ürünleri Dairesi Başkanlığı'nın isteği üzerine plânlanmış olup, Ege, Akdeniz ve Marmara bölgelerinde yapılacak çalışmalarla birlikte, kuruma avcılık sektörü hakkında teknik, sosyal ve ekonomik veriler sağlanacaktır.

Türkiye'de balıkçılık ekonomisine ilişkin çalışmalar oldukça sınırlı olduğundan, yapılan her çalışma, aynı zamanda bundan sonraki araştırmalar için temel oluşturacaktır.

Ege Bölgesi; Karadeniz ve Marmara bölgelerinden sonra su ürünlerinin miktar olarak en fazla avlandığı ve su ürünleri avcılık sektörüne ve ulusal su ürünleri sektörüne değer olarak en fazla katkıyı yapan bölgelerden birisidir. Ancak, balıkçılık sektörünün sosyo-ekonomik yapısını ortaya koyacak detaylı bir çalışma henüz bulunmamaktadır. Oysa, AB ile katılım müzakerelerinin başladığı bugünlerde, AB su ürünleri sektörüne entegrasyon için Türkiye su ürünleri sektöründe bir çok düzenleme yapılması gerekmektedir.

Balıkçılık sektöründe yapılacak düzenlemelerin ve alınacak tedbirlerin başarısı, her şeyden önce sektörün yapısının bilinmesine bağlıdır. Türkiye'de balıkçılık sektörünün yapısını ve balıkçılığın sosyo-ekonomik özelliklerini ortaya koyan ayrıntılı çalışmalar bu çalışmanın ilk ayağı olan "Karadeniz Bölgesi'nde Su Ürünleri Avcılığı Yapan İşletmelerin Sosyo-Ekonomik Analizi" çalışması dışında bugüne kadar genelde sadece yöresel olarak yapılmıştır. Avcılık yapan işletmeleri bölgesel veya ülkesel boyutta inceleyen çalışmalar yapılmamıştır. Balıkçıların ve balıkçılığın özelliklerini bilmeksizin uygulanan politikaların başarılı olması ve istenilen hedefleri yakalaması zordur. Bu tip çalışmalar dünyanın pek çok ülkesinde sıklıkla yapılmaktadır. Çünkü uygulanan her politika balıkçılar ve sektör üzerinde farklı etkiler yapar. Uygulanan politikaların yeterli olup olmadığının tespiti için balıkçılığın ve balıkçıların sosyo-ekonomik yapısının her politikanın uygulama öncesinde ve sonrasında ortaya konulması gerekir.

Türkiye balıkçılık sektörünün AB balıkçılık sektörü ile entegrasyonunda düzenlemelerin başarılı bir şekilde yapılabilmesi ve tedbirlerin uygulanabilmesi için balıkçılık filosunun yapısı, fiziksel - teknik özellikleri ile balıkçıların ve balıkçılığın sosyo-ekonomik özelliklerinin belirlenmesi gerekir.

1.3. Araştırmanın Amacı

Araştırma Türkiye su ürünleri avcılığı sektörünün sosyo-ekonomik yapısını ortaya koymayı amaçlayan araştırmalar dizisinin ikinci ayağıdır. Bu amaçla yapılan "Karadeniz Bölgesi'nde Su Ürünleri Avcılığı Yapan İşletmelerin Sosyo-Ekonomik Analizi" adlı çalışma Mart-2006'da yayınlanmıştır. Akdeniz Bölgesi ile ilgili çalışmanın da Mayıs-2008'de başlaması planlanmaktadır.

Bu araştırma, Türkiye balıkçılık sektöründe en büyük paya sahip olan Ege Bölgesi'ndeki avlama filosunun fiziksel ve teknik özellikleri ile avlama faaliyetlerinin ve balıkçıların sosyo-ekonomik durumları belirlenmesiyle balıkçılık yönetimince (Türkiye'de bilinen anlamda balıkçılığa özgü bir yönetim birimi bulunmadığından, Tarım ve Köyşleri Bakanlığı Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü'nce) uygulanacak politikalara, yapılacak

veya yapılması plânlanan düzenlemelere ve/veya alınacak tedbirlere ışık tutacak verilerin elde edilmesi amacıyla plânlanmıştır.

1.4. Araştırmanın Kapsamı

Araştırma Ege Denizi'ne kıyısı olan illerde deniz su ürünleri avcılığı yapan ruhsatlı balıkçı işletmeleri içermektedir. İşletmeler tekne ve av araçları, balıkçının ve ailesinin sosyo-ekonomik özellikleri ile balıkçılık faaliyetleri açısından incelenmektedir. Av filosunun fiziki özellikleri ve av sermayesi verilmekte, avcılık faaliyetlerinin ekonomik analizi yapılmaktadır. Ayrıca balıkçılık ile ilgili düşünceleri, balıkçıların karşılaştıkları balıkçılıkla ilgili sorunları ve bu sorunların çözümü için önerileri saptanacaktır. Ayrıca mazotta ÖTV uygulaması ile ilgili bilgiler de araştırmada yer almaktadır. Balıkçıların brüt hâsıllarının hangi türlerden oluştuğu belirlenecek ve bu türler bazında Ege Bölgesi'nin toplam av miktarı tahmin edilecektir.

Araştırmada elde edilecek sonuçların balıkçık politikalarının oluşturulmasına ve uygulanmasına, ışık tutması hedeflenmiştir.

2-LİTERATÜR ÖZETİ

Türkiye üç tarafı denizlerle çevrili, 8.333 km uzunluğundaki kıyı şeridi ve yaklaşık 20.000 balıkçı teknesiyle zengin balıkçılık potansiyeline sahip olmasına rağmen, balıkçılık faaliyetinin sosyo-ekonomik analizine ilişkin araştırma sayısı yok denecek kadar azdır. Oysa, etkili ve sürdürülebilir bir balıkçılık yönetimi için balıkçılık politikalarının belirlenmesinde, balıkçılık sektörüne ilişkin sosyo-ekonomik verilerin olması gerekir.

Balıkçılığın sosyo-ekonomik özelliklerine ilişkin çeşitli dış ülkelerde yapılmış çok sayıda, Türkiye’de ise sınırlı sayıda araştırma bulunmasına rağmen, kaynak araştırması dünyada ve Türkiye’deki araştırmalar olmak üzere iki başlık altında verilmiştir

2.1.Dünyadaki Araştırmalar

Drewes (1982), Madras (Hindistan) yakınındaki üç balıkçı topluluğunun sosyo-ekonomik durumunu, kadınların ekonomideki rolünü ve durumunu araştırmıştır. Araştırma sonucunda; deniz balıkçılığı yapan kadınların sosyo-ekonomik durumu, üretken aktivitelere katılımı ve aktivitelerin kadınlara başlangıç girdisi oluşturup oluşturmadığını saptamıştır.

Charles (1988), Etkin balıkçılık yönetiminin sosyal amaçlara ve hedeflere yönelik olduğunu, bunların da uygun politikalar ve düzenlemelerle gerçekleştirilebileceğini, bu işlemlerin politik gelişmede doğal bir işlem olduğunu bildirerek, balıkçılık politikalarının ve düzenlemelerinin sosyo-ekonomik etkilerini tartışmıştır. Bir çok hedef arasında olması gereken dengenin oluşturulmasının balıkçılık politikalarını yapanların görevi olduğunu, tek bir türün avcılığında uzun dönemde sektöre eklenen en yüksek değeri üreten av miktarının, sabit durumdaki bir stoktan biyolojik olarak alınabilecek maksimum sürdürülebilir av miktarına (MSY) eşit olduğunu açıklamıştır.

Charles (1989 a), Kuzey Amerika’da yapay mercan resiflerindeki küçük ölçekli balıkçılığı ve sosyo-ekonomik özelliklerini araştırmıştır.

Charles (1989 b), balık populasyon dinamiği incelemelerinin balıkçılık modellerinde yeterince yer almadığını ileri sürerek, balıkçılık topluluklarının ve işçilik güçlerinin dönüşümü ve oluşturulan yönetim kararlarıyla birlikte balık populasyon dinamiğini de dikkate alan optimal balıkçılık yönetim sistemlerini incelemiştir.

Hunte ve Oxenford (1989), Karayip Denizi’ndeki Barbados Adası’nda pelajik balık avcılığında kullanılan balıkçı teknelerinin ekonomik analizine ilişkin araştırmalarında; gündüz ve gece balıkçılığı yapan avlama teknelerinin av miktarlarını, yatırım sermayelerini ve işletme masraflarını karşılaştırmalı olarak inceleyip, iki grup balıkçı teknesinin avantajlı ve dezavantajlı yönlerini belirlemişlerdir.

Saxena (1989), Hindistan’ın canlı deniz kaynaklarının değerlendirilmesi için yatırım kararı alınmasında gerekli olan ekonomik parametrelerin belirlenmesi ve kullanımına ilişkin olarak, Hindistan balıkçılık endüstrisinin genel ekonomik analizini yaparak, yönetici ve yatırımcılara karar vermede yardımcı olacak bilgileri ortaya koymuştur.

Lalande ve Dube (1990), 1987-1989 yıllarında Quebec (Kanada) kıyı balıkçılığında 35 ft’ten küçük teknelerin negatif ekonomik performansı nedeniyle, kıyı balıkçılığının devamlı

düşme eğilimi gösterdiğini ve bazı ticari öneme sahip türlerin av miktarının azalmasının balıkçıların gelirinde %17'lik düşmeye neden olduğunu belirlemişlerdir.

Steele (1990), Kanada'nın Batı Newfoundland bölgesindeki balıkçı filosunun kârlılık analizinde, balıkçı filosunun ekonomik rantabilitesini %3,4 olarak saptamıştır.

Anonymous (1991) tarafından Bengal Körfezi (Madras, Hindistan) küçük ölçekli deniz balıkçılığı filosunun teknik, ekonomik ve sosyo-ekonomik özellikleri araştırılarak, balıkçılığın ekonomik performansı ortaya konulmuştur. Tarımsal arazilerin sınırlı olması nedeniyle, özellikle müslüman balıkçıların avlama teknelerinde av payına dayalı tayfa olarak çalıştıkları, balıkçılığın gelişmesiyle birlikte müslümanların avlama teknelerinin çoğunluğunun sahibinin müslümanlardan oluştuğu, tayfaların avlama için yapılan işletme giderleri (yakıt, buz, tayfaların gıdası) düşüldükten sonra kalan av değerinin belirli bir yüzdesi üzerinden çalıştıkları, paylaşımın bölgeden bölgeye, avın tipine ve avlama sezonuna göre değiştiği, av paylaşımındaki en yaygın pratiğin işletme giderleri düşüldükten sonra avın değerinin %60'ını tekne ve ağ sahibinin aldığı, geriye kalan %40'ın tayfalar arasında paylaşıldığı belirlenmiştir. Avlama yapılan köylerde küçük bir aile topluluğu bile avcılıkla ilgilenirse, diğerlerinin bu avın değişik şekillerde işlenmesinde görev yaptıkları, herkesin işlemin belirli bir safhadasında görev aldığı saptanmıştır.

Chhaya ve ark. (1991), Hindistan'ın Gujarat eyaleti kıyılarında, trol ve uzatma ağlarıyla yapılan küçük ölçekli balıkçılığın ekonomik analizini yaparak, bu tip balıkçılığın düşük masrafla yüksek net gelir sağladığını ve ekonomik olarak sürdürülebilir nitelikte olduğunu belirlemişlerdir.

Charles (1993), küçük ölçekli balıkçılığın sosyo-ekonomik özelliklerinin tespiti için gerekli araçları ve teknikleri açıklayarak, sosyo-ekonomik surveylerin temel amacının, balıkçı topluluğu ve hane halkının avlamaya dayalı ve avlama dışı girdi kaynaklarına, girdilerin dağılımına, sabit sermayeye ve giderlere ilişkin verileri ile yaş ve aile büyüklüğü gibi demografik verilerin toplanması olduğunu bildirerek, masrafların ve masrafların doğruluğuna ilişkin dağılımın Lorenz eğrileri ve Gini katsayıları kullanılarak incelenmesini tavsiye etmiştir.

Béné (1996), Fransız Guyana'sındaki karides balıkçılığında avlama stratejilerini (avlama ağı, hedef tür ve coğrafik bölgenin belirli bir kombinasyonu arasında seçim yapma) ve avlama filolarının dinamik göstergelerini (yatırımlar-güç paylaşımı, avlama kuvveti, ıskarta miktarı) incelemiş ve avlama stratejisinin belirli bir avlama davranışına adapte olacak olan balıkçılara yüklenen değişik karar verme kriterlerinin bir kombinasyonu olduğunu saptamıştır. Burada cevaplanması gerekli sorunun, balıkçıların nasıl davranacağı, bu davranışı niçin gösterecekleri ve nasıl yapacakları? olduğunu saptamış ve bu soruya verilecek cevabın da öncelikle balıkçı davranışlarının tespiti ve daha sonra da balıkçının hangi davranışı seçeceğini etkileyen faktörlerin analiz edilmesi gerektiğini saptamıştır.

Freire ve Garcia-Allut (2000), İspanya'nın Galicia bölgesi ticari kıyı balıkçılığını inceleyerek, Avrupa ticari balıkçılığındaki yönetim uygulamalarının başarısızlığının sosyo-ekonomik ve biyolojik nedenlerini belirlemişler ve ticari kıyı balıkçılığı için alternatif araştırma ve yönetim politikaları önermişlerdir.

Sadra (2000), Kuzey Afrika'yı (Cezayir, Tunus, Fas) da içine alacak şekilde Akdeniz'de (İspanya kıyıları, İtalya, Portekiz) derin su pembe karidesi balıkçılığında avlama teknelerinin teknik ve fiziksel özellikleri ve ekonomik performansını araştırmıştır. Veriler, batı

ve merkezi Akdeniz’de seçilen 31 limana haftada 1-2 defa gidilerek, toplanmıştır. Toplanan verilere göre karides av filosunun, troller ve trol ağılarıyla donatılmış çok amaçlı teknelerden oluştuğu, kuzey Afrika’da örneklenen avlama teknelerinin Akdeniz’deki diğer avlama filolarına göre çok büyük (ort. 21 m) olduğu, ortalama motor gücünün 243 kW ve 66 GRT olduğu, Akdeniz’deki Avrupa karides teknelerinin ortalama 245 kW’lık ortalama motor gücüne karşılık kuzey Afrika karides trollerinin 231 kW’lık motor gücüne sahip oldukları, kuzey Afrika trol teknesinin ortalama 62 tonluk GRT’sine karşılık Avrupa teknelerinin ortalama 67 tonluk GRT’ye sahip olduğu, İspanya ve İtalya’daki karides trollerinin sırasıyla toplam trollerin %7’sini ve %73’ünü oluşturduğu, değişkenliğin örneklenen limanlardaki heterojenlikten kaynaklandığı, Portekiz’deki karides trollerinin toplam trollerin %93’ünü oluşturduğu ve incelenen kıyılarda sadece tek bir trolün balık avcılığı yaptığı, Morocco ve Tunus’taki trollerin tamamının karides trolü olduğu, Morocco’daki trollerin bütün karides türlerinin avcılığını yaptıkları ve sadece derin su pembe karidesinin avcılığı üzerine yoğunlaşmadıkları, Tunus’ta 8 tekneden oluşan filonun Sicilya Kanalı’ndaki derin su kaynaklarına yoğunlaştığı, Cezayir’deki trollerin sadece %60’nın yıl boyu derin su pembe karidesi avladığı, gelirler ve giderler arasındaki farkın (sabit ve değişen masraflar düşüldükten sonra kalan değer) yatırım sermayesinin amortismanı ve fırsat maliyetini karşılamak için kullanılmak zorunda olduğu, en yüksek kârın avlama filosunun endüstriyel seviyede yönetildiği yerlerde sağlandığı ve doğru bir ekonomik analizin avlama gücü verileriyle ekonomik değişkenler arasında ilişki kurulduktan sonra, yapılabileceğini belirlemiş ve Akdeniz’deki derin su pembe karidesi balıkçılığında daha iyi bir yönetim için;

- Düzenlemelerin güçlü olabilmesi için güvenilir istatistik veri elde edilmesi,
- Motorların aktüel gücünü ölçecek yeni metotların geliştirilmesi, karaya çıkarılan avın düzenli olarak tahmini gibi tamamlayıcı gözlem tedbirlerinin adapte edilmesi,
- Filonun büyüklüğünü azaltmak için filoyu yeniden dizayn etmek ve geriye kalan teknelerin ekonomik durumunu geliştirmek için etkinliği artırılması,
- Sürekli kullanım ve iyi yönetim için kaynakların dinamiğine ait çalışmalar yapılması ve
- Resmi istatistiklerden kaynaklanan verileri tahminlerde kullanırken çok dikkatli olunması gerektiğini bildirmiştir.

Supongpan ve ark. (2000), 1993-1994 avlama sezonu ve 1997 yılındaki hamsi balıkçılığının sosyo-ekonomik özellikleri ile 1996 yılında Songkhla’daki (Tayland) balıkçıların ve küçük kapasiteli işleme tesisi sahiplerinin sosyo-ekonomik özelliklerini araştırmışlardır.

Zen ve ark (2000), Batı Sumatra (Endonezya) vilayetindeki balıkçılık sektöründe lampara ve pelajik (yüzer) solungaç ağılarıyla avcılığın sosyo-ekonomik özelliklerini araştırmışlardır. Araştırmada kıyıda birkaç millik mesafede balıkçılık yapan küçük ölçekli balıkçılardan 45 lampara ve 66 yüzer (sürüklenen) solungaç ağı balıkçısı ile anket yapılmış, ancak lampara balıkçıları ile yapılan 10 anket, noksan veri elde edildiği için değerlendirme dışı bırakılmıştır. Yüzer solungaç ağı kullanan balıkçıların kıyıda 18 km uzakta avlandıkları, bir av seferinin yaklaşık 13 saat sürdüğü ve yılda ortalama 276 av seferi yaptıkları, lampara balıkçılarının ise kıyıda 13 km mesafede avlandıkları, bir av seferinin ortalama 9 saat sürdüğü ve yılda ortalama 218 av seferi yaptıkları saptanmıştır. Yüzer solungaç ağı balıkçılarının %40’ının, lampara balıkçılarının ise %76’sının kendi teknelerini işlettiği, tekne boyunun solungaç ağı teknelerinde 7-13 m (ort. 11,78 m), lamparalarda ise 6,5-15 m (ort. 11,08 m) arasında değiştiği, yüzer solungaç ağı teknelerinin ortalama 6,8 GT, lampara teknelerinin ise 2,8 GT olduğu, yüzer solungaç ağı teknelerinin ortalama 6, lamparaların ise 7 yaşında oldukları, yüzer solungaç ağı teknelerinin lampara teknelerinden daha büyük ve daha

yeni olduğu, lampara teknelerinin %93'ünün, yüzer solungaç ağı teknelerinin ise %32'sinin sahipleri tarafından satın alındığı ve %63'ünün satın alınmasında devlet kredisi kullanıldığı, lampara teknelerinin motorlarının (ort. 29,11 BG), yüzer solungaç ağı teknelerinden (ort. 23,29 BG) daha büyük olduğu, lampara teknelerindeki motorların %93'ünün yeni olduğu ve sahipleri tarafından finanse edildiğı, pelajik solungaç ağı teknelerinin ise %76'sının motorlarının yeni olduğu ve devlet kredisiyle satın alındığı, pelajik solungaç ağı balıkçıların kullandıkları ağların uzunluğunun 1800-7200 m (ort. 3752 m) arasında değıştiğı ve ağ gözü açıklığının ortalama 8,81 cm olduğu, lampara ağlarının boyunun daha kısa olup 100-400 m (ort. 204,27 m) arasında değıştiğı, lampara ağlarının göz açıklığının torbada ve kanatlarda farklı olduğu, kanatlardaki ağ gözü açıklığının daha büyük olduğu, her iki grup teknenin de küçük pelajik balıkların avcılığını yaptıkları ve iki grubun da yönetim ve teknolojik adaptasyon seviyesine ulaştıkları, örneklenen pelajik solungaç ağı ve lampara balıkçıların sırasıyla %60 ve %60'nın ilköğretim, %33,3 ve %20'sinin orta, %6,7 ve %18,2'sinin lise ve %0,0 ve %1,8'inin de üniversite düzeyinde öğrenim gördükleri, hane halkı nüfusunun sırasıyla ortalama 3,56 ve 3,87 kişi olduğu, pelajik solungaç ağı ve lampara balıkçıların sırasıyla %93 ve %90'ının tek gelir kaynağının balıkçılık olduğu, brüt hasıladan işletme masrafları düşüldükten sonra geriye kalan miktarın ağ sahibi ve balıkçılar tarafından %50 ve %50 olarak paylaşıldığı saptanmıştır.

Franquesa ve ark. (2001), Akdeniz'deki benzer avlama alanlarında karaya çıkarılan av miktarının pratikte tesadüfen kontrol edilebildiğı yerlerde, avlanan tür çeşitliliğinin fazla ve pazar talebinin de yüksekliğı nedeniyle, diğerk pek çok avlama alanında olduğu gibi Akdeniz'de de pek çok güçlükle karşılaşılması üzerine balıkçılık kaynağı ya da balıkçılık sektörü için bazı sosyal ve ekonomik parametrelerin (teknenin fiziksel verimliliğı, kapasitenin fiziksel verimliliğı, gücün fiziksel verimliliğı, teknenin saatteki fiziksel verimi, kapasite verimi, tekne verimi, güç verimi, teknenin saat başına verimi, balıkçının fiziksel verimi ve ortalama ücreti, karaya çıkarılan avın ortalama fiyatı, yatırım sermayesi, işçilik giderleri, fırsat maliyeti, brüt fayda, net fayda, kârlılık oranı, katma brüt değıer) kullanılmasını önermişlerdir.

Sumaila ve ark. (2001), Kuzey Atlantik'te Norveç ve Kanada'nın küçük ve büyük ölçekli balıkçılığını karşılaştırmalı olarak incelemişlerdir.. İki avlama sektörünün karşılaştırılmasında; Norveç ve Kanada'daki aktif avlama teknelerinin tipleri ve büyüklükleri ile küçük ve büyük ölçekli avlama tekneleri tarafından karaya çıkarılan avın miktarı, karaya çıkarılan avın direkt insan tüketiminde kullanılan kısmı, karaya çıkarılan avın balık unu ve balık yağı üretimi için endüstride kullanılan kısmı, avın değıeri, avlama sektörlerindeki balıkçı sayısı, her bir milyon dolarlık yatırıma düşen balıkçı sayısı, karaya çıkarılan avın bir tonu için harcanan ortalama akaryakıt miktarı ve avcılığın ekonomik analizinde gerekli diğerk parametreleri kullanmışlardır.

Tietze ve ark. (2001), Çin, Kore, Tayland, Endonezya, Hindistan ve Senegal, Norveç Almanya, Fransa, İspanya, Antigua ve Barbuda, Barbados, Trinidad ve Tobago, Arjantin, Peru'daki avlama filolarının fiziksel ve teknik özelliklerini, avcılık faaliyetlerini, ekonomik ve mâli özelliklerini incelemişlerdir.

Virtanen ve ark. (2001), Finlandiya'nın iç su ve kıyısall bölgelerinde balıkçılığın bölgesel sosyo-ekonomik önemini araştırmışlardır. İl düzeyinde yürütölen araştırmada; 1997 yılı itibariyle iç uslarda ve kıyılarda illere göre kayıtlı balıkçı sayısı, avlanan balık türleri, yıllık üretim, karaya çıkarılan avın değıeri, balıkçılıktan kaynaklanan toplam değıer ve bu değıerin ulusal ekonomideki payı gibi parametrelere göre balıkçılıkla yaratılan toplam değıerin %80'inin deniz balıkları avcılığından kaynaklandığı, balık ticaretinin üretim miktarından fazla

olduğu, balıkçılığın Finlandiya'nın yarısından fazlasında temel endüstri olduğu ve ulusal ekonomiye katkısının hâlâ düşük olmasına rağmen, bölgesel düzeyde önemli olduğu saptanmıştır.

Waters ve ark. (2001), Florida Keys'in mercan resiflerinde ticari avcılık yapan balıkçıların mali durumu hakkında ekonomik bilgi elde etmek ve elde edilen bilgileri gelecekte mercan resiflerindeki ticari balıkçılığa ilişkin değişik düzenlemelerin ekonomik etkilerini incelemeye kullanmak amacıyla avlama teknesini işleten veya tekne sahibi balıkçılardan tesadüfen seçilenler ile yüz yüze görüşme yapmak suretiyle uygulanan anketlerle balıkçıların kendileri, avlama tekneleri, avlama teknelerine ve donanımlarına yatırmış oldukları sermaye, balıkçılık geçmişleri, avlama teknelerinin fiziksel özellikleri, ortalama av miktarları, ortalama gelirleri ve giderlerine ilişkin verilerle balıkçılığın sosyo-ekonomik özelliklerini saptamışlardır.

Colloca ve ark (2003), Cilento (İtalya) bölgesinde ticari balıkçılığın önemli olması, son yirmi yılda İtalya kıyılarındaki avlama aktivitelerinin azalması, avlama aktivitelerine ilişkin kantitatif verilerin olmaması, gelişme ile ilgili faktörlerin yeterince bilinmemesi ve yeni entegre yönetim plânlarının oluşumuyla bağlantısı nedeniyle, bilgi toplamak amacıyla plânlanan araştırmada; avlama filosunun teknik özellikleri (avlama filosunun yapısı, ağ özellikleri, av verileri, avlama gücü verileri) ve balıkçılığın sosyo-ekonomik özellikleri (balıkçıların yaşı, meslek tecrübeleri, karaya çıkarılan avın değeri, balıkçılık girdileri, masraflar, gelirler vb.) incelenmiştir.

Sabatella ve Franquesa (2003), Akdeniz Bilimsel Danışma Komitesi, Genel Balıkçılık Komisyonu'nun Ekonomik ve Sosyal Bilimler Alt Komitesi tarafından başlatılan sosyo-ekonomik göstergelerin saptanmasına ilişkin örnekleme metotları konulu çalışmada; örnekleme tekniğine değinerek, sosyo-ekonomik surveylerde uygulanması gereken temel işlemleri ve uygulanacak anketlerin dizaynını belirlemişlerdir.

Kong (2004), Jamaica balıkçılık sektörünü (av filosunun sayısal büyüklüğünü, avlama teknelerinin büyüklüğünü ve yapım malzemesini, balıkçı sayısını, balıkçılıkta geçen zamanı, balıkçıların hane halkı nüfusunu, öğrenimlerini ve kooperatif üyeliğini) araştırıp, balıkçılığının yönetimi, geliştirilmesi ve düzenlenmesine ilişkin verileri toplamış ve stratejileri belirlemiştir.

Kronen (2004), Tonga Krallığı'nda (Güney Pasifik) sosyo-ekonomik değişimi göstermek için, mal mübadelesinden nakit sisteme geçişindeki önemi nedeniyle küçük ölçekli profesyonel kıyı balıkçılığının sosyo-ekonomik özelliklerini incelemiştir. Araştırma üç temel coğrafik alanda, dört temel balıkçı grubu (basitten çok ağla avcılık yapan motorlu taşıma teknelerine kadar) üzerinde yürütülmüş ve konvansiyonel ekonomik analizlere ilişkin sınırlamaları göstermesi bakımından önemli olmuştur. Net şimdiki değer (NPV), balıkçılıkları ve alternatif gelir kaynaklarını karşılaştırma bakımından faydalı bir enstrüman iken, Tongan'daki küçük ölçekli balıkçılık sistemleri için her durumda kullanılamadığını göstermiştir. Verimliliğin oltayla balıkçılıktan, çok ağı balıkçılık sistemine gittikçe arttığını saptamıştır. NPV değerlerinin, dört farklı balıkçılık sistemi için işçilik giderleri dahil edilmediğinde 0,34-15,96, işçilik giderleri dahil edildiğinde ise -3,78-13,22 arasında değiştiğini saptamış ve ticari kıyı balıkçılığından elde edilen gelirlerin, işçilik giderlerine çok duyarlı olduğunu saptamıştır.

Villareal ve ark. (2004), kıyusal ve akvatik kaynakların avcılığında avlama topluluklarının sosyo-ekonomik açıdan iyileştirilmesine yönelik yönetim tedbirlerinin etkisini gözlemlemek, kıyusal ve akvatik kaynakların yönetiminde sosyo-ekonomik ve demografik konuların, sorunların ve fırsatların teşhisi için ampirik anahtar parametreleri araştırmışlardır. Filipinler ve güneydoğu/ güney Asya ülkelerindeki balıkçılık ve kıyusal gelişmesiyle ilgili olarak kıyusal ve akvatik kaynak yönetiminde veri toplama metotlarını ve sosyo-ekonomik ve demografik göstergelerin kıyusal ve akvatik kaynak yönetiminde kullanımını Amerika ve İtalya'dan iki örnekle açıklamışlardır.

Teh ve ark. (2005), Malezya'nın Sabah sularındaki resif balıkçılığının ekolojik ve sosyo-ekonomik sürdürülebilirliğinin ilk profilinin çıkarılması ve tahminine ilişkin çalışmalarında; balıkçı topluluğunun yapısını, resif balıkçılığını, balık pazarını ve fiyatlarını, ortalama avlama gelirini belirlemişler ve balıkçılık yönetimi için gerekli verileri toplamışlardır.

Tietze ve ark. (2005), Güney Amerika, Karayipler, Avrupa, Afrika ve Asya'daki 13 ülkede 94 en önemli avlama filosunun deniz balıkları avcılığında avlama etkinliklerinin ve ekonomik performanslarının belirlenmesi amacıyla 2002-2003 yıllarında yürütülen çalışmalarda; 94 tip avlama teknesinin hepsinin pozitif brüt nakit akışa sahip oldukları ve çalışma giderlerinin tamamını karşıladıkları, yatırım sermayesi göz önüne alındığında da 94 tip avlama teknesinden 88'inin ya da %94'ünün amortisman ve faiz giderleri düşüldükten sonra net fayda sağladıkları belirlenmiştir. Ülkelerin avlama filoları karşılaştırıldığında, Kore Cumhuriyeti, Almanya ve Arjantin'deki avlama filolarında filo kapasitesinin sınırlandırılması ve azaltılması nedeniyle, önemli mali ve ekonomik performans gelişmeleri gözlenmiştir.

Tzanatos ve ark. (2005), Yunanistan'daki küçük ölçekli balıkçılığı incelemek için balıkçılık kayıtlarındaki verileri ve 121 limanda 551 balıkçı ile yüz yüze yapılan görüşmede elde edilen verileri kullanmışlardır. Verilerin değerlendirilmesi sonucunda; sektörün 2002 yılı sonuna kadar küçük ölçekli 19052 avlama teknesinden ve 29.000-35.000 balıkçıdan oluştuğu, hem tene hem de balıkçı sayısının son 10 yılda azalma trendi gösterdiği, küçük ölçekli balıkçılığın sosyal öneminin önemli ölçüde değiştiği, toplam 17 avlama ağı ve 62 hedef türün avcılığının yapıldığı, balıkçılığın avlama ağı, hedef tür, yer ve mevsime bağlı olarak değiştiği, avlama aktivitesinin farklı bölgelerde mevsimsel özellik gösterdiği ve cluster analizlerine ilişkin sonuçların küçük ölçekli avlama sektörünün heterojenliğini ve karmaşıklığını doğruladığı saptanmıştır.

2.2.Türkiye'deki Araştırmalar

Çelikkale ve Ulupınar (1995), Karadeniz'de 20 m'den büyük avlama gemisi ve 16 m'den küçük taşıyıcı tekneden oluşan, temel avı hamsi ve orkinos olan toplam 6 teknelik iki gırgır takımının 1989-1990 avlama sezonundaki gelir ve giderlerini belirleyerek, kârlılığını araştırmışlardır.

Genç (1998), Doğu Karadeniz'de farklı dizayna sahip avlama teknelerinin 1996-1997 ve 1997-1998 avlama sezonlarındaki ekonomikliğini araştırmış ve 1996-1997 avlama sezonunda küçük avlama teknelerinin, Ege ve Akdeniz'e giden büyük avlama teknelerine göre daha kârlı olduklarını, 1997-1998 avlama sezonunda ise Karadeniz'de hamsinin azlığı nedeniyle, farklı bölgelerde avcılık yapan büyük avlama teknelerinin daha kârlı olduklarını saptamıştır.

Ünal ve ark. (1998), İzmir ili Foça ilçesi limanına bağlı trol teknelerinin avlama faaliyetleri ile fiziksel ve teknik özelliklerini, avlanma yerlerini, gelir dağılımını ve balıkçıların sorunlarını araştırmışlardır. Araştırma verileri, trol teknesi sahibi 37 balıkçıyla yüz yüze görüşme yapılarak uygulanan anketlerle sağlanmıştır. Elde edilen verilere göre; Foça limanına kayıtlı trol teknelerinin 1997-1998 avlama sezonundaki ortalama av veriminin 224 kg/tekne/gün olduğu, balıkçılık faaliyetlerini kaptan dahil ortalama 4 balıkçıyla yürüttükleri, tayfaların pay esasına göre çalıştıkları ve paylarını aylık olarak aldıkları, tayfa payı ödemelerinin brüt hasılanın %16'sını bulan kesintilerden (komisyoncu, yardımcı, belediye rüsumu, stopaj ve Savunma Sanayi Destekleme Fonu) sonra, kumanya, mazot yağ, buz ve nakliye masrafları düşülüp, kalan miktarın 2/3'ü tekne payı olarak ayrılıp, kalan 1/3'ünün kaptan ve tayfalar arasında eşit şekilde bölünerek yapıldığı, kaptanın çoğunlukla tekne sahibi olmasına rağmen, tayfa kadar pay aldığı, balıkçı kooperatifinin etkinliğinin düşük olduğu ve daha önceki yıllara oranla avlama gücünde artış olduğu ve serbest giriş sistemi nedeniyle, Karadeniz'den gelen avlama teknelerinin yerel balıkçılar için sorun oluşturduğu saptanmış ve balıkçılık yönetiminde yetkilerin yerel yönetimlere aktarılması ve ruhsatlandırmanın her bölge için ayrı yapılması önerilmiştir.

Hoşsucu ve ark. (2001), İzmir'deki balıkçılık sektörünün 10 balıkçılık merkezindeki işleyişini ve sorunlarını araştırarak, balıkçı teknesi sayısını, avladıkları türleri, avın kompozisyonunu ve pazarlanmasına ilişkin bilgileri ortaya koymuşlardır.

Ünal (2002), 1999-2000 avlama sezonunda İzmir ili Foça ilçesinde faaliyet gösteren 20 trol teknesini boy bakımından 3 gruba (n=5, n=8 ve n=7) ayırarak, trollerde yatırımın kârlılığını araştırmıştır. Ekonomik rantabilite, mali rantabilite, sermaye devir oranı, İKO ve geri ödeme süresi değerlerini, 1., 2. ve 3. grup trol tekneleri için sırasıyla %6-129,4, %8,9-75,6, %2,7-79,7; %7,5-116,4, %30,1-62,3, %35,4-71,0; %30,0-239,0, %31,8-162,6, %48,9-205,3; %18, %38, %21 ve 2,7 yıl, 5,5 yıl, 4,8 yıl olarak saptamıştır. NPV (Net Şimdiki Değer) değerinin ise her üç grupta da NPV<0 olduğunu belirlemiştir.

Ünal (2003), Foça'daki (İzmir) yarı zamanlı küçük ölçekli balıkçıların balıkçılığı ikinci iş olarak yapanlar ve emekliler olduğunu, 15 tekneden 3'ünün olta ve 12'sinin de uzatma ağı kullandığını, olta balıkçılarının hepsinin ilkökul mezunu olduğunu, uzatma ağı balıkçıları ise ortaokul ve lise mezunu da bulunduğunu, olta balıkçılarından birinin uzatma ağı balıkçılarından ise üçünün kiracı olduğunu, olta balıkçılarının hepsinin, uzatma ağıyla balıkçılık yapanların ikisinin bekar olduğunu, balıkçı dışında hane halkı nüfusunun olta balıkçıları 4-6, uzatma ağı balıkçıları 0-4 arasında değiştiğini, olta balıkçıları ve uzatma ağı balıkçıları ortalama yaşının ve balıkçılık tecrübesinin sırasıyla 57,6 ve 46,1 ve 16,6 yıl ve 33,8 yıl olduğunu, teknelerin ortalama avlanma gününün olta balıkçıları ve uzatma ağı balıkçıları sırasıyla 193,6 (gün/yıl) ve 121,6 (gün/yıl), ortalama mazot tüketiminin olta balıkçısında 641 l/yıl ve uzatma ağıyla balıkçılıkta 538 l/yıl olduğunu, balıkçı teknelerinin tamamının cari faiz haddinin (%38,47) altında gelir sağladıklarını, balıkçılığın kârlı olmayıp, ekonomik olarak sürdürülebilir olmadığını belirlemiştir.

Ünal (2004), İzmir ili Foça ilçesindeki trol balıkçılığının sosyo-ekonomik özelliklerini inceleyerek, trol teknelerinin ekonomik ve mali performansını araştırmıştır. Foça'daki 20 trol teknesinin boy, yaş, motor gücü, tayfa sayısının, 15-24 m (ort. 21 m), 4-57 yıl (ort. 17,3), 13-600 HP (ort. 324 HP), 3-5 adet (ort. 4 adet/tekne), yılda avlanılan gün 110-270 (ort. 182 gün), yılda tekne başına yakıt tüketiminin 20-94,5 ton (ort. 47,5 ton/tekne/yıl) olduğu, brüt gelirinin 18100-2597000 US\$/tekne olduğunu, trol teknelerinin %25'inin işletme giderlerini karşılayamayıp zarar ettiklerini ve akaryakıt giderlerinin işletme giderlerinin %41,3'ünü

oluşturduğunu saptamış ve akaryakıt giderinin AB ülkelerindeki değerin 6 katı olduğunu bildirmiştir.

Çeliker ve Ark. (2006), Karadeniz Bölgesi'nde su ürünleri avcılığı yapan işletmelerin sosyo-ekonomik analizini yapmıştır. Örnek avlama teknelerinin boyunun 4,00-62,00 m arasında değiştiği, %82,14'ünün kıyı balıkçılığı (küçük ölçekli balıkçılık) şeklinde faaliyet gösterdiği, %17,86'sının ise orta ve büyük ölçekli balıkçılık yaptığı (%6,82'si gırgır, %9,09'u trol ve %1,95'i de trol-gırgır) tespit edilmiştir.

Kıyı balıkçılarının ortalama tekne sermayesi 10,551 YTL, balıkçılık gelirleri ise 6,113 YTL'dir. Balıkçılık geliri olarak nitelendirilen değer tarım işletmelerinin analizinde kullanılan tarımsal gelire karşılık gelmektedir.

Gırgır teknelerinin boylarının 12,12-62,00 m arasında değiştiği, ortalama tekne sermayelerinin 1.044.857 YTL olduğu, ortalama balıkçılık gelirlerinin 148,464 YTL olduğu bulunmuştur.

Trol teknelerinde tekne boyunun 12,12-27,50 m arasında değiştiği, ortalama tekne sermayelerinin 183,714 YTL, ortalama balıkçılık gelirlerinin ise 36,407 YTL olduğu bildirilmiştir.

Trol-gırgır teknelerinin tekne boyunun 14-27 m arasında değiştiği ortalama tekne sermayesinin 304.667 YTL, ortalama balıkçılık gelirinin ise 30.324 YTL olduğu bildirilmiştir. Masraflar içinde en büyük payın tayfa payı olduğu, tayfa payının kıyı balıkçılarındaki %46,84 gırgırlarda %40,90 trollerde %67,86 ve trol-gırgırlarda %41,68 olduğu bildirilmiştir.

3. MATERYAL ve YÖNTEM

3.1. Materyal

3.1.1. Araştırma materyali

3.1.1.1. Araştırma alanı

Ege Bölgesinde, denize kıyısı olan iller (Çanakkale, Balıkesir, İzmir, Aydın, Muğla) ve bunların kıyı ilçeleri araştırma alanını oluşturmaktadır (Şekil 3.1).

© 1998 Microsoft Corp. All rights reserved.

Şekil 3.1. Çalışma alanının genel görünümü

3.1.1.2. Avlama tekneleri

KKGM kayıtlarında Ege Bölgesi'ndeki il ve ilçelerde kayıtlı görülen avlama tekneleri araştırma materyalini oluşturmuştur.

3.1.1.3. Anket formları

Balıkçılarla ilgili tüm bilgiler anket yoluyla toplanmıştır. Bu amaçla daha önce TEAE tarafından Karadeniz Bölgesi'nde yapılan "Karadeniz Bölgesi'nde Su Ürünleri Avcılığı Yapan İşletmelerin Sosyo-Ekonomik Analizi" konulu araştırmada kullanılan anket formları yeniden düzenlenerek kullanılmıştır.

3.1.1.4. Kamu kuruluşları

Araştırma bölgesine ait genel bilgiler, bölge balıkçılığına ilişkin ön bilgiler ve balıkçı teknelerine ait kayıtlar KKGM Su Ürünleri Daire Başkanlığı'ndan ve TKB tarım il müdürlüklerine bağlı kontrol şube müdürlüklerinden sağlanmıştır.

3.2. Yöntem

3.2.1. Örnek büyüklüğünün belirlenmesi

Ege Bölgesi'nde balıkçılık yapan işletmelerden çekilecek örnek sayısının tespitinde tabakalı örnekleme yöntemi (Neyman Paylaştırması) kullanılmıştır. Bu amaçla Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü tarafından ruhsat verilmiş olan balıkçı teknelerine ait kayıtlar kullanılarak popülasyon büyüklüğü ve popülasyonun tabakalara göre dağılımı tespit edilmiştir.

Örnek seçiminde;

$$n = \frac{(\sum N_h S_h)^2}{N^2 D^2 + \sum N_h S_h^2} \dots\dots\dots (1)$$

Her bir tabakaya düşecek örnek sayısının tespitinde ise

$$n_h = \frac{N_h S_h}{\sum N_h S_h} * n \dots\dots\dots (2)$$

formülü kullanılmıştır. Formüllerde;

Nh	Her bir tabakanın popülasyon büyüklüğünü,
n	Örnek sayısını,
D	Duyarlılık katsayısını, $D = (e / t)^2$
Sh	Her bir tabakaya ait standart hatayı

göstermektedir.

İlk formül kullanılarak 5280 tekneden örnek seçilmiş ve örnek sayısı 261 olarak bulunmuş, ikinci formül kullanılarak bulunan örnekler tabakalara aşağıdaki gibi dağıtılmıştır.

Tablo 3.1. Tekne boy gruplarına göre Popülasyon büyüklüğü ve örneklerin dağılımı

Tekne Boy Grupları (m)	Popülasyon Büyüklüğü (N)	Örnek Büyüklüğü (n)
< 8	3.969	165
8 – 12	1.095	61
12 – 20	169	24
≥ 20	47	11
Toplam	5.280	261

Her ilden çekilecek örnek sayısı belirlendikten sonra örnekler boy gruplarına ve balıkçılık faaliyetlerine göre dağıtılmıştır.

Tablo 3.2. Örnek seçilen il ve ilçeler avlama teknesi sayısı ve örnek büyüklüğü

İller	Çanakkale	Balıkesir	İzmir	Aydın	Muğla
İlçeler	Ayvacak	Ayvalık	Narlıdere	Kuşadası	Bodrum
		Burhaniye	Urla		Marmaris
		Edremit	Foça		
		Gömeç	Güzelbahçe		
			Dikili		
			Seferihisar		
			Balçova		
			Karaburun		
			Çeşme		
İllerdeki Avlama Teknesi Sayısı (N) ve Örnek Büyüklüğü (n)					
N	575	563	2.472	201	1.469
n	27	34	117	8	75

3.2.2. Verileri toplama yöntemi yüz yüze görüşme tekniği

Balıkçılar tarafından detaylı muhasebe kayıtlarının tutulmaması, tutulan kayıtların verilmek istenmemesi ve ekonomik analizler için gerekli olan üretim, masraf, sermaye yapısı, işgücü gibi verilerin başka yöntemlerle topluca elde edilememesinden dolayı, veriler anket yoluyla toplanmıştır. Bunun için tespit edilen sayıdaki tekne kadar balıkçı ile yüz yüze görüşme yapılmıştır.

Anket formları daha önce TEAE tarafından yürütülen “Karadeniz Bölgesi’nde Su Ürünleri Avcılığı Yapan İşletmelerin Sosyo-Ekonomik Analizi” adlı araştırmada kullanılan anketlerden düzenlenmiştir. Anket formları, ön anket uygulamasında elde edilen veriler ışığında araştırmanın kapsamına uyacak şekilde hazırlanmıştır.

3.2.3. Avlama filosunun teknik ve fiziksel özelliklerinin tespiti

Anket formlarında avlama filosu ile ilgili sorular, Ege Bölgesi'nde balıkçılık faaliyetinde bulunan avlama teknelerinin; boy, kullanım şekli, yaş, motor gücü, yapım malzemesi, mülkiyet durumu, satın alınma şekli, kullandıkları avlama ağıları ve ekipmanlar ve elektrikli cihaz donanımına ilişkin verileri elde edecek şekilde, ön anket uygulamasında elde edilen veriler ve Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü Su Ürünleri Daire Başkanlığı'nın görüşleri doğrultusunda hazırlanmıştır.

3.2.4. Balıkçıların sosyo-ekonomik özelliklerinin tespiti

Anket formlarında balıkçıların sosyo-ekonomik durumları ile ilgili olarak yer alan sorular, balıkçıların; yaşı, medeni hâli, hane halkı nüfusu, çocuk sayısı, öğrenim düzeyi, balıkçılık ve balıkçılık dışı uğraşları, ev ve otomobil sahipliği, sosyal güvenlik durumları, balıkçılık tecrübeleri, mesleği seçmeleri ve çalışma koşulları gibi sosyo-ekonomik özelliklerinin tespitine yönelik olarak ön anket çalışmalarından elde edilen veriler ve Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü Su Ürünleri Daire Başkanlığı'nın görüşleri doğrultusunda hazırlanmıştır.

3.2.5. Balıkçılık faaliyetinin ekonomik analizi

3.2.5.1. Nüfus ve işgücü

Balıkçıların aileleri, tarımsal faaliyette olduğu gibi üretime katılmadığından, hane halkı nüfusundan yola çıkılarak iş gücü hesabı yapılmamıştır. Ailenin nüfus yapısı incelenirken, tüm aile bireyleri dikkate alınmış, ancak işgücü ve aile işgücünün çalışma karşılığının hesaplanmasında, balıkçı ve varsa balıkçının yanında çalışan aile bireylerinin iş güçleri dikkate alınmıştır.

3.2.5.2. Balıkçıların sermaye yapısı

3.2.5.2.1. Aktif sermaye

Aktif sermaye işletmenin üretimde kullanılan tüm kaynakları göstermektedir. Tarım işletmelerinde çiftçinin konutu işin yapıldığı ortamda olduğu ve eklerinde de üretimde kullanılan hayvan barınakları, depo, garaj, sundurma vb. birimler bulunduğundan, sermaye unsuru olarak değerlendirilir (Erkuş ve ark.1995).

Balıkçının konutu üretimin (avcılığın) yapıldığı ortamda olmadığından, balıkçılıkla ilgili sermaye unsuru değildir. Bu nedenle, balıkçıların aktif sermayesi avlama sermayesi ve para sermayesi olmak üzere başlıca iki grupta incelenmiştir.

3.2.5.2.1.1. Avlama sermayesi

Balıkçıların avlama sermayesi; tekne sermayesi ve avlama donanımları sermayesi olarak iki grupta incelenmiştir. Ağlar, teknelerin yer aldığı balıkçılık tipine uygun gruplar oluşturacak şekilde incelenmiştir.

3.2.5.2.1.2. Tekne sermayesi

Balıkçıların toplam tekne sermayesinin büyük bölümünü asıl avlama tekneleri oluşturduğundan, avlama teknesi sermayesinin incelenmesinde, sadece avlama faaliyetinde bulunan avcı tekneler esas alınmıştır. Balıkçıların asıl avlama teknesi dışında bildirdikleri ikinci avlama teknesi, balıkçının işlettiği ve mülkiyetinin kendisine ait olduğu teknelerdir. Toplam tekne sermayesi, mülkiyeti ister balıkçıya ait, ister kiralanmış olsun, avlamada kullanılan tüm tekneleri kapsamaktadır. Toplam tekne sermayesi; kiralanın avlama ve/veya taşıma teknelerinin değerinin balıkçının mülkü olan tekne ve/veya teknelerin değerine eklenmesi, kiraya verdiği tekne değerinin ise çıkarılmasıyla,

$$\text{Toplam Tekne Sermayesi (G)} = (A+B+D)+(C+E) - F$$

şeklinde hesaplanmıştır. Burada;

- A : Asıl tekne değeri
- B : Kendisine ait olan avlama teknesi
- C : Kiralanan avlama teknesi
- D : Kendisine ait taşıma teknesi
- E : Kiralanan taşıma teknesi
- F : Kiraya verilen teknelerin değerini

(A+B+D) : Mülk (balıkçının kendi mülkiyetindeki) tekne değerini,

(C+E) : Kiralanan teknelerin değerini göstermektedir

3.2.5.2.1.3 Ağlar ve diğer avlama araç-gereçleri sermayesi

Balıkçı teknelerindeki ağlarla diğer avlama araç ve ekipmanlarının tekne boy grubu ve balıkçılık tipine göre ortalama sayılarının parasal değerleri ile çarpımları sonucu elde edilen değerlerin toplanmasıyla bulunmuştur.

3.2.5.2.1.4. Elektrikli cihaz ve ekipmanlar

Balıkçı teknelerindeki elektrikli cihazların tekne boy grubu ve balıkçılık tipine göre ortalama sayılarının parasal değerleri ile çarpımları sonucu elde edilen değerler toplanarak bulunmuştur.

3.2.5.2.1.5. Para sermayesi

Para sermayesi, işletme sermayesinin en hareketli grubudur. Diğer bir ifadeyle, likiditesi en fazla olandır. İşletme faaliyetinin devamı üzerinde oldukça etkili olan bu sermayenin işletmede yeteri kadar bulunması, işletmenin başarılı bir şekilde çalışabilmesi için şarttır (Gündoğmuş 1993). Para sermayesinin az olması, işletmeyi elverişli olmayan koşullarda üretim girdileri satın almaya, ya da yüksek faizli kredi teminine zorlamaktadır. İşletmelerde mevcut para sermayesi, işletmelerin alacakları ile işletmede bulunan nakit paradan oluşur (Anaç 2005) Tarım işletmesinde para sermayesinin sabit sermayenin %5'i civarında olması arzu edilir (Eraktan 1995).

3.2.5.2.2. Pasif sermaye

Pasif sermaye, tarım işletmelerinde aktif sermayenin kaynaklarını göstermektedir. Aktifte yer alan varlıklar esas itibariyle öz kaynaklar ile yabancı kaynaklar olmak üzere iki kaynaktan sağlanırlar. Aktif sermayeden yabancı kaynaklar (borçlar) çıkarılınca, geriye öz sermaye kalır (Erkuş ve ark.1995).

3.2.6. Balıkçılık faaliyetinin mali ve ekonomik analizi

a) Brüt Hasıla

Brüt hasıla, avlanan türlerin toplam satış tutarından oluşmuştur (Shang 1981, Panayotou 1982). Brüt hasılanın hesaplanmasında; avın balıkçı ve tayfalar tarafından avlama operasyonunda tükettikleri kısmı ile aileleri tarafından tüketilen kısmının parasal değeri, dikkate alınmamıştır. Brüt hasılanın hesaplanmasında;

$$B. H = \sum_{i=1}^n Y_i * P_i$$

eşitliği kullanılmıştır. Burada;

BH: Brüt Hasılayı

Y_i : i türünün av miktarını,

P_i : i türünün birim fiyatını ve

i : avdaki pazarlanabilir tür sayısını (i=1, 2, 3,)

göstermektedir (Panayotou 1982).

b) İşletme Giderleri

İşletme giderleri; üretim hacmine bağlı olmayan sabit giderler ve üretim hacmine bağlı olarak değişen (artan veya eksilen) giderler olmak üzere iki grupta incelenmiştir (Shang 1981, Erkuş ve ark. 1995, Atay ve Korkmaz 2001).

Tablo 3.3. Balıkçılıkta değişen masraf unsurları

Akaryakıt		Sezon Sonu Bakımı
Satın Alınan Buz		Ağ tamiri
Satın Alınan Kasa		Su Elektrik
İşçilik Masrafları	Satın Alınan Yiyecek	Taşıma Masrafı
	İş Giysisi	Motorlu Araç Tamiri
	İşçilik Ücretleri	Komisyon ve Harçlar

İşçilik masrafları işçilere (tayfalara ve taşıma işçilerine) ödenen ücretler ve işçiler için yapılan aynı harcamalardan (yiyecek, iş elbisesi, çizme vs.) oluşmaktadır. İşçilik masrafları genellikle taşıma işçilerine aylık, tayfalara ise av payı şeklinde ödenmektedir. Av payı, her balıkçının kendi beyanına göre belirlenmiştir. İşçilik masrafları, aylık veya av payı şeklindeki nakdi ödemeler ile yiyecek, iş elbisesi vb. aynı harcamaları da içerecek şekilde hesaplanmıştır.

Akaryakıt masraflarının hesaplanmasında, akaryakıt miktarından ziyade, parasal değeri dikkate alınmıştır. Hesaplamalarda harcanan akaryakıt miktarının esas alındığı durumlar için mazot fiyatı; dönem ortalaması olarak ÖTV (Özel Tüketim Vergisi) indiriminden yararlanmayanlar için 1,65 YTL/L ve ÖTV indiriminden yararlananlar için 0,65 YTL/L olarak alınmıştır.

Sabit işletme giderleri, amortismanlar, balıkçının ve teknede çalışan (kendisi ile birlikte yaşayan, ayrı gelir-gideri olmayan) çocuklarının ücret karşılıkları ve dernek, kooperatif benzeri üyelik ödemeleri, barınak ve tekne kirasından oluşur.

Tablo 3.4. Av donanımlarının ekonomik ömürleri ve amortisman oranları

Amortisman Tabi Demirbaş	Ekonomik Ömür (Yıl)	Amortisman Oranı (%)
Ahşap tekne	25	4
Saç Tekne	30	3,3
Uzatma ağları	6	17
Trol Ağları	6	17
Gırgır Ağları*	20	5
Radar, Sonar vb. elektronik cihazlar*	15	6,67

Kaynak: Ünal, 2001

(*): Gırgır teknesi işleten balıkçılardan elde edilmiştir.

Amortisman tabi demirbaşların amortisman değerlerinin hesaplanmasında, doğru hat yöntemi (Shang 1981, Atay ve Korkmaz 2001) kullanılmıştır. Amortisman tabi demirbaş değerleri ve ekonomik ömürleri hesaplanırken, motor, ırgat, kapı vb. tekne parçalarının teknenin tamamlayıcısı olmaları ve ekonomik ömürlerinin de yaklaşık olarak teknenin ekonomik ömrüne yakın olması nedeniyle, ayrıca amortisman hesaplanmamıştır. Bunların amortisman değerleri, tekneyle birlikte hesaplanmıştır. Ekonomik ömürleri tekneden kısa olduğundan, elektronik cihazların amortisman değeri ayrı hesaplanmıştır. Teknelere ait amortismanın hesaplanmasında, tekne değerinden (tekne değerinin içinde değerlendirildiklerinden) cihaz değerleri çıkarılmıştır.

Balıkçıların işçilik ücretleri, kendilerine düşen av payı üzerinden hesaplanmıştır. Bu değer, gırgır ve trollerde tayfa sayısına 1 kişi (tekne sahibinin ücret karşılığı) ilave edilerek bulunmuştur. Kıyı balıkçıları, av payı farklı olduğundan, balıkçının beyanı esas alınmıştır. Teknede aile bireylerinden çalışanlar varsa, bunların işçilik ücretleri, tayfa payı üzerinden ve grup ortalamalarına göre hesaplanmıştır.

c) Gayri Saf Hasıla

Tarımsal faaliyette gayrisaf hasıla, tarımsal ürünlerin satış gelirlerine varsa işletme dışı gelir ve konut kira bedeli eklenerek bulunur. Tarımda çiftçilerin ve makine güçlerinin işletme dışı tarımsal işlerde kullanılması sonucu elde edilen gelir, işletme dışı tarımsal gelir olarak adlandırılır (Kılıç 1997).

Balıkçıların gayrisaf hasılası, satış gelirlerine varsa avcılık dışı balıkçılık gelirleri ilave edilerek hesaplanmıştır. Balıkçıların ve tekne dahil balıkçılık alet ve ekipmanlarının balıkçının kendi avcılık faaliyetinin dışında diğer balıkçılıkla ilgili işlerde kullanılması sonucu elde edilen gelir, işletme dışı (avcılık dışı) balıkçılık geliri olarak adlandırılmıştır

Balıkçıların sermaye yapısında bina sermayesine yer verilmediği için gayrisaf hasılanın hesaplanmasında konut kira bedeli dikkate alınmamıştır. Balıkçıların geliri, üretim değeri ve avcılık dışı balıkçılık gelirinin toplamından oluşmuştur.

d) Saf Hasıla

Balıkçıların avlama faaliyetinden elde ettikleri saf hasıla; gayrisaf hasıladan, toplam işletme masraflarının çıkarılmasıyla bulunmuştur. Saf hasılanın hesaplanmasında;

$$SH= BH - İM$$

eşitliği kullanılmıştır. Burada;

SH= Saf hasılayı

BH= Brüt hasılayı

İM= İşletme masraflarını

göstermektedir (Erkuş ve ark. 1995).

e) Brüt Kâr

Saf hasıladan, değişen işletme masraflarının çıkarılmasıyla elde edilen brüt kâr, değişen masraflar dışında kalan diğer masraf unsurlarını ve kârı kapsamaktadır. Brüt kâr, üretim faaliyetlerinin rekabet güçlerini belirleyen ve işletme organizasyonunun başarısını gösteren önemli bir kriterdir. Bir işletmede net gelir elde etmek için toplam brüt kârın, değişen masraflar dışında kalan diğer masraflardan büyük olması zorunludur. Bu nedenle, işletmelerde gelir sağlamak için brüt kârın azamiye çıkarılması hedeflenmektedir (Erkuş ve ark. 1995).

f) Tarımsal Gelir (Balıkçılık Geliri)

Tarımsal gelir, müteşebbisin öz sermaye rantı ile kendisinin ve aile fertlerinin çalışmaları karşılığı elde ettikleri ücretin toplamından meydana gelmektedir. Balıkçılık gelirinin hesaplanmasında aşağıdaki formül (Erkuş ve ark. 1995) kullanılmıştır.

$$\text{Tarımsal Gelir} = \text{Saf Hasıla} - (\text{Borç Faizi} + \text{Kira}) + \text{Aile İşgücü Ücret Karşılığı}$$

Aile işgücü ücret karşılığı balıkçının ve teknede kendisi ile beraber çalışan aile fertlerinin işgücü karşılığıdır. Ava çıkacak kişilerin ruhsat alma şartının olması ve balıkçılık faaliyetinin aile fertlerinin ortaklaşa yürüttükleri bir faaliyet olmaması nedeniyle balıkçının ailesi balıkçı ile beraber ava çıkmamaktadır. Bu nedenle, tarım işletmelerinin analizinde kullanılan genel yaklaşımın aksine sadece balıkçının ve varsa birlikte ava çıktığı aile fertlerinin işgücü ücret karşılıkları dikkate alınmıştır.

Tarımsal gelir, müteşebbisin gerçek gelirini ortaya koyması ve onun öz sermaye varlığında bir eksilme meydana gelmeksizin, harcayabileceği miktarı göstermesi bakımından önemlidir. (Bülbül 1979).

Tarımsal gelir, tarım işletmelerinin analizinde kullanılan ve balıkçılıkla ilgili terminolojide yer almayan bir deyim olduğundan araştırmanın bütününe uygun olması için **balıkçılık geliri** olarak adlandırılacaktır

g) Aile geliri

Aile geliri, ailenin balıkçılıktan elde ettiği gelir yanında balıkçılık dışı gelirlerini de kapsar. Balıkçılık dışı gelirler ise ikinci işte çalışan balıkçı ile çalışan diğer aile fertlerinin ücret gelirleri, emekli maaşları, ürün, kira ve serbest meslek gelirlerinden oluşur.

h) Rantabilite

Rantabilite; bir işletmenin belirli bir zaman zarfında elde ettiği kârın, o işletme emrinde çalışan sermayeye oranı olarak tanımlanmaktadır. Rantabilite, tarımsal işletmelerin faaliyetleri sonucundaki başarılarını gösteren ve işletmelerin birbiri ile karşılaştırılmasında kullanılan iyi bir ölçüttür. İncelenen işletmelerde, mali ve ekonomik rantabilite oranları aşağıdaki formüller yardımıyla hesaplanmıştır (Erkuş vd. 1995).

$$\text{Ekonomik Rantabilite} = \frac{\text{Saf Hasıla}}{\text{Aktif Sermaye}} \times 100$$

$$\text{Mali Rantabilite} = \frac{\text{Saf Hasıla} - (\text{Borç Faizleri} + \text{Kiracılık ve Ortakçılık Payı})}{\text{Öz Sermaye}} \times 100$$

Rantabilitelerin değerlendirilmesi, o ülkede cari normal faiz haddi ile rantabilite oranlarının mukayesesi suretiyle yapılır. İşletmede çalışan sermaye miktarı, bankadan alınabilecek normal faiz haddinden veya bir tahvilin getireceği faiz miktarından daha fazla bir rantabilite meydana getirmişse durum iyi, aksi halde müteşebbis boş yere emek ve gayret sarf etmiş demektir (Erkuş vd. 1995).

3.2.7. İstatistik yöntemler

Ege Bölgesi'ndeki avlama filosunun teknik ve fiziksel özellikleri, balıkçıların sosyo-ekonomik özellikleri ve balıkçılık faaliyetinin mali ve ekonomik analizinde elde edilen parametrelerin karşılaştırılması ve kontrolünde Düzgüneş ve ark. (1983) ve Yamane (2001)'in bildirdiği yöntemler esas alınmıştır. Karşılaştırma ve kontrollerde önem seviyesi, P: 0,05 olarak alınmıştır.

4. ARAŞTIRMA SONUÇLARI

4.1. Ege Bölgesi'ndeki Avlama Teknelerinin Teknik ve Fiziksel Özellikleri

4.1.1. Avlama teknelerinin kullanım şekli

Ege Bölgesi'nde balıkçılık yapan tekneler küçük ölçekli balıkçılar (kıyı balıkçıları) ve orta ve büyük ölçekli balıkçılar (trol, gırgır) olarak iki grupta incelenmiştir. Trol-gırgır tekneleri av faaliyetlerine bakılarak gırgır veya troller içinde incelenmiştir.

Tablo 4.1. Ege Bölgesi'nde örnek olarak seçilen avlama teknelerinin boy grupları ve balıkçılık tipine göre dağılımı

Boy Grupları (m)		Örnek Seçilen Avlama Tekneleri	
		n	%
<8		165	63,22
8–12		61	23,37
12–20		24	9,20
≥20		11	4,21
Balıkçılık Tipi			
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Toplamı		232	88,89
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	18	6,90
	Trol	11	4,21
	Toplam	29	11,11
Genel Toplam		261	100,00

Ege Bölgesi'nde balıkçılık yapan avlama teknelerinin %88,89'u küçük ölçekli balıkçılık (kıyı balıkçılığı) yapmaktadır. Bu teknelerin büyük bölümü 12 metreden küçüktür. 12 metreden küçük tekneler tüm teknelerin %86,59'unu oluşturmaktadır. 12 metreden büyük olup kıyı balıkçılığı yapan tekneler tüm teknelerin %2,3'üdür (Tablo 4.1).

Orta ve büyük ölçekli balıkçılık yapan teknelerin tüm tekneler içindeki payı 11,11'dir. Gırgır teknelerinin tüm tekneler içindeki payı 6,90 ve trol teknelerinin 4,21'dir. Trol-gırgır tekneleri yıl içindeki faaliyetlerine bakılarak gırgır veya trol olarak değerlendirilmiştir.

4.1.2. Avlama teknelerinin boyu

Ege Bölgesinde balıkçılık yapan teknelerin boyu 4,50–39,00 metre arasında değişmektedir (Tablo 4.2).

Kıyı teknelerinin boyu 4,5–13,35 metre arasında (ortalama 7,71 metre) değişmektedir. Orta ve büyük ölçekli balıkçılık yapan teknelerin boyları ise 12,00–39,00 metre (ortalama 20,50 metre) arasında değişmektedir.

Trol teknelerinin boyu 30 metreye kadar çıkmaktadır. Ancak 30 metreden büyük tekneler tamamen gırgırlardan oluşmaktadır.

Tablo 4.2. Ege Bölgesi’nde avlama teknelerinin boy grupları ve balıkçılık tipine göre boy değerleri (m)

Boy Grupları		Minimum	Maksimum	Ortalama
<8		4,50	7,90	6,92
8–12		8,40	11,00	9,37
12–20		12,00	19,91	15,13
≥20		22,00	39,00	27,82
Balıkçılık Tipi				
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.		4,50	13,35	7,71
Orta/Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	12,00	39,00	20,81
	Trol	12,80	30,00	19,98
	Ortalama	12,00	39,00	20,50
Genel Ortalama		4,50	39,00	9,13

4.1.3. Avlama teknelerinin yaşı

Ege Bölgesinde balıkçılık yapan avlama teknelerinin yaşının 1 ile 40 yıl arasında değiştiği ve ortalama tekne yaşının 16,05 yıl olduğu tespit edilmiştir (Tablo 4.3).

Boy gruplarında en genç tekneler 12–20 metre boy grubundakiler, kullanım şekline göre ise gırgırlardır. En yaşlı tekneler ise boy gruplarına göre 8 metreden küçük tekneler ve kullanım şekline göre ise trollerdir.

Tablo 4.3. Ege Bölgesi’nde avlama teknelerinin boy grupları ve balıkçılık tipine göre yaşları (Yıl)

Boy Grupları (m)		Minimum	Maksimum	Ortalama
<8		1	40	16,41
8–12		2	31	15,90
12–20		3	31	15,33
≥20		1	27	13,09
Balıkçılık Tipi				
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.		1	40	16,18
Orta/Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	1	31	13,44
	Trol	3	27	17,64
	Ortalama	1	31	15,03
Genel Ortalama		1	40	16,05

En yaşlı tekneler 40 yaşındadır. Bunların tamamı da 8 metreden küçük kıyı balıkçı tekneleridir. Balıkçılık tipine göre en genç yaş ortalamasına sahip olan tekneler gırgırlar (ortalama 13,44 yaş), en yaşlı tekneler ise trollerdir (ortalama 17,64 yaş).

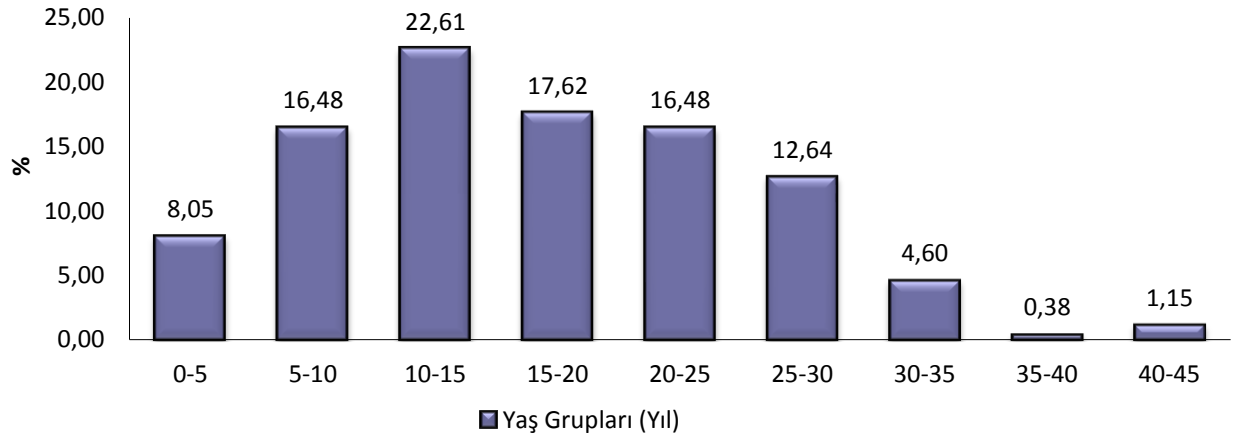
Orta ve büyük ölçekli balıkçılık yapan teknelerin yaş ortalaması da yine kıyı balıkçılığı yapanlardan daha düşüktür.

Avlama teknelerinin %22,61’i 10–15 yıl arası yaştadır (Tablo 4.4). Teknelerin %24,52’si 10 yaşından, %47,13’ü ise 15 yaşından gençtir. Avlama teknelerinin yaş gruplarına göre dağılımı Şekil 4.1’de görülmektedir.

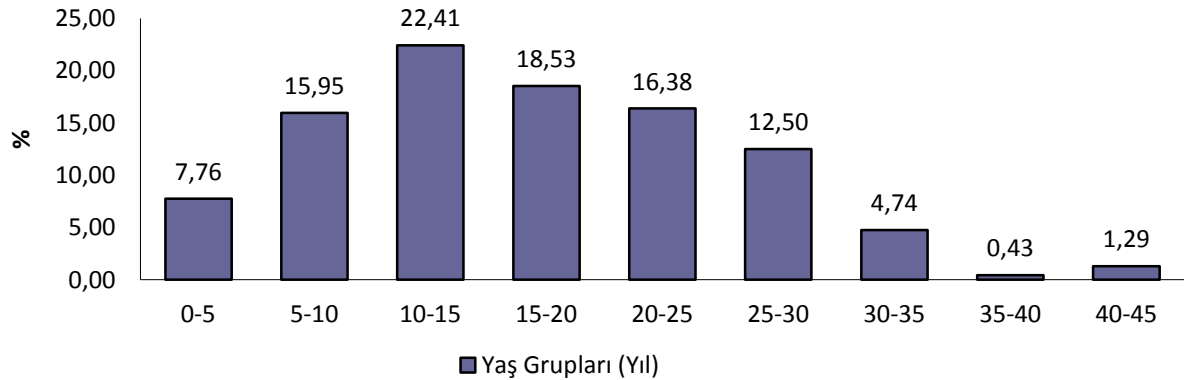
Kıyı balıkçıların %46,12'si 15 yaşından daha gençtir. Tüm tekneler içinde 40 ve üstü yaşa sahip olan tekneler sadece 8 metreden küçük kıyı balıkçıları arasından çıkmıştır.

Tablo 4.4. Boy grubu ve balıkçılık tipine göre farklı yaş gruplarındaki avlama tekneleri (%)

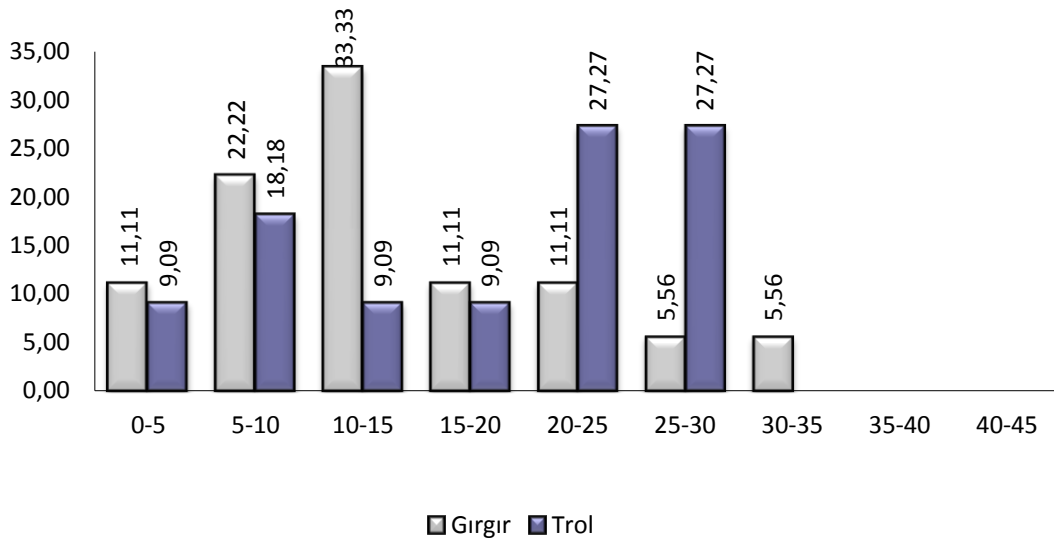
Boy Grupları (m)		Yaş Grupları (Yıl)									Toplam
		0-5	5-10	10-15	15-20	20-25	25-30	30-35	35-40	40-45	
<8		4,98	9,96	13,79	11,49	11,11	7,28	3,07	0,38	1,15	63,22
8-12		1,92	3,45	5,75	3,83	3,45	3,83	1,15	-	-	23,37
12-20		0,38	1,92	2,68	1,53	1,15	1,15	0,38	-	-	9,20
≥20		0,77	1,15	0,38	0,77	0,77	0,38	-	-	-	4,21
Balıkçılık Tipi											Toplam
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Blk.) Top.		6,90	14,18	19,92	16,48	14,56	11,11	4,21	0,38	1,15	88,89
Orta/Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	0,77	1,53	2,30	0,77	0,77	0,38	0,38	-	-	6,90
	Trol	0,38	0,77	0,38	0,38	1,15	1,15	-	-	-	4,21
	Toplam	1,15	2,30	2,68	1,15	1,92	1,53	0,38	-	-	11,11
Genel Toplam		8,05	16,48	22,61	17,62	16,48	12,64	4,60	0,38	1,15	100,00

Şekil 4.1. Ege Bölgesi'ndeki avlama teknelerinin yaş gruplarına göre dağılımı (%)

Şekil 4.2. Kıyı balıkçılığı yapan avlama teknelerinin yaş gruplarına göre dağılımı (%)

Şekil 4.3. Orta ve büyük ölçekli avlama teknelerinin yaş gruplarına göre dağılımı (%)

4.1.4. Avlama teknelerinin yapım malzemesi

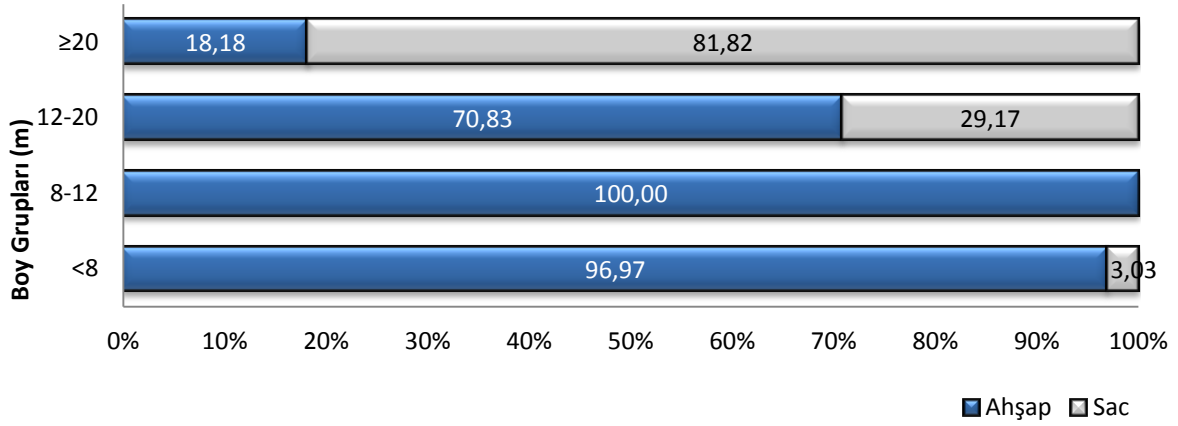
Ege Bölgesi'ndeki avlama teknelerinin %91,95'inin ahşap, %8,05'inin ise sacdan yapıldığı belirlenmiştir (Tablo 4.5). Bölgede ahşap tekne imalinde genelde bölgede bol bulunan çam ağacı kullanılmaktadır.

8 metreden küçük tekneler içinde de sac olanlara rastlanmıştır. Üstelik tekneler Çanakkale, Balıkesir ve Aydın illerinde tespit edilmiştir. Yani bu durum lokal bir uygulama olarak açıklanamamaktadır. Bu daha önce araştırılan Karadeniz Bölgesi'nde (Çeliker ve Ark.,2006) rastlanmamış bir durumdur. Kıyı balıkçıları genelde su aldığında batmaması ve kendi imkânları ile bakımını yapabilmeleri nedeniyle ahşap tekneleri tercih etmektedir.

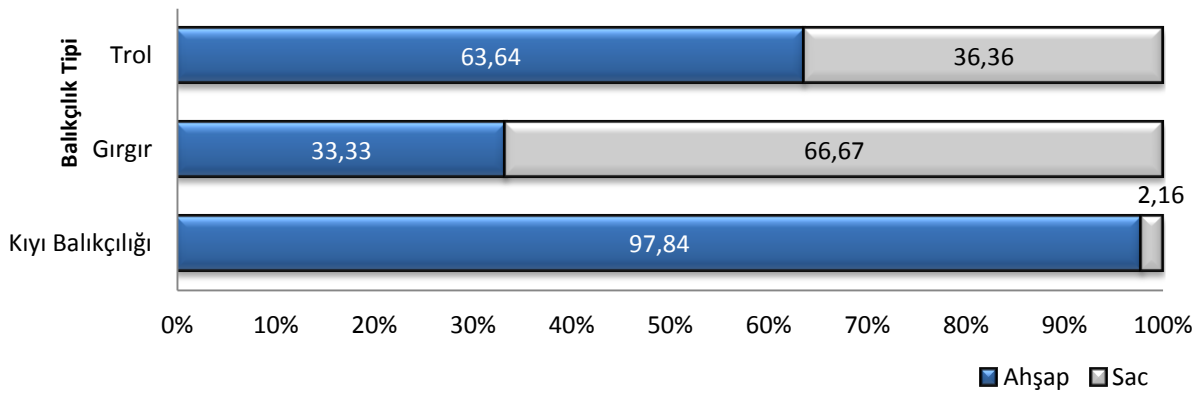
Tablo 4.5. Boy grubu ve balıkçılık tipine göre avlama teknelerinin yapım malzemesi (%)

Boy Grupları (m)	Yapım Malzemesi		Toplam
	Ahşap	Sac	
<8	61,30	1,92	63,22
8-12	23,37	-	23,37
12-20	6,51	2,68	9,20
≥20	0,77	3,45	4,21
Balıkçılık Tipi			
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Top.		86,97	1,92
Orta/Büyük Ölçekli Balıkçılık	Girgir	2,30	4,60
	Trol	2,68	1,53
	Toplam	4,98	6,13
Genel Toplam		91,95	8,05
			100,00

Aynı şekilde Karadeniz Bölgesi'nde 20 metreden büyük teknelerin tamamı sac iken Ege Bölgesi'nde bu boy grubunda da ahşap teknelere rastlanmaktadır. 20 metreden büyük ahşap teknelerin tamamı trol teknesidir. Bunlara 25 metreye kadar boyda rastlanmıştır. 20 metreden büyük gırgırların tamamı sac teknedir. Ayrıca trol teknelerinin çoğunluğu ahşap teknelerdir (%63,64).

Şekil 4.4. Avlama teknelerinin boy gruplarına göre yapım malzemesinin dağılımı (%).

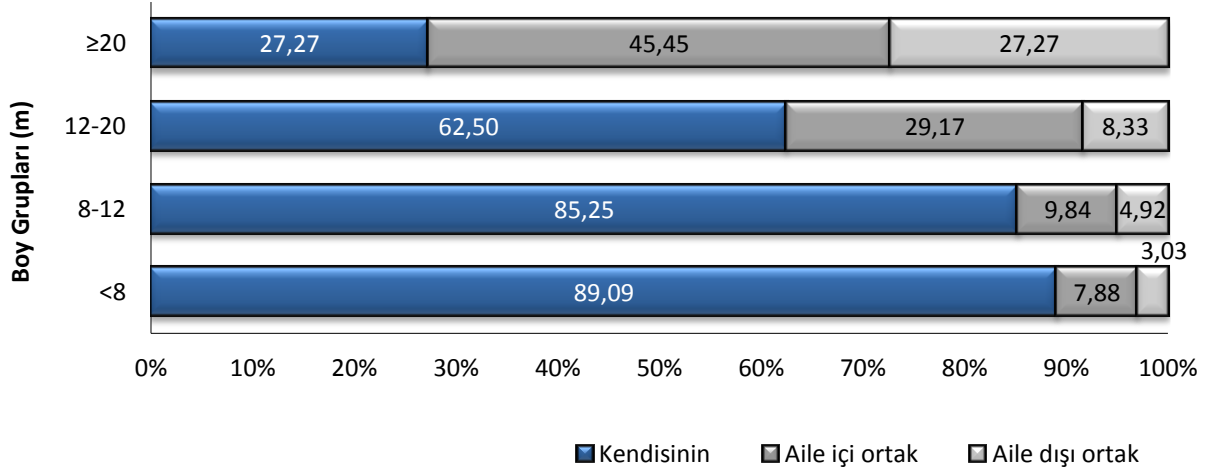
Şekil 4.5. Balıkçılık tipine göre ahşap ve sac avlama teknelerinin dağılımı (%).

4.1.5. Avlama teknelerinin mülkiyet durumu

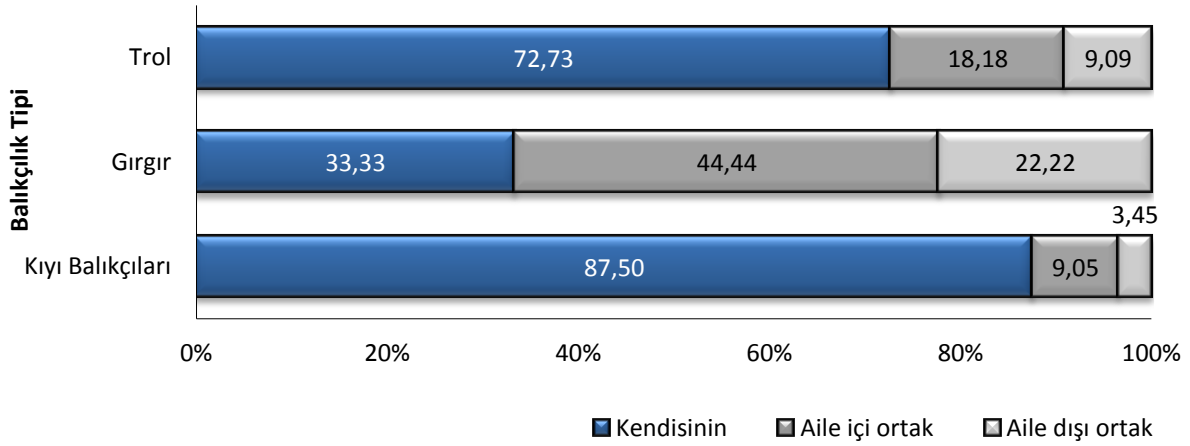
Ege Bölgesi'ndeki avlama teknelerinin %83,14'ünün mülkiyeti balıkçının kendisine aittir (Tablo 4.6). Ayrıca tekne sahiplerinin %11,88'i aile içi ortaklar. Aile içi ortaklar genelde miras yoluyla kalan mallardan kaynaklanan ortaklar olup bunların özellikle kıyı balıkçılığı yapan teknelerde balıkçının mülkiyetinde gibi düşünülmesinde sakınca yoktur. Çünkü diğer ortaklar balıkçılık faaliyeti ile uğraşmıyorlarsa herhangi bir pay veya tekne kirası almamaktadır.

Tablo 4.6. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre avlama teknelerinin mülkiyet dağılımı (%)

Boy Grupları (m)		Tekne Mülkiyeti			Toplam
		Kendisinin	Ortak		
			Aile İçi	Aile Dışı	
<8		56,32	4,98	1,92	63,22
8–12		19,92	2,30	1,15	23,37
12–20		5,75	2,68	0,77	9,20
≥20		1,15	1,92	1,15	4,21
Balıkçılık Tipi					
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.		77,78	8,05	3,07	88,89
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	2,30	3,07	1,53	6,90
	Trol	3,07	0,77	0,38	4,21
	Toplam	5,36	3,83	1,92	11,11
Genel Toplam		83,14	11,88	4,98	100,00

Şekil 4.6. Boy gruplarına göre asıl avlama teknelerinin mülkiyet dağılımı (%).

Şekil 4.7. Balıkçılık tipine göre asıl avlama teknelerinin mülkiyet dağılımı (%).

Avlama tekneleri büyüdükçe satın alma maliyetleri artmakta ve bu teknelerin birden fazla kişinin ortak mülkiyetine girmesine neden olmaktadır. Bu durum özellikle gırgır teknelerinde kendini göstermektedir.

Ege Bölgesi'nde 2. avlama teknesi kullanan işletme oranı %1,92'dir (Tablo 4.7). Tüm tekneler içinde ikinci avlama teknesine sahip kıyı balıkçılarının oranı %1,53'dür. Trollerde 2. tekne kullanan işletmeye rastlanmamıştır. Tüm tekneler içinde 2. tekne kullanan gırgırların oranı %0,38'dir. Gırgır tekneleri içinde ikinci tekne kullananların oranı ise %5,56'dır.

Ege Bölgesi'ndeki gırgır teknelerinin %27,78'i taşıma veya ışık teknesi kullanmaktadır. Taşıma veya ışık teknesi kullanan gırgırların %80'i kendi teknesini kullanmaktadır. Bölgede gırgır ile avlanan balıkların özelliği gereği ışık teknesi kullanılmaktadır. Bu nedenle 12-20 metre boy grubunda da taşıma ve ışık teknesi görülmektedir. Bu teknelerin boyları genelde 12 metreden küçüktür.

Tablo 4.7. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre 2. avlama ve taşıma teknesi olan balıkçıların oranı (%)

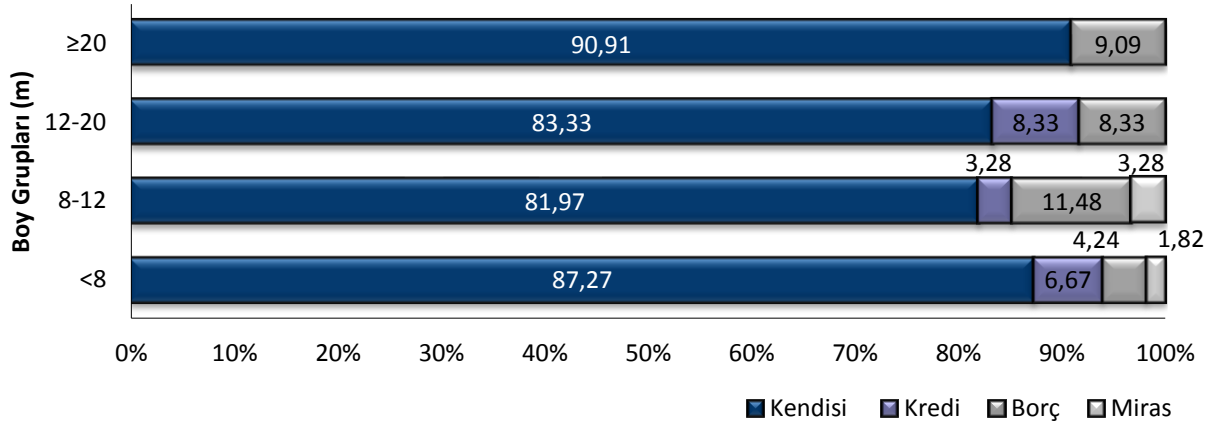
Boy Grupları (m)		2. Avlama Teknesi		Taşıma veya Işık Teknesi	
		Kendisinin	Kira	Kendisinin	Kira
<8		0,77	-	-	-
8-12		0,77	-	-	-
12-20		-	-	1,15	-
≥20		0,38	-	0,38	-
Balıkçılık Tipi					
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Top.		1,53	-	-	-
Orta/Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	0,38	-	1,53	-
	Trol	-	-	-	-
	Toplam	0,38	-	1,53	-
Genel Toplam		1,92	-	1,53	-

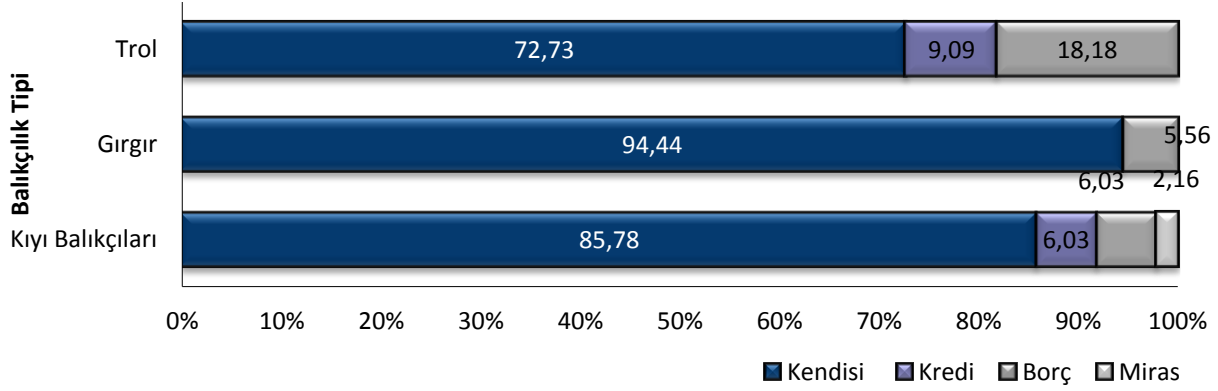
4.1.6. Avlama teknelerinin satın alma şekli

Ege Bölgesi'nde faaliyette bulunan avlama teknelerinin %85,82'sinin tekneleri kendi imkânları ile aldığı, %5,75'inin tekne alırken kredi kullandığı, %6,51'inin şahıslardan borç aldığı ve %1,92'sinin ise tekneyi miras yoluyla edindiği saptanmıştır (Tablo 4.8).

Tablo 4.8. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre avlama teknelerinin satın alınma şekli (%)

Boy Grupları (m)		Teknelerin Satın Alınma Şekli				Toplam
		Kendisi	Kredi	Borç	Miras	
<8		55,17	4,21	2,68	1,15	63,22
8-12		19,16	0,77	2,68	0,77	23,37
12-20		7,66	0,77	0,77	0,00	9,20
≥20		3,83	0,00	0,38	0,00	4,21
Balıkçılık Tipi						Toplam
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Top.		76,25	5,36	5,36	1,92	88,89
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	6,51	0,00	0,38	0,00	6,90
	Trol	3,07	0,38	0,77	0,00	4,21
	Toplam	9,58	0,38	1,15	0,00	11,11
Genel Toplam		85,82	5,75	6,51	1,92	100,00

Şekil 4.8. Boy gruplarına göre asıl avlama teknelerinin satın alma şekli (%)

Şekil 4.9. Balıkçılık tipine göre asıl avlama teknelerinin satın alma şekli (%)

Balıkçıların tekneleri genellikle kendi imkânlarıyla edindiği, yeterli olmadığı durumlarda şahıstan borç alma veya kredi kullanmayı tercih ettikleri görülmektedir. Kredi kullanımında balıkçılara özel krediler bulunmamakta ve genel kapsamlı ticari kredilerden yararlanılmaktadır.

Avlama filosu ile ilgili politikalar balıkçı sayısının ve av gücünün artmaması hatta imkân olursa azaltılması yönündedir. Bu nedenle yeni tekne alımını teşvik edici bir kredi imkânı yaratılmamaktadır. Bu durum kredi kullanımının düşük seviyelerde çıkmasına neden olmaktadır.

4.1.7. Avlama teknelerindeki ağlar ve diğer avlama araçları

Ticari balıkçılıkta en fazla kullanılan avlama aracı ağlardır. Bu nedenle her balıkçılık tipinde ağlar en önemli av aracı durumundadır. Ancak daha önce benzer bir çalışmada incelenen Karadeniz Bölgesi'nin (Çeliker ve Ark., 2006) aksine Ege Bölgesi'nde kıyı balıkçıları tarafından avcılığı büyük oranda olta ve olta takımları ile yapılan balıklar da mevcuttur. Bu durum balıkçılarda rastlanan avlama araçlarının çeşitliliğini ve olta ve olta takımları ile tutulan balıkların oranını artırmaktadır.

Kıyı balıkçılarının kullandığı avlama araçları Tablo 4.9'da verilmiştir. En fazla bulunan ağ teknelerin %56,03'ünde bulunan barbunya uzatmasıdır. Bunu dil, adabeyi, ıstakoz, sinarit, mercan, çipura gibi balıklara yönelik uzatmalar izlemektedir. Bu balıkların tamamı teknik olarak aynı ağla avlanmakta ancak balıkçılar kendileri için en önemli balığın adı ile anmaktadır.

Oltalar da bölgede yaygın olarak kullanılmakta olan avlama araçlarıdır. Bölgede olta ile avlanabilecek türlerin fazlalığı farklı olta takımlarının kullanılmasına neden olmaktadır. Teknelerin %34,91'inde parakete takımları bulunmaktadır. Ayrıca Parangula, kalamar oltası (salaya) kılıç paraketesi gibi tek türe özel oltalar da bulunmaktadır.

Tablo 4.9. Kıyı balıkçılığı yapan teknelerde bulunan avlama araç-gereçleri (%)

Ağlar	%	Oltalar	%
Dil, Adabeyi, Istakoz, Sinarit, Mercan, Çipura	34,91	Olta	7,76
Palamut, kolyoz, Uskumru, Melanurya, Turna, İstavrit	25,86	Çapari	5,60
Tirsi, Sardalya	15,95	Parakete	34,91
Barbunya	56,03	Parangula	1,29
Sübye	5,60	Sırtı	1,29
Bakalyaro	6,47	Zoka	1,29
Karides	25,00	Kalamar Oltası	0,86
Kılıç	0,86	Kılıç Paraketesi	0,43
Lüfer, levrek	7,33	Diğer	
Kupes	15,52		
Alamana	6,90	Dalgıç Takımı	0,43
Voli	26,29		
Trata	9,48		

Gırgır ve trollerde bulunan av araçları Tablo 4.10’da verilmiştir. Bölgede gırgır avcılığı ışıkla avlanma üzerine kuruludur. Karadeniz’de olduğu gibi tek türden oluşan sürüler değil ışığa gelen karma bir grup avlanmaktadır. Genelde Karadeniz gırgırlarından farklı olarak fazla büyük ağlar bulunmamaktadır. En fazla bulundurulmuş ağ teknelerin %72,22’sinde bulunan hamsi gırgırırır.

Trollerde başlıca avlama aracı dip trolüdür. Trol teknelerinin tamamı dip trolü kullanmaktadır. Orta su trolüne hiçbir teknede rastlanmamıştır.

Ruhsatlarına göre bulundurulması yasak olsa da bölgedeki trol ve gırgırlarda farklı uzatma ağları ve diğer av araçlarının da olduğu görülmüştür. Uzatma ağlarının yanında alamana ağı ve dalgıç takımına da rastlanmıştır. Trollerde gırgır ağlarına rastlanmasının nedeni trol-gırgır ruhsatlı teknelerin bu çalışmada ayrı bir grup olarak ele alınmaması ve av özelliklerine göre iki gruptan birinde değerlendirilmiş olmasıdır.

Tablo 4.10. Gırgır ve trol teknelerinde bulunan av araçları

Avlama Aracı		Balıkçılık Tipi	
		Gırgır	Trol
Gırgır Ağları	Hamsi	72,22	
	İstavrit	27,78	9,09
	Orkinos	27,78	
	Palamut	11,11	
	Sardalya		9,09
Uzatma Ağları	Barbunya	5,56	
	Palamut	11,11	
	Sardalya	22,22	9,09
	Tirsi	11,11	
Diğer Ağlar	Alamana	11,11	
	Dip Trolü		100,00
Diğer Av Araçları	Dalgıç Takımı		5,56

4.1.8. Avlama Teknelerindeki Elektrikli Cihazlar ve Ekipmanlar

Avlama teknelerinde bulunan elektrikli cihazlar Tablo 4.11’de verilmiştir. Teknelerde bulunan elektrikli cihazlar ve diğer ekipmanların önemli bir bölümünü av bulucu cihazlar ve jeneratörler oluşturmaktadır. Bu cihazların teknede bulunup bulunmaması büyük ölçüde balıkçılık tipine bağlıdır.

Tablo 4.11. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre avlama teknelerinde bulunan elektrikli cihaz ve ekipmanlar (%)

Elektrikli Cihazlar	Boy Grupları (m)				Genel Ortalama
	<8	8-12	12-20	≥20	
Telsiz	2,42	18,03	75,00	100,00	16,86
Telefon	-	-	8,33	36,36	2,30
SSB Telsiz	-	-	-	9,09	0,38
Sonar	-	-	54,17	72,73	8,05
Radar	7,27	13,11	70,83	90,91	18,01
Jeneratör	-	8,20	37,50	72,73	8,43
İskandil	21,21	27,87	8,33	-	20,69
GPS-Satalite	3,03	11,48	62,50	100,00	14,56
Fishpomp	-	-	-	9,09	0,38
Faks	-	-	-	-	-
Eco-Saunder	8,48	26,23	41,67	72,73	18,39
Buz Makinası	-	-	-	9,09	0,38
Auto pilot	-	-	-	-	-
Akıntı ölçer	-	-	-	-	-
Kompresör	0,61	-	-	-	0,38
Lamba	0,61	-	-	-	0,38
Makara	4,24	13,11	-	-	5,75
Vinç	-	1,64	4,17	-	0,77
Yardımcı motor	-	1,64	-	-	0,38
Elektrikli Cihazlar	Balıkçılık Tipi				Genel Ortalama
	Kıyı Balıkçılığı	Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık			
		Gırgır	Trol	Ortalama	
Telsiz	7,33	94,44	90,91	93,10	16,86
Telefon	-	27,78	9,09	20,69	2,30
SSB Telsiz	-	5,56	-	3,45	0,38
Sonar	0,43	94,44	27,27	68,97	8,05
Radar	9,48	77,78	100,00	86,21	18,01
Jeneratör	2,59	66,67	36,36	55,17	8,43
İskandil	23,28	-	-	0,00	20,69
GPS-Satalite	5,17	83,33	100,00	89,66	14,56
Fishpomp	-	5,56	-	3,45	0,38
Faks	-	-	-	0,00	-
Eco-Saunder	12,93	77,78	36,36	62,07	18,39
Buz Makinası	-	5,56	-	3,45	0,38
Auto pilot	-	-	-	-	-
Akıntı ölçer	-	-	-	-	-
Kompresör	0,43	-	-	-	0,38
Lamba	0,43	-	-	-	0,38
Makara	6,47	-	-	-	5,75
Vinç	0,43	-	9,09	3,45	0,77
Yardımcı motor	0,43	-	-	-	0,38

En az elektrikli cihaz ve diğer ekipmanlara kıyı balıkçıları rastlanmaktadır. Bu balıkçılık tipinde avcılık faaliyetleri genelde av bulucular kullanılmadan yapılmaktadır. Av bulucu olarak en çok iskandil sonar kullanılmaktadır. Bölge turizm açısından önemli bir alan

olduğundan GSM firmaları önemli yatırımlar yapmışlardır. Bu nedenle genelde cep telefonları tekneler avda iken de çalışabilmekte ve kıyıya yakın avlanan teknelerin çoğunda telsiz veya telefon bulunmamaktadır. Telsizin genelde gırgır ve trollerde bulunduğu tespit edilmiştir. Bu teknelerde telsiz bulundurulması zorunludur.

Gırgır teknelerinde av bulucuların dışında en çok bulunan ekipman jeneratördür. Fishpomp ve buz makinesine gırgırların çok azında (%5,56) rastlanmıştır.

Gırgır ve trollerin çoğunda radar bulunmaktadır. Radar çarpışma önlemek amaçlı kullanılmaktadır. Yine gece avlarında ve yabancı karasuları ile av yasağı bulunan alanlara girmeyi engellemek için gırgır ve trollerde gps-satalite cihazı bulunmaktadır.

4.1.9. Avlama Teknelerinin Motor Gücü

Ege Bölgesi'nde faaliyet gösteren avlama teknelerinin motor güçlerinin 6 ile 1800 BG arasında değiştiği tespit edilmiştir (Tablo 4.12).

Kıyı balıkçıları motor gücü 6 BG'den başlamakta ve 135 BG'e kadar çıkmaktadır. Kıyı balıkçılarının %35,78'i 9 BG gücünde motor kullanmaktadır. Bu motorların tamamı 8 metreden küçük teknelerde bulunmaktadır. Bu motorlar özellikle olta avcılığı yapan veya balıkçılığı ruhsatlı olarak ek gelir için veya ticari olmayan nedenlerle yapanlar tarafından tercih edilmektedir. 8 metreden küçük teknelerin %50,30'u 9 BG gücünde motor kullanmaktadır. 8 metreden küçük teknelerin %6,06'sı ve 8-12 metre arası teknelerin %50,82'si 70 BG ve daha üstü motor gücüne sahiptir. Bölgede kıyıdan uzakta av alanlarının bulunması ve eskiden daha geniz aşanlarda serbest olan trata ağlarını kullanabilmek için bölge teknelerine yüksek güçlü motorlar takılmıştır.

Tablo 4.12. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre avlama teknelerinin motor güçleri (BG)

Boy Grupları (m)		Motor Gücü		
		Minimum	Maksimum	Ortalama
<8		6	135	19,94
8-12		12	185	67,84
12-20		130	900	260,71
≥20		285	1552	853,91
Balıkçılık Tipi				
Küçük Çaplı Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.		6	185	35,55
Orta/Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	135	1552	559,78
	Trol	135	1250	432,18
	Ortalama	6	1552	511,38
Genel Ortalama		6	1552	88,42

Gırgır teknelerinde ortalama 2, trollerin ise genelinde 1 motor kullanıldığı tespit edilmiştir. Gırgırların motor gücü ortalaması 559,78 BG, trollerin ise 432,18 BG'dir.

4.2. Ege Bölgesi Balıkçılarının Sosyo-Ekonomik Özellikleri

4.2.1. Balıkçıların yaşı ve medeni hâli

Ege Bölgesi'ndeki balıkçıların yaşlarının 19 ile 73 arasında değiştiği (ortalama 45,24), %81,99'unun evli, %18,01'inin bekâr olduğu tespit edilmiştir (Tablo 4.13).

Boy gruplarına göre dağılımda en yüksek yaş ortalaması 8 metreden küçük teknelerdedir. 8 metreden küçük tekneler içinde önemli bir grup emeklilerden (28,49) oluşmaktadır. Ancak tekne boyları ile balıkçı yaşları arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p>0,05$).

Tablo 4.13. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre tekne sahibi balıkçıların yaşı ve medeni hâli

Boy Grupları (m)	Balıkçıların Yaşı (Yıl)			Medeni Hali (%)	
	Min	Max	Ort	Evli	Bekâr
<8	19	73	46,18	52,88	10,34
8-12	23	63	43,70	18,39	4,98
12-20	27	57	43,25	7,66	1,53
≥ 20	22	61	43,73	3,07	1,15
Balıkçılık Tipi					
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.		19	73	45,47	72,80
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	27	61	48,72	6,90
	Trol	22	50	34,73	2,30
	Ortalama	25,10	56,83	43,41	9,20
Genel Ortalama		19	73	45,24	81,99

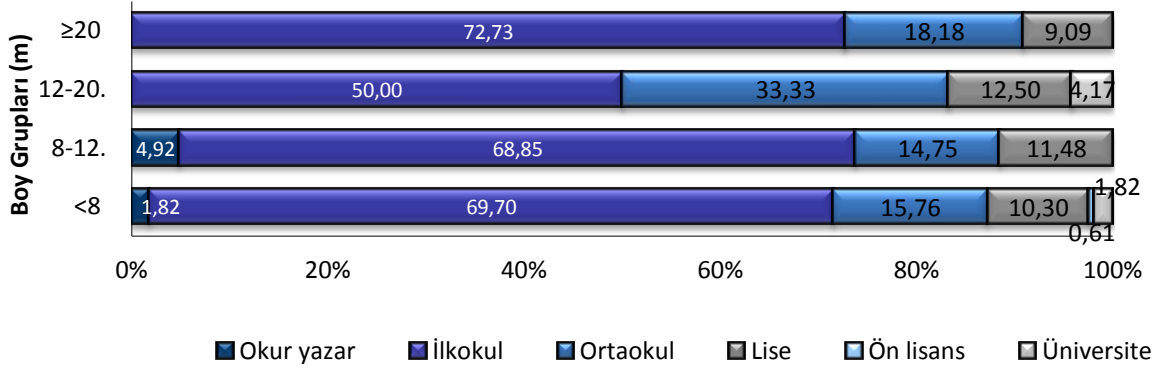
4.2.2. Balıkçıların öğrenim düzeyi

Ege Bölgesi'ndeki balıkçıların çoğunluğu ilkokul ve daha az eğitim seviyesindedir (%70,12). Üniversite veya ön lisans eğitimi alanların oranı %1,91'dir (Tablo 4.14).

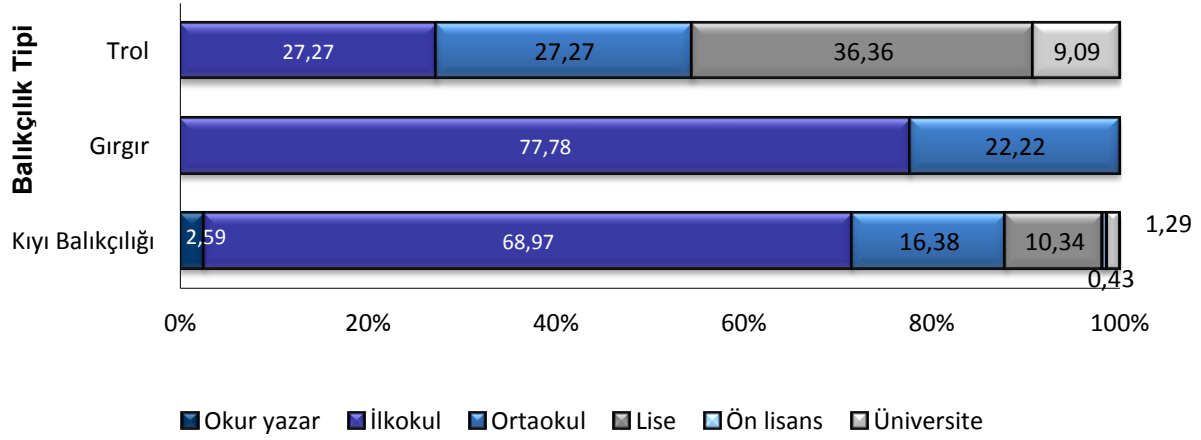
Tablo 4.14. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların öğrenim düzeyi (%)

Boy Grupları (m)	Balıkçıların Eğitim Durumu					
	Okur-Yazar	İlkokul	Ortaokul	Lise	Ön Lisans	Üniversite
<8	1,15	44,06	9,96	6,51	0,38	1,15
8-12	1,15	16,09	3,45	2,68	0,00	0,00
12-20	0,00	4,60	3,07	1,15	0,00	0,38
≥ 20	0,00	3,07	0,77	0,38	0,00	0,00
Balıkçılık Tipi						
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Top.		2,30	61,30	14,56	9,20	0,38
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	0,00	5,36	1,53	0,00	0,00
	Trol	0,00	1,15	1,15	1,53	0,00
	Toplam	0,00	6,51	2,68	1,53	0,00
Genel Toplam		2,30	67,82	17,24	10,73	0,38

20 metreden büyük tekne sahiplerinin %72,73'ü ilkokul mezunudur. 12-20 metre boy grubundaki tekne sahiplerinin %4,13'ü üniversite mezunudur. Okur-yazarlara (toplam %6,74) sadece ilk iki boy grubundaki kıyı balıkçıları rastlanmıştır. Emekli olduktan sonra balıkçılığa başlayanlar genelde bu iki boy grubundadır. Bu nedenle hem düşük hem de yüksek eğitim seviyesinde balıkçılara rastlanması bu şekilde açıklanmıştır. Balıkçıların %70,12'si zorunlu eğitimden sonra eğitimine son vermiştir.

Şekil 4.10. Boy gruplarına göre avlama teknesi sahibi balıkçıların öğrenim durumu (%)

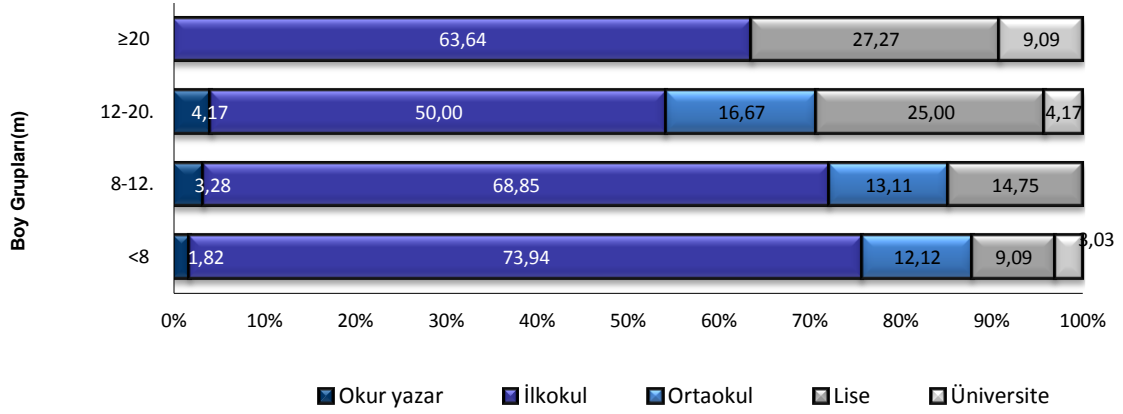
Şekil 4.11. Balıkçılık tipine göre avlama teknesi sahibi balıkçıların öğrenim durumu (%)

Balıkçılık tipine göre en fazla üniversite mezunu (9,09) trol teknelerindedir. Gırgırlarda ise hiç üniversite veya yüksek okul mezunu bulunmamaktadır (Şekil 4.11).

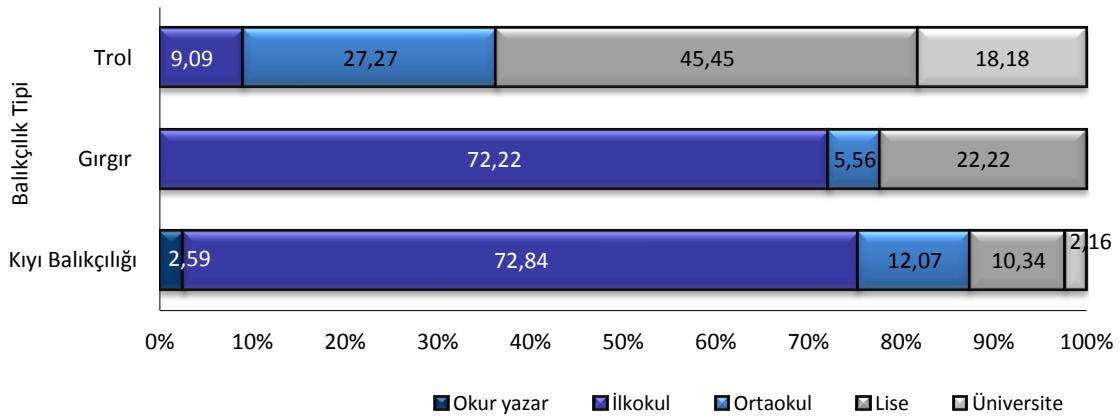
Ege Bölgesi balıkçılarından evli olanların eşlerinin %70,11'i ilkököl mezunu %2,30'u ise okur-yazardır. Yani balıkçı eşlerinin %72,41'i zorunlu eğitimden sonra eğitimine son vermiştir. Ancak balıkçı eşlerinden üniversite veya yüksekokul bitirenlerin oranı (%2,68), balıkçılardan (%1,91) daha yüksektir.

Tablo 4.15. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçı eşlerinin öğrenim durumu (%)

Boy Grupları (m)	Balıkçıların Eğitim Durumu				
	Okur-yazar	İlkokul	Ortaokul	Lise	Üniversite
<8	1,15	46,74	7,66	5,75	1,92
8-12.	0,77	16,09	3,07	3,45	0,00
12-20.	0,38	4,60	1,53	2,30	0,38
≥20	0,00	2,68	0,00	1,15	0,38
Balıkçılık Tipi					
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.					
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık					
Gırgır					
Trol					
Toplam					
Genel Toplam					

Şekil 4.12. Boy gruplarına göre balıkçı eşlerinin öğrenim durumu (%)

Şekil 4.13. Balıkçılık tipine göre balıkçı eşlerinin öğrenim durumu (%)

4.2.3. Balıkçıların çocuk sayısı

Ege Bölgesi balıkçıların ortalama çocuk sayıları Tablo 4.16’da verilmiştir. Balıkçıların ortalama 1,70 adet çocuk sahibi oldukları saptanmıştır. Balıkçı başına düşen erkek çocuk sayısı 0,95, kız çocuk sayısı ise 0,75’dir. Çocukların ortalama 0,31’i evli, 1,39’u ise bekârdır.

Tablo 4.16. Boy Grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların ortalama çocuk sayısı (adet)

Boy Grupları (m)	Bekâr		Evli		Toplam
	Erkek	Kız	Erkek	Kız	
<8	1,15	0,55	0,21	0,17	1,64
8–12.	0,77	0,56	0,03	0,21	1,72
12–20.	0,38	0,75	0,00	0,00	1,67
≥20	0,00	1,00	0,27	0,18	2,55
Balıkçılık Tipi					
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort					
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık					
Gırgır					
Trol					
Ortalama					
Genel Ortalama					

4.2.4. Balıkçıların hane halkı nüfusu

Ege Bölgesi balıkçıların hane halkı nüfusu Tablo 4.17’de verilmiştir. Balıkçıların ortalama hane nüfusunun balıkçı dâhil 3,38’kişi olduğu saptanmıştır.

Tablo 4.17. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların ortalama hane halkı nüfusu (kişi)

Boy Grupları (m)		Bekâr		Eş	Diğer ¹	Toplam ²
		Erkek	Kız			
<8		0,72	0,55	0,85	0,06	3,18
8-12		0,92	0,56	0,82	0,30	3,59
12-20		0,92	0,75	0,83	0,25	3,75
≥20		1,09	1,00	0,82	0,45	4,36
Balıkçılık Tipi						
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort		0,78	0,55	0,84	0,13	3,30
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	1,22	1,11	1,00	0,22	4,56
	Trol	0,55	0,45	0,55	0,55	3,09
	Ortalama	0,97	0,86	0,83	0,34	4,00
Genel Ortalama		0,80	0,59	0,84	0,15	3,38

(1) Balıkçının evinde kalan, eşi ve çocukları dışındaki kişiler.

(2) Balıkçı dâhil hane halkı nüfustur.

4.2.5. Balıkçıların ev mülkiyeti

Ege Bölgesi’nde faaliyet gösteren balıkçıların %70,88’inin kendi evi olduğu, %29,12’sinin ise ev sahibi olmadığı tespit edilmiştir (Tablo 4.18). Her boy grubunda ve her balıkçılık tipinde evi olmayan balıkçılar bulunmaktadır.

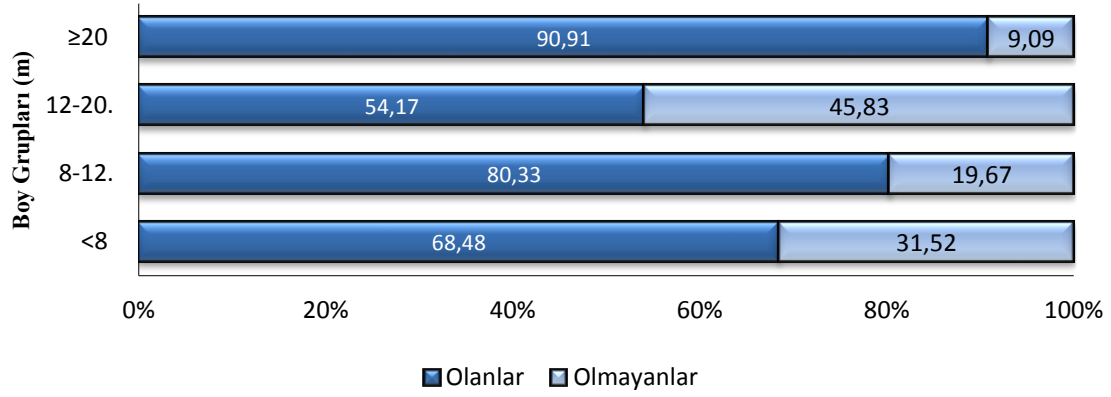
Boy gruplarına göre en fazla ev sahibi olan balıkçılar 20 metreden büyük teknesi olanlar, en az ev sahibi olanlar ise 12-20 metre boy grubundaki balıkçılardır.

Balıkçılık tipine göre en fazla ev sahibi olanlar gırgır teknesi sahipleri, en az ev sahibi olanlar ise trol teknesi sahipleridir.

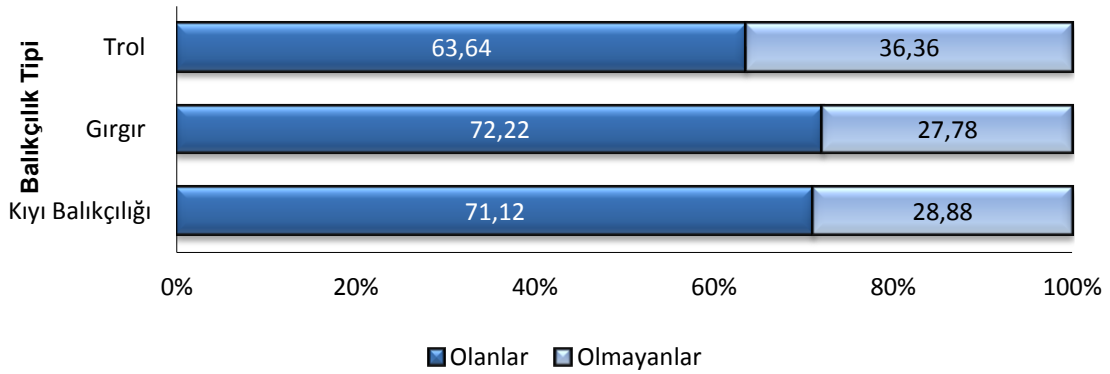
Daha önce Karadeniz Bölgesi’nde yapılan benzer çalışmada ev sahibi olan balıkçı oranının %76,62 olduğu ve 12 metreden büyük teknesi olan balıkçıların tamamının ev sahibi olduğu tespit edilmiştir (Çeliker ve Ark.,2006).

Tablo 4.18. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre ev sahibi olan ve olmayan balıkçılar (%)

Boy Grupları (m)		Ev sahibi		Toplam
		Olanlar	Olmayanlar	
<8		43,30	19,92	63,22
8-12		18,77	4,60	23,37
12-20		4,98	4,22	9,20
≥20		3,83	0,38	4,21
Balıkçılık Tipi				
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.		63,22	25,67	88,89
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	4,98	1,92	6,90
	Trol	2,68	1,53	4,21
	Toplam	7,66	3,45	11,11
Genel Toplam		70,88	29,12	100,00

Şekil 4.14. Boy gruplarına göre balıkçıların ev sahibi olma durumu (%)

Şekil 4.15. Balıkçılık tipine göre balıkçıların ev sahibi olma durumu (%)

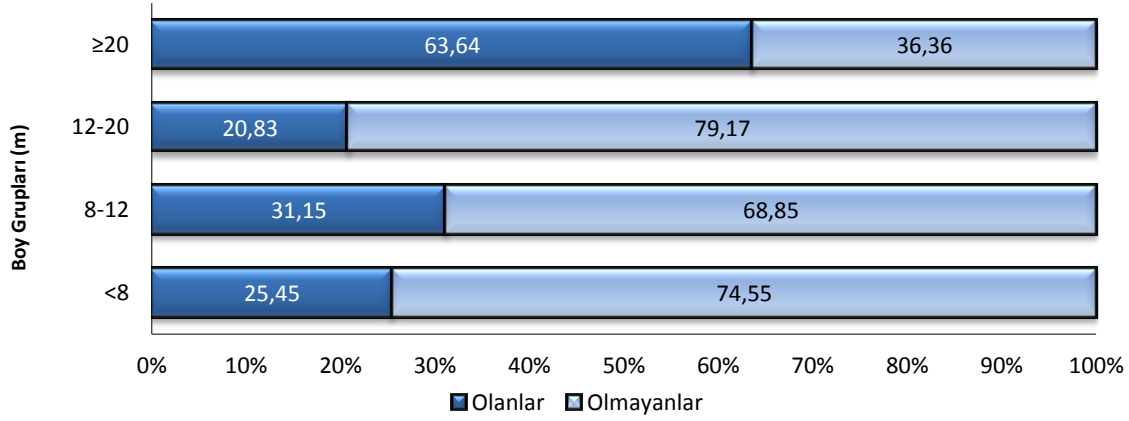
4.2.6. Balıkçıların otomobil mülkiyeti

Ege Bölgesindeki balıkçıların %27,97'sinin otomobili olduğu, 72,03'ünün ise otomobilinin olmadığı saptanmıştır (Tablo 4.19).

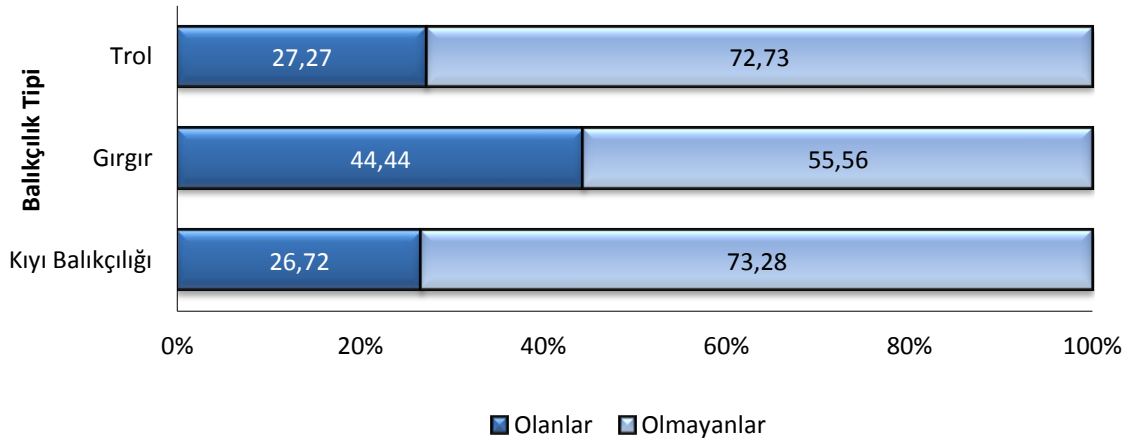
Boy gruplarına göre en fazla otomobil sahibi olan balıkçı 20 metreden büyük tekneler grubunda (%63,64), en az otomobil sahibi balıkçı ise (%20,83) 12–20 metre boy grubundadır. Balıkçılık tipine göre en fazla otomobili olan balıkçı (%44,44) gırgır tekneleri grubundadır. Trol ve kıyı balıkçıları arasında otomobil mülkiyeti açısından fazla fark çıkmamıştır.

Tablo 4.19. Boy grubu ve balıkçılık tipine göre otomobili olan ve olmayan balıkçılar (%)

Boy Grupları		Otomobil Sahibi		Toplam
(m)		Olanlar	Olmayanlar	
<8		16,09	47,13	63,22
8-12		7,28	16,09	23,37
12-20		1,92	7,28	9,20
≥20		2,68	1,53	4,21
Balıkçılık Tipi				
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) top.		23,75	65,13	88,89
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	3,07	3,83	6,90
	Trol	1,15	3,07	4,21
	Toplam	4,21	6,90	11,11
Genel Toplam		27,97	72,03	100,00

Şekil 4.16. Boy gruplarına göre balıkçıların otomobili olma durumu (%)

Şekil 4.17. Balıkçılık tipine göre balıkçıların otomobili olma durumu (%)

4.2.7. Balıkçıların sosyal güvenlik durumu

Ege Bölgesi balıkçıların %57,47'sinin sosyal güvencesi olduğu, %42,53'ünün ise sosyal güvencesi olmadığı tespit edilmiştir (Tablo 4.20).

Balıkçıların %22,99'u SSK, %18,77'si Bağ-Kur, %10,34'ü ise Tarım Bağ-Kur'a kayıtlıdır. Yeşil kart sahibi olanların oranı ise sadece %0,38'dir.

Emekli sandığına kayıtlı olanların tamamı kıyı balıkçısıdır. Bunun nedeni emeklilikten sonra balıkçılığa başlayanların bu işi boş zamanları değerlendirmek veya ek gelir elde etmek için yapmalarıdır.

Gırgırların %33,33'ü sosyal güvenlik kurumuna bağlı değildir. Gırgırların %55,56'sı Bağ-Kur ve Tarım Bağ-Kur'a, %11,11'i ise SSK'ya kayıtlıdır.

Trollerde sosyal güvencesi olmayanların oranı %72,73'dür. Trollerin %18,18'i Bağ-Kur ve Tarım Bağ-Kur, %9,09'u ise SSK'ya kayıtlıdır. Trollerde sosyal güvencesi olmayanların oranı diğer balıkçılık tiplerinden daha fazla çıkmıştır.

Tablo 4.20. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların sosyal güvenlik durumu (%)

Sosyal Güvenlik Durumu	Sosyal Güvenlik Kuruluşu	Boy Grupları (m)				Balıkçılık Tipi				Toplam
						K.Ö.B. Kıyı Balıkçılığı	Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık			
		<8	8-12	12-20	≥20		Gırgır	Trol	Toplam	
Sosyal Güvencesi Olanlar	Emekli Sandığı	2,68	1,15			3,83				3,83
	SSK	18,01	3,45	1,53		21,84	0,77	0,38	1,15	22,99
	Bağ-Kur	10,34	4,98	1,15	2,30	15,33	3,07	0,38	3,45	18,77
	Tarım Bağ-Kur	4,98	3,83	1,15	0,38	9,20	0,77	0,38	1,15	10,34
	Tarım SSK	1,15				1,15				1,15
	Yeşil Kart	0,38				0,38				0,38
Emekli Olanlar	Emekli Sandığı	1,92	1,15			3,07				3,07
	SSK	14,18	2,68	0,77		16,86	0,77		0,77	17,62
	Bağ-kur	2,68	1,15		0,38	3,83	0,38		0,38	4,21
	Tarım Bağ-Kur	0,38	0,77		0,38	1,15	0,38		0,38	1,53
	Tarım SSK									
Emekli Olmayanlar		44,06	17,62	8,43	3,45	63,98	5,36	4,21	9,58	73,56
Sosyal Güvencesi Olmayanlar		25,67	9,96	5,36	1,53	37,16	2,30	3,07	5,36	42,53

4.2.8. Balıkçıların örgütlenme durumu

Ege Bölgesi'nde faaliyet gösteren balıkçıların %56,70'inin kooperatif üyesi olduğu tespit edilmiştir (Tablo 4.21). Bölgenin turizm nedeniyle kalabalık olması ve balıkçıların avlarını satma konusunda büyük sıkıntı yaşamamaları kooperatiflere ilgiyi azaltmaktadır. Balıkçıların kooperatiflere üye olmasının nedeni daha çok devletle ilgili konularda (örneğin barınakların kiralanması veya evrak takiplerinin yapılması gibi) ve ihtiyaç duyulduğunda satış tezgâhlarından yararlanmak içindir.

Tablo 4.21. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların örgütlenme durumu (%)

Kooperatif Üyeliliği ve Hizmetler		Boy Grupları (m)				Balıkçılık Tipi				Toplam
						K.O.B (Kıyı Balıkçılığı)	Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık			
		<8	8-12	12-20	≥20		Gırgır	Trol	Toplam	
Kooperatif Üyeliliğinin Olup Olmadığı?	Var	35,63	13,03	4,98	3,07	50,19	4,60	1,92	6,51	56,70
	Yok	27,59	10,34	4,21	1,15	38,70	2,30	2,30	4,60	43,30
Kooperatifte Görevinin Olup Olmadığı?	Var	10,73	2,30	-	0,38	13,03	-	0,38	0,38	13,41
	Yok	52,49	21,07	9,20	3,83	75,86	6,90	3,83	10,73	86,59
Kooperatiften Alınan Hizmetler	Barınma	31,80	8,05	3,45	1,15	41,38	2,30	0,77	3,07	44,44
	Balık Satışı	19,54	5,36	1,92	-	25,29	1,53	-	1,53	26,82
	Kredi	4,98	0,38	0,38	-	5,36	0,38	-	0,38	5,74
	Girdi Temini	1,53	1,53	0,38	0,77	3,07	1,15	-	1,15	4,22
	Eğitim	3,07	0,38	0,38	-	3,45	0,38	-	0,38	3,83
	Evrak Takibi	27,97	9,58	2,68	1,92	39,08	3,07	-	3,07	42,15
	Diğer	2,30	-	-	-	2,30	-	-	-	2,30

4.2.9. Balıkçıların mesleki tecrübeleri

Ege Bölgesi balıkçılarının mesleki tecrübesinin 0-63 yıl arasında değiştiği ve ortalama 24,79 yıl olduğu tespit edilmiştir (Tablo 4.22).

En tecrübeli balıkçılar, tekne boy gruplarına göre 20 metreden büyük, balıkçılık tipine göre ise gırgır teknesi işletenlerdir.

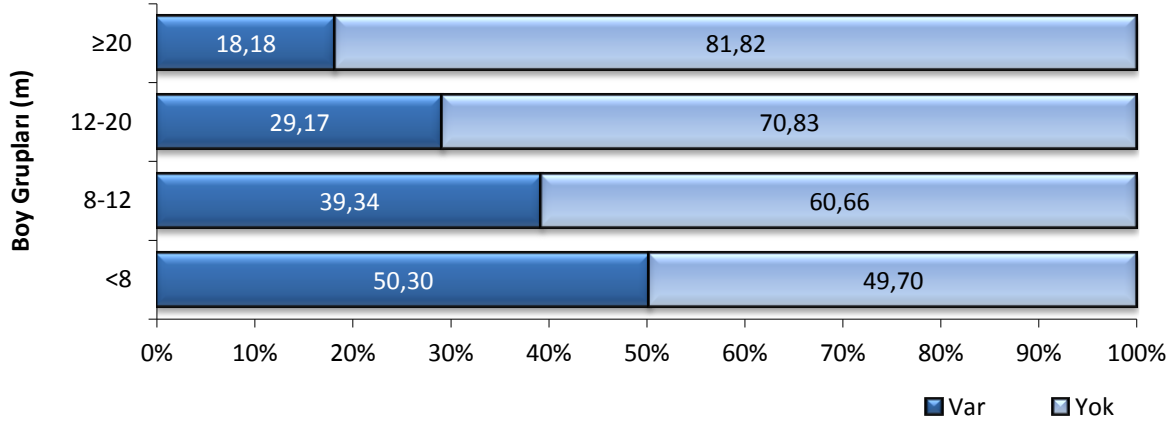
Tablo 4.22. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların balıkçılık tecrübeleri (yıl)

Boy Grupları (m)	Min	Max	Ort.
<8	0	63	24,56
8-12	0	50	24,08
12-20	0	40	24,54
≥20	8	47	32,73
Balıkçılık Tipi			
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.	0	63	24,68
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	47	29,22
	Trol	45	19,82
	Ortalama	47	25,65
Genel Ortalama	0	63	24,79

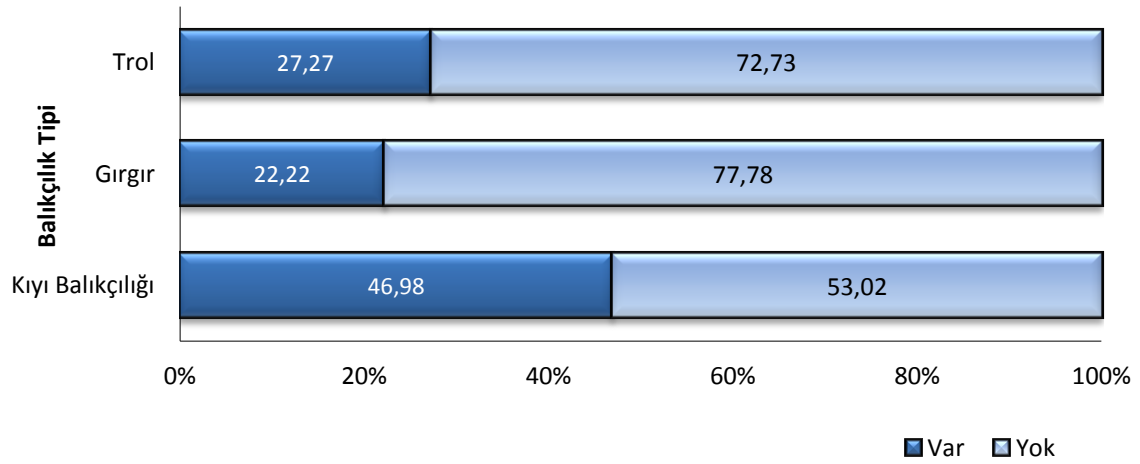
Balıkçıların %44,44'ü balıkçılıktan önce başka bir işi denemiştir (Tablo 4.23). Daha önce başka iş yapanlar büyük ölçüde 8 metreden küçük tekneler grubunda yer almaktadır. Bunun en önemli nedeni emekli olduktan sonra balıkçılık yapanların büyük oranda bu gruba toplanmasıdır. Ayrıca diğer balıkçılık tiplerine göre kıyı balıkçılığına başlamak için daha az sermaye gerektirmektedir.

Tablo 4.23. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların balıkçılıktan önceki işleri (%)

Boy Grupları (m)	Balıkçılıktan Önceki İş		Toplam
	Var	Yok	
<8	31,80	31,42	63,22
8-12	9,20	14,18	23,37
12-20	2,68	6,51	9,20
≥20	0,77	3,45	4,21
Balıkçılık Tipi			
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Top.	41,76	47,13	88,89
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	5,36	6,90
	Trol	3,07	4,21
	Toplam	8,43	11,11
Genel Toplam	44,44	55,56	100,00

Şekil 4.18. Boy gruplarına göre balıkçılıktan önce işi olan ve olmayan balıkçıların dağılımı (%)

Şekil 4.19. Balıkçılık tipine göre balıkçılıktan önce işi olan ve olmayan balıkçıların dağılımı (%)

Balıkçıların ortalama 22,84 yıldır aynı yörede balıkçılık yaptıkları tespit edilmiştir. Bu süre ortalama balıkçılık yapma süreleri olan 24,79 yıla oldukça yakındır. Balıkçıların genelde doğdukları bölgede balıkçılık yaptıkları görülmüştür. Emeklilik sonrası bölgeye yerleşip balıkçılığa başlayanlar ile gırgır teknelerinin bir bölümü bu durumun dışındadır.

Tablo 4.24. Boy Grupları ve Balıkçılık Tipine Göre Balıkçıların bulundukları yörelerde Balıkçılık yapma süreleri (yıl)

Boy Grupları (m)		Min	Max	Ort
<8		0	63	21,56
8-12		0	50	22,88
12-20		0	40	20,96
≥20		0	45	22,45
Balıkçılık Tipi				
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.		0	63	22,01
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	0	40	22,39
	Trol	0	45	17,09
	Ortalama	0	63	20,38
Genel Ortalama		0	63	22,84

Balıkçıların ortalama tekne kullanma süreleri 16,61 yıldır (Tablo 4.25). Balıkçılar mesleklerinin ortalama 8,18 yılını başkasının teknesinde tayfa olarak geçirmektedir. Teknesi olmadan en uzun süre balıkçılık yapanlar boy gruplarına göre 12–20 metre arası teknesi olan balıkçılar, balıkçılık tipine göre ise trol sahipleridir.

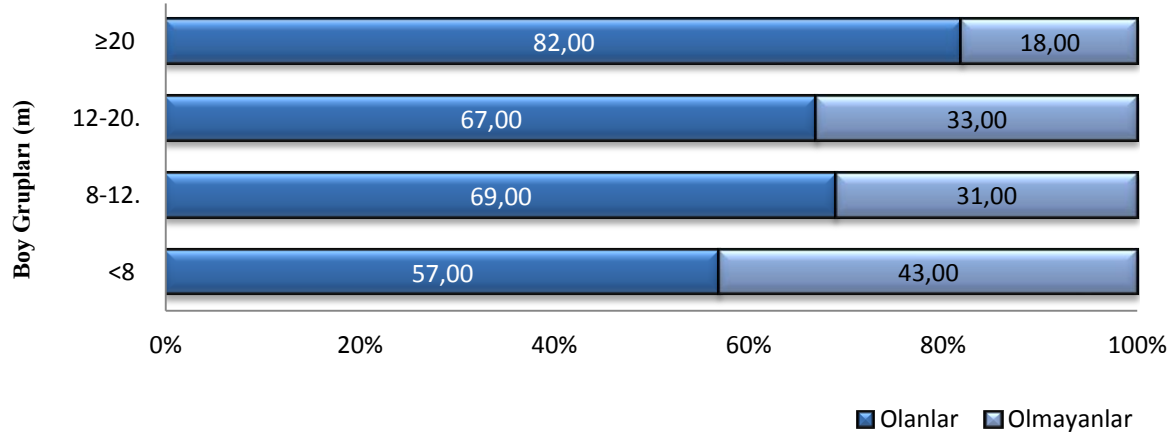
Tablo 4.25. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların tekne kullanma süreleri (yıl)

Boy Grupları (m)		Min	Max	Ort.
<8		0	55	15,65
8-12		1	42	17,61
12-20		0	40	14,71
≥20		8	45	29,45
Balıkçılık Tipi				
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.		0	55	16,24
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	0	45	22,17
	Trol	0	45	15,27
	Ortalama	0	45	19,55
Genel Ortalama		0	55	16,61

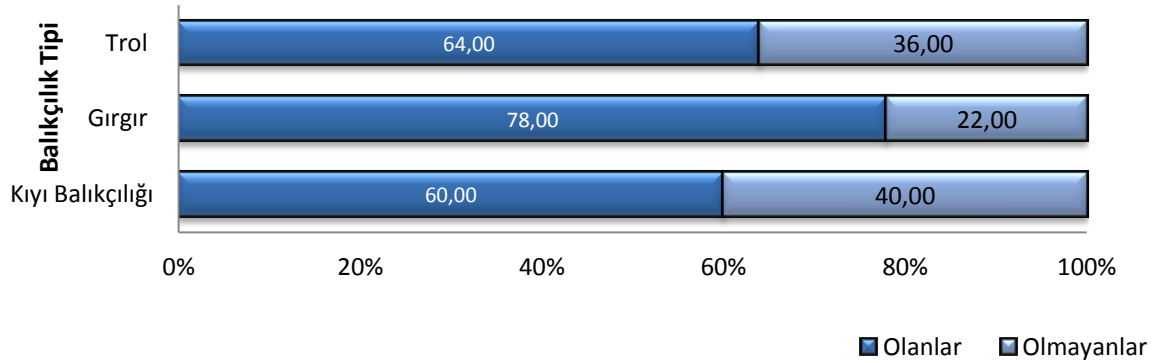
Balıkçıların %61,69'unun şu anda kullandıklarından önce başka tekneleri de olmuştur (Tablo 4.26). Balıkçıların %38,31'i ise şu anda ilk teknelerini kullanmaktadır.

Tablo 4.26. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre önceden teknesi olan ve olmayan balıkçılar (%)

Boy Grupları (m)		Tekne sahibi olanlar olmayanlar		
		Olanlar	Olmayanlar	Toplam
<8		36,02	27,20	63,22
8-12		16,09	7,28	23,37
12-20		6,13	3,07	9,20
≥20		3,45	0,77	4,21
Balıkçılık Tipi				
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.		53,64	35,25	88,89
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	5,36	1,53	6,90
	Trol	2,68	1,53	4,21
	Ortalama	8,05	3,07	11,11
Genel Ortalama		61,69	38,31	100,00

Şekil 4.20. Boy gruplarına göre önceden teknesi olan ve olmayan balıkçıların dağılımı (%)

Şekil 4.21. Balıkçılık tipine göre önceden teknesi olan ve olmayan balıkçıların dağılımı (%)

4.2.10. Balıkçıların balıkçılığı seçme nedeni

Balıkçıların %44,44'ünün babasının mesleği de balıkçılıktır. Babası çiftçi olan balıkçıların oranı %21,46 ve babası serbest meslek çalışanı olan balıkçıların oranı %20,31'dir.

“Balıkçı olmasaydınız ne olurdunuz?” sorusuna en fazla verilen cevap %40,61 ile serbest meslek cevabı olmuştur. Yine de balıkçılığı seçeceğini söyleyen balıkçıların oranı %29,89'dur. Karadeniz Bölgesi balıkçılarının aynı soruya balıkçılığı seçeceğini söyleyenlerinin oranı %51,62'dir.

Genel olarak Karadeniz Balıkçılarının deniz ile olan bağlarının Ege Bölgesi balıkçılarından daha sıkı olduğu görülmüştür. Bölgede denizin yaşam biçimini bu kadar sıkı etkilemesinde kültürel nedenlerin yanında arazinin ve iş imkânlarının kısıtlı olmasının da etkisi vardır. Oysa Ege Bölgesi turizme bağlı iş imkânları ve arazilerinin arsa değerinin yükselmesi ile bölge balıkçılarına balıkçılık harici fırsatlar sunmaktadır.

Tablo 4.27. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların baba mesleği ve balıkçılık dışında yapmak istedikleri iş (%)

Boy Grupları (m)		Baba Mesleği						Balıkçı Olmasaydı Ne Olmak İsterdi					
		Balıkçı	Çiftçi	Esnaf	İşçi	Kamu Çalışanı	Serbest Meslek	Balıkçı	Çiftçi	Esnaf	İşçi	Kamu Çalışanı	Serbest Meslek
<8		25,29	16,09	3,07	3,83	1,92	13,03	16,86	1,15	1,53	1,92	14,94	26,82
8-12		12,64	3,83	0,77	0,77	0,77	4,60	7,28	0,38	1,15	0,38	4,60	9,58
12-20		3,45	0,77	0,00	1,92	0,38	2,68	3,45	0,00	0,77	0,00	2,68	2,30
≥20		3,07	0,77	0,00	0,38	0,00	0,00	2,30	0,00	0,00	0,00	0,00	1,92
Balıkçılık Tipi													
Küçük Ölç. Blk. (Kıyı Blk.) Top.		38,31	19,92	3,83	4,98	2,68	19,16	24,90	1,53	3,07	2,30	19,92	37,16
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Girgır	4,21	1,15	0,00	0,38	0,38	0,77	3,07	0,00	0,38	0,00	1,15	2,30
	Trol	1,92	0,38	0,00	1,53	0,00	0,38	1,92	0,00	0,00	0,00	1,15	1,15
	Toplam	6,13	1,53	0,00	1,92	0,38	1,15	4,98	0,00	0,38	0,00	2,30	3,45
Genel Toplam		44,44	21,46	3,83	6,90	3,07	20,31	29,89	1,53	3,45	2,30	22,22	40,61

4.2.11. Balıkçıların tayfa olarak çalışan çocukları

Balıkçıların büyük çoğunluğu (%91,57) çocuklarının balıkçı olmasını istememektedir (Tablo 4.28).

Tablo 4.28. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre çocuğunun balıkçı olmasını isteyen ve istemeyen balıkçılar (%)

Boy Grupları (m)		Çocuğunun Balıkçı Olmasını		Toplam
		İsteyenler	İstemeyenler	
<8		4,60	58,62	63,22
8-12		0,77	22,61	23,37
12-20		1,53	7,66	9,20
≥20		1,53	2,68	4,21
Balıkçılık Tipi				
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Top.		5,36	83,52	88,89
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Girgır	2,68	4,21	6,90
	Trol	0,38	3,83	4,21
	Toplam	3,07	8,05	11,11
Genel Toplam		8,43	91,57	100,00

Boy gruplarına göre çocuklarının balıkçı olmasını en az isteyenler 8–12 metre arası teknesi olan balıkçılardır. Bu gruptaki balıkçıların %96,75'i çocuklarının başka meslek seçmesini istemektedir. 20 metreden büyük teknelerde ise bu oran %63,66'ya düşmektedir.

Balıkçılık tipine göre çocuklarının balıkçı olmasını istemeyenlerin en fazla olduğu grup kıyı balıkçıları (%93,96) ve en az olduğu grup ise girgır sahipleridir (%61,01).

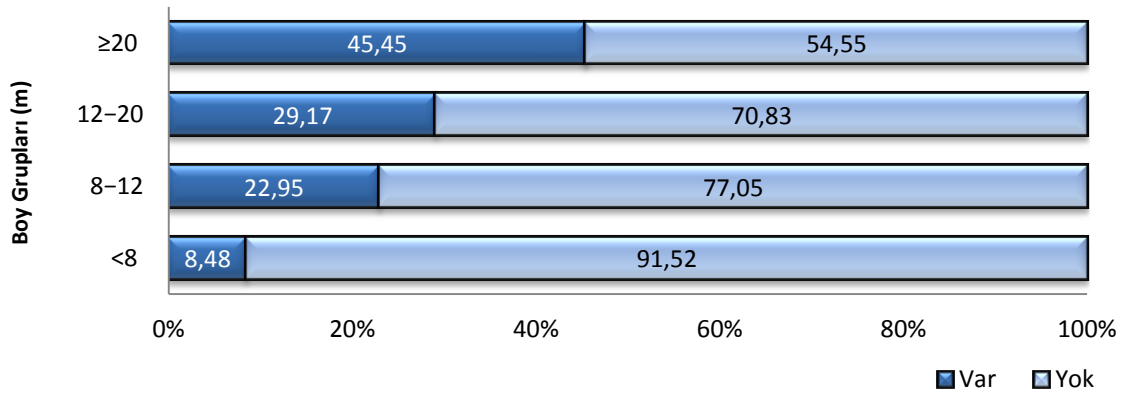
Orta ve büyük ölçekli balıkçılar çocuklarının balıkçı olmasına kıyı balıkçılarına göre daha az karşı çıkmaktadır. Çünkü bu teknelerin sahipleri genelde bölgedeki yaşam seviyesinden daha iyisine yetecek bir gelir elde edebilmektedir.

Balıkçıların %15,38'inin tayfa olarak çalışan çocukları (ortalama 0,18 çocuk) vardır. Tekne boy grupları ile birlikte tayfa olarak çalışan çocuk sayısı da artmaktadır. 8 metreden küçük teknelerde çocuklarından tayfa olarak çalışan balıkçıların oranı %8,48 iken 20 metreden büyük teknelerde bu oran %45,45'e çıkmaktadır.

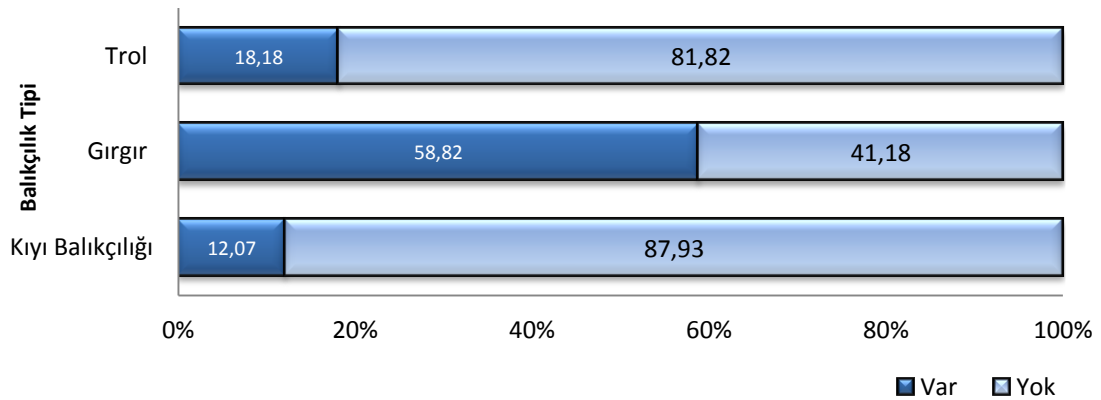
Balıkçılık tipine göre kıyı balıkçıların %12,07'sinin çocuğu tayfa olarak çalışırken bu oran gırgır teknelerinde %58,82'ye çıkmaktadır.

Tablo 4.29. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların teknelerinde tayfa olarak çalışan çocukları (%) ve ortalama sayısı (adet)

Boy Grupları (m)		Balıkçıların Tayfa Olarak Çalışan Çocuğu			
		Var	Yok	Toplam	Sayısı
					Max Ortalama
<8		5,36	57,85	63,22	1 0,07
8-12		5,36	18,01	23,37	2 0,25
12-20		2,68	6,51	9,20	2 0,33
≥20		1,92	2,30	4,21	4 1,00
Balıkçılık Tipi					
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.		10,77	78,46	89,23	2 0,12
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	3,85	2,69	6,54	4 0,89
	Trol	0,77	3,46	4,23	2 0,27
	Toplam	4,62	6,15	10,77	4 0,66
Genel Toplam		15,38	84,62	100,00	4 0,18

Şekil 4.22. Boy gruplarına göre çocuğu teknesinde tayfa olarak çalışan balıkçıların dağılımı (%)

Şekil 4.23. Balıkçılık tipine göre çocuğu teknesinde tayfa olarak çalışan balıkçıların dağılımı (%)

Balıkçıların çocuklarının balıkçı olmasını isteyip istememeleri ile balıkçılık tipi arasında bir ilişki olup olmadığı Pearson Chi-Kare testi ile kontrol edilmiş ve balıkçılık tipi ile çocuklarının balıkçı olup olmamasını isteme arasında bir ilişki olduğu (Chi-Kare değeri 85,758 Asym.sig. değeri 0,00) saptanmıştır.

4.3. Ege Bölgesi’ndeki Balıkçılık Faaliyetlerinin Ekonomik Analizi

4.3.1. Balıkçıların sermaye yapısı

Ege Bölgesi balıkçılarının balıkçılık sermayeleri aktif ve pasif sermaye olarak iki grupta incelenmiştir.

4.3.1.1. Aktif sermaye

Balıkçıların aktif sermaye yapısı, tekne sermayesi, av araç-gereçleri sermayesi ve para sermayesi olarak üç grupta incelenmiştir.

4.3.1.1.1. Tekne sermayesi

Ege Bölgesi balıkçılarının toplam tekne sermayesinin boy gruplarına göre 8.784,85 ile 713.181,82 YTL, balıkçılık tipine göre ise 12.140,09 ile 332.931,03 YTL arasında değiştiği, ortalama toplam tekne sermayesinin ise 48.423,37 YTL olduğu saptanmıştır.

Boy gruplarına göre 20 metreden büyük tekneler, balıkçılık tipine göre ise gırgırlar en fazla tekne sermayesine sahip grupları oluşturmaktadır.

Tekne sermayesini oluşturan en önemli unsur asıl avlama teknesidir. 2. avlama teknesi sermayesi ortalama 5.908,05 YTL’dir. Taşıma teknesi genellikle gırgır teknesi sahiplerinde bulunmaktadır. Gırgırların %27,78’inde taşıma teknesi vardır. Ayrıca trollerin %9,09’unda da taşıma teknesine rastlanmıştır.

Bölgede tekne kiraya verme veya kiralamaya rastlanmamıştır. Bu duruma Karadeniz Bölgesi’nde genelde taşıma teknesinin pay veya aylık ücretle kiraya verilmesi/kiraya alınması şeklinde rastlanmıştır (Çeliker ve Ark., 2006). Ancak Ege Bölgesinde bu durumla karşılaşılmamıştır. Kiraya verilen/tutulan tekne olmayınca toplam tekne sermayesi tamamen mülk teknelerden oluşmaktadır.

Tablo 4.30. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların ortalama tekne sermayeleri (YTL)*

Boy Grupları (m)		Asıl Tekne	2. Avlama Teknesi	Taşıma Teknesi	Toplam Tekne Sermayesi
<8		8.681,82	103,03		8.784,85
8–12		18.803,28	409,84		19.213,11
12–20		86.458,33		4.041,67	90.500,00
≥20		570.454,55	136.363,64	6.363,64	713.181,82
Balıkçılık Tipi					
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.		11.959,05	181,03		12.140,09
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	320.277,78	83.333,33		403.611,11
	Trol	217.272,73	0,00		217.272,73
	Ortalama	281.206,90	51.724,14		332.931,03
Genel Ortalama		41.875,48	5.908,05	639,85	48.423,37

(*) Bot ve ışık teknesi değerleri ait oldukları avlama teknesi değerlerine dâhildir.

4.3.1.1.2. Ağlar ve diğer avlama araç-gereçleri sermayesi

Ege Bölgesi’nde faaliyet gösteren balıkçıların avlama teknelerinde bulunan av araç-gereçlerinin ortalama sayısı ve parasal değeri Tablo 4.31’de verilmiştir.

Tablo 4.31. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre teknelerdeki ortalama av araç-gereci sayısı ve sermayesi

Boy Grupları (m)		n*	Avlama Araç-Gereçleri Sermayesi (YTL)		
			Minimum	Maksimum	Ortalama
<8		2,80	10,00	27.250,00	3.881,60
8–12		3,44	500,00	41.000,00	11.267,62
12–20		2,50	1.000,00	500.000,00	62.224,58
≥20		1,64	10.000,00	3.400.000,00	506.818,18
Balıkçılık Tipi					
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.		3,03	10,00	41.000,00	6.098,69
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	2,06	30.000,00	3.400.000,00	377.194,44
	Trol	2,58	1.000,00	60.000,00	17.636,36
	Ortalama	2,26	1.000,00	3.400.000,00	240.810,34
Genel Ortalama		2,90	10,00	3.400.000,00	32.154,39

(*) Ortalama avlama araç-gereci sayısı

Karadeniz Bölgesi'nde yapılan benzer araştırmada av araç-gereçleri sermayesinin tekne boyuyla birlikte arttığı ($r=0,7744$) bulunmuştur (Çeliker ve Ark.,2006). Oysa Ege Bölgesi'nde böyle bir ilişki saptanamamıştır ($r=0,3975$).

Karadeniz Bölgesi'nde kıyı balıkçıları hemen hemen aynı ağıları taşımaktadır. Tekne büyüklükleri arasında da büyük yöresel dalgalanmalar görülmemektedir. Bunun nedeni kıyıya paralel dağ sıraları nedeniyle tüm kıyının fazla girinti ve çıkıntısı olmayan çabuk derinleşen ve kıyıya yakın avlanma alanlarından oluşan yapısıdır.

Ayrıca trol ve gırgırlar açısından bölgenin önemli bir avlanma alanı olması ve av kompozisyonunun sürü balıkları ağırlıklı olması hem tekne sayısını artırmakta hem de uzun ve derin ağlar taşıyan her boyda ve özellikle büyük gırgırların bölgede bulunmasına neden olmaktadır. Bu durum, tekne boyu ile ağ sermayesi arasında doğrusal bir ilişki ortaya çıkarmaktadır.

Oysa Ege Bölgesi'nde Dağların kıyıya dik olarak denizle birleşmesi kıyının fazla girinti ve çıkıntılarla dolu olmasına nedeniyle kıyından çok uzak avlanma alanları da bulunabilmektedir. Teknelerin büyüklükleri de buna uygun olarak bölgesel farklılıklara neden olmaktadır. Ancak tüm teknelerde aynı av araçları bulunmaktadır.

Şu anda sadece Edremit Körfezinde serbest olan ancak daha önce tüm Ege'de kullanılabilen trata ağını çekmek için tasarlanan tekneler de yine diğerlerinden daha büyük ve daha güçlü motora sahip teknelerdir. Ancak onlar da şu anda diğer teknelerle aynı ağıları kullanmaktadır.

Bölgede avlanan balıkların genelde hamsi, istavrit gibi büyük sürüler oluşturmeyen ancak ticari değeri fazla olan türlerden oluşması da bölgede büyük gırgır teknelerinin bulunmamasına neden olmaktadır.

Karadeniz Bölgesi'nde oltalar genelde amatör balıkçıların kullandığı av araçları olarak görülmesine karşılık Ege'de çipura, mercan, lahoz, fangri, sinarit, levrek, lüfer, trança gibi balıklar ve ahtapot, kalamar gibi diğer deniz ürünlerinin avlanmasında da yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu nedenle sadece olta kullanan balıkçılara ticari avcılık yapan balıkçılar arasında sıkça rastlanmaktadır.

4.3.1.1.3. Elektrikli cihaz ve motorlu ekipmanlar

Ege Denizi'nde balıkçılık yapan teknelerde bulunan elektrikli cihaz ve motorlu ekipmanların tekne boy grupları ve balıkçılık tipine göre ortalama değerleri Tablo 4.32'de verilmiştir.

Tablo 4.32. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre avlama teknelerindeki cihazların ortalama değeri

Boy Grupları (m)		Cihazların Ortalama Değeri (YTL)
<8		390
8-12		1.516
12-20		21.506
≥20		116.936
Balıkçılık Tipi		
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.		711
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	148.685
	Trol	8.818
	Ortalama	61.871
Genel Ortalama		7.507

Kıyı balıkçıları balıkçılık teknikleri gereği en az elektrikli cihaz veya diğer ekipmanlardan kullanan balıkçı grubudur. Bu gruptaki balıkçılar genelde iskandil (%32,76), eco-saunder (%12,93), makara (%6,47) ve GPS-Satelite (3,88) kullanmaktadır. Ancak kullanılan cihazlar genelde trol ve gırgır teknelerinde kullanılanlara göre daha düşük kapasiteli ve ucuz cihazlardır. Örneğin, kıyı balıkçılarının kullandığı eco-saunder cihazlarının ortalama değeri 1.329,00 YTL iken aynı cihazların trollerde kullanılan modelleri ortalama 3.575,00 YTL ve gırgırlarda kullanılan modelleri ise ortalama 7.660,71 YTL'dir. Benzer şekilde GPS cihazlarının da kıyı balıkçıları, troller ve gırgırlarda kullanılan modellerinin ortalama değerleri sırasıyla 1.113,75 YTL, 3.636,36 YTL ve 5.251,33 YTL'dir.

En fazla elektrikli cihaz kullanan balıkçılık tipi gırgırdır. Bunlarda ortalama cihaz değeri 148.685 YTL'dir.

Elektrikli cihazlar ve motorlu ekipmanlar avlama teknesinin tamamlayıcı parçaları olduğundan tekne değerinin içinde yer almaktadır. Ancak amortisman tabi ömürleri tekneden farklı olduğu için amortisman hesabında değerleri tekneden ayrılarak ayrı amortisman hesaplanmıştır. Bu nedenle cihazların minimum, maksimum ve ortalama değerleri Tablo 4.33'de verilmiştir.

Tablo 4.33. Boy gruplarına göre avlama teknelerindeki cihazların ortalama değeri (YTL) (*)

Cihazlar	Değer	Boy Grupları (m)			
		<8	8 – 12	12 - 20	≥20
Telsiz	Min	50	50	200	500
	Max	500	4.380	2.920	4.000
	Ortalama	212,50	315	937,78	1.375
Telefon	Min	-	-	120	20
	Max	-	-	500	522
	Ortalama	-	-	310	185,50
SSB Telsiz	Min	-	-	-	-
	Max	-	-	-	-
	Ortalama	-	-	-	2.920
Sonar	Min	-	-	2.920	6.000
	Max	-	-	100.000	80.000
	Ortalama	-	-	21.206,15	46.637,50
Radar	Min	1.000	1.000	1.500	2.000
	Max	3.504	15.000	13.000	50.000
	Ortalama	1.708,67	3.768,7	3.680,59	11.133,33
Jeneratör	Min	-	70	150	6.000
	Max	-	2.000	14.000	15.000
	Ortalama	-	604	4.527,78	10.800
İskandil	Min	200	70	250	-
	Max	1.400	1.500	400	-
	Ortalama	403,06	512,24	325	-
GPS-Satelite	Min	300	250	1.200	1.460
	Max	2.000	2.920	12.000	8.250
	Ortalama	813	1.328,57	4.085,33	4.790,83
Fishpomp	Min	-	-	-	-
	Max	-	-	-	-
	Ortalama	-	-	-	2.000
Faks	Min	-	-	-	-
	Max	-	-	-	-
	Ortalama	-	-	-	-
Ecosaunder	Min	100	100	300	3.000
	Max	7.000	3.900	20.000	10.000
	Ortalama	1.028,57	1.591,88	5.671	6.484
Buz Makinesi	Min	-	-	-	-
	Max	-	-	-	-
	Ortalama	-	-	-	100.000
Kompresör	Min	-	-	-	-
	Max	-	-	-	-
	Ortalama	1.000	-	-	-
Lamba	Min	-	-	-	-
	Max	-	-	-	-
	Ortalama	350	-	-	-
Makara	Min	500	500	-	-
	Max	3.000	2.000	-	-
	Ortalama	1.300	850	-	-
Vinç	Min	-	-	-	-
	Max	-	-	-	-
	Ortalama	-	1.000	1.000	-
Yardımcı Motor	Min	-	-	-	-
	Max	-	-	-	-
	Ortalama	-	500	-	-

(*) 1 adet bulunan cihazlarda minimum ve maksimum değerler verilmemiştir.

4.3.1.1.4. Toplam avlama sermayesi

Balıkçıların av için kullandıkları tekneler, ağılar ve diğer av araçlarının toplamı toplam avlama sermayesini oluşturmaktadır (Tablo 4.34). Ege Bölgesi balıkçılarının toplam avlama sermayelerinin %60,10'u tekne sermayesi, %39,90'ı ise av araç ve gereçleri sermayesinden oluşmaktadır.

Tablo 4.34. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların ortalama avlama sermayeleri (YTL)

Boy Grupları (m)		Avlama Sermayesi					
		Av Araç-Gereci		Tekne		Toplam	
		Değer	%	Değer	%	Değer	%
<8		3.881,60	30,64	8.784,85	69,36	12.666,45	100,00
8-12		11.267,62	36,97	19.213,11	63,03	30.480,73	100,00
12-20		62.224,58	40,74	90.500,00	59,26	152.724,58	100,00
≥20		506.818,18	41,54	713.181,82	58,46	1.220.000,00	100,00
Balıkçılık Tipi							
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkç.) Ort.		6.098,69	33,44	12.140,09	66,56	18.238,78	100,00
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	377.194,44	48,31	403.611,11	51,69	780.805,55	100,00
	Trol	17.636,36	7,51	217.272,73	92,49	234.909,09	100,00
	Ortalama	240.810,34	41,97	332.931,03	58,03	573.741,37	100,00
Genel Ortalama		32.154,39	39,90	48.423,37	60,10	80.577,76	100,00

Trollerde toplam avlama sermayesi içinde av araç-gereçleri sermayesinin oranı diğer balıkçılık tiplerine göre belirgin şekilde düşük çıkmıştır (%7,51). Bunun nedeni dip trolü ağının değerinin düşük olmasıdır. Oysa gırgır ağları özellikle büyük teknelerde tekne fiyatını aşabilmektedir. Örneğin, 2 adet gırgıra sahip bir işletmede toplam tekne sermayesi 2.200.000 YTL, av araç-gereçleri sermayesi ise (sadece gırgır ağlarından oluşmaktadır) 3.400.000 YTL bulunmuştur.

4.3.1.1.5. Para sermayesi

Ege Bölgesi balıkçılarının tekne boy gruplarına göre para sermayesinin 161 – 23.637 YTL arasında değiştiği ve ortalama para sermayesinin 697 YTL olduğu tespit edilmiştir (Tablo 4.35).

Tablo 4.35. Boy gruplarına göre balıkçıların toplam para sermayesi (YTL)

Nakit Varlığı		Boy Grupları (m)				Ortalama
		<8	8-12	12-20	≥20	
Para Mevcudu	Nakit	115	213	21	455	144
	Bankada	650	311	0	0	484
Toplam		765	524	21	455	627
Alacaklar	Şahısta	161	39	500	909	195
	Bankada	0	0	208	0	19
	Kooperatifte	0	0	0	0	0
	Devlette	0	0	0	0	0
	Komisyoncu	0	49	0	7.273	318
	Diğer	0	197	0	15.455	697
Toplam		161	285	708	23.637	1.230
Genel Toplam		926	809	729	24.092	1.857

Ege Bölgesi balıkçıların balıkçılık tipine göre para sermayelerinin dağılımı Tablo 36’da verilmiştir. Balıkçılık tipine göre en fazla para sermayesi gırgırlarda, en az ise trollerde bulunmuştur. Gırgırların çoğu 20 metre ve daha büyük tekneler grubunda olduğundan boy gruplarına göre dağılımda da gırgırların etkisi görülmekte ve 20 metre ve daha büyük tekneler en fazla para sermayesine sahip grup çıkmaktadır. Aynı şekilde trollerin fazla olduğu 12–20 metre arası boy grubu da en az para sermayesine sahip grup olmaktadır.

Tablo 36. Balıkçılık tipine göre balıkçıların toplam para sermayesi (YTL)

Nakit Varlığı		Balıkçılık Tipi				
		Küçük Ö. B. (Kıyı Balıkçılığı)	Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık			Genel Ortalama
			Gırgır	Trol	Ortalama	
Para Mevcudu	Nakit	139	289	10	183	144
	Bankada	544	0	0	0	484
Toplam		683	289	10	183	627
Alacaklar	Şahıstan	133	1.111	0	690	195
	Bankadan	0	278	0	173	19
	Kooperatiften	0	0	0	0	0
	Devletten	0	0	0	0	0
	Komisyoncudan	13	4.444	0	2.758	318
	Diğer	52	9.444	0	5.862	697
Alacaklar Toplam		198	15.277	0	9.482	1.230
Genel Toplam		881	15.566	10	9.665	1.857

4.3.1.1.6. Aktif sermaye toplamı

Ege Bölgesi balıkçıların aktif sermayelerinin boy gruplarına göre 13.592,45 YTL ile 153.453,58 YTL arasında değiştiği, ortalama aktif sermayenin 82.434,76 YTL olduğu saptanmıştır (Tablo 4.37).

Aktif sermayesi en yüksek boy grubunun 20 metre ve daha büyük tekneler, balıkçılık tipinin ise gırgırlar olduğu görülmektedir.

Tablo 4.37. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların ortalama aktif sermayeleri (YTL)

Boy Grupları (m)		Avlama Sermayesi		Para Sermayesi		Toplam (YTL)
		YTL	%	YTL	%	
<8		12.666	93,19	926	6,81	13.592
8-12		30.481	97,41	809	2,59	31.290
12-20		152.725	99,52	729	0,48	153.454
≥20		1.220.000	98,06	24.092	1,94	1.244.092
Balıkçılık Tipi						
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.		18.239	95,39	881	4,61	19.120
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	780.806	98,05	15566	1,95	796.372
	Trol	234.909	100,00	10	0,00	234.919
	Ortalama	573.741	98,34	9665	1,66	583.406
Genel Ortalama		80.578	97,75	1857	2,25	82.435

4.3.1.2. Pasif sermaye

Ege Bölgesi'nde faaliyet gösteren balıkçılarda tekne kiralamaya rastlanmamıştır. Bu nedenle yabancı sermaye olarak sadece borçlar ve faizleri bulunmaktadır (Tablo 4.38).

Tablo 4.38. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların pasif sermayesi ve bileşenleri

Boy Grupları (m)		Borç+Faiz	Öz Sermaye	Toplam
<8		1.681	11.911	13.592
8-12		2.701	28.589	31.290
12-20		19.206	134.248	153.454
≥20		40.708	1.203.384	1.244.092
Balıkçılık Tipi				
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.		1.984	17.136	19.120
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	34.679	761.693	796.372
	Trol	24.235	210.684	234.919
	Ortalama	30.718	552.688	583.406
Genel Ortalama		5.177	77.258	82.435

Pasif sermayenin yabancı sermaye bölümünü oluşturan borçlar ve borç faizlerinin bileşenleri Tablo 4.39'da verilmiştir. Balıkçıların en fazla borçlu olduğu finansman kaynağı balık komisyoncularıdır.

Tablo 4.39. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların borçları (*)

Borçlar	Boy Grupları (m)				Balıkçılık Tipi				Genel Ortalama
	<8	8-12	12-20	≥20	K.Ö.B. (Kıyı B.)	Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık			
						Gırgır	Trol	Ortalama	
Kişiyeye	759	1.567	8.417	24.545	987	18.056	12.636	16.000	2.655
Tayfaya	0	0	292	3.636	0	2.222	636	1.620	180
Bankaya*	405	450	5.310	11.800	447	12.456	2.145	8.545	1.347
Kooperatife	120	49	21	0	98	0	45	17	89
Devlete	12	57	0	0	24	0	0	0	21
Mazot borcu	4	148	1.708	727	44	0	4.409	1.672	225
Ağ borcu	65	274	208	0	118	278	0	173	124
Diğer	316	156	3.250	0	266	1.667	4.364	2.690	535
Toplam	1.681	2.701	19.206	40.708	1.984	34.679	24.235	30.718	5.177

(*) Borç+faiz

Hem toplam hem de şahıslara olan borçlarda en yüksek değer gırgırlardadır. Bu tekne grubunun ağırlıklı olduğu 20 metre ve daha büyük tekneler, boy gruplarına göre de en fazla borçlu teknelerdir. Ancak gırgırlar, Tablo 4.36'da da görüldüğü gibi aynı zamanda en fazla alacağı olan teknelerdir. Orta ve büyük ölçekli teknelerin faaliyetlerinin tamamen ticari olması ve avlarının tamamının, eğer kendileri de komisyoncu değillerse, komisyoncular vasıtasıyla pazarlanması nedeniyle alacak ve borçları küçük ölçekli balıkçılardan yüksektir.

Balıkçıların en fazla borçlu olduğu yerlerden birisi de ağ ve diğer malzemeleri aldıkları yerlerdir.

Balıkçıların genelde ticari faaliyet içinde oldukları kişilerden borç ile mal almayı banka kredisi kullanmaya tercih ettikleri görülmektedir.

Ege Bölgesi'nin turizm bölgesi olması ve özellikle yazlıklara her yerde rastlanması kıyı balıkçıları açısından pazarlamada kooperatiflerin önemini artırmaktadır. Kıyı balıkçıları genelde tuttıkları balıkları ya devamlı müşterilerine verip, kalanını kooperatifin satış yerinde satmakta, ya da doğrudan kooperatife vermektedir. Bu nedenle kooperatiflerle alacak verecek ilişkisine çoğunlukla bu balıkçılık tipinde rastlanmaktadır.

Balıkçıların sermayelerinin ortalama %6,28' yabancı sermaye, %93,72'si ise öz sermayedir. Bu durum işletmelerin fazla borçlanmaya gitmediklerini göstermektedir. Tekne kiralamanın olmaması da öz sermaye oranının yüksek çıkma nedenlerinden birisidir (Tablo 4.40).

Tablo.4.40 Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların pasif sermayesi ve bileşenleri

Boy Grupları (m)		Aktif Sermaye			Pasif Sermaye			
		Avlanma Sermayesi	Para Sermayesi	Toplam	Yabancı Sermaye	Öz Sermaye	Toplam	
<8	D*	12.666	926	13.592	1.681	11.911	13.592	
	%	93,19	6,81	100,00	12,37	87,63	100,00	
8–12	D*	30.481	809	31.290	2.701	28.589	31.290	
	%	97,41	2,59	100,00	8,63	91,37	100,00	
12–20	D*	152.725	729	153.454	19.206	134.248	153.454	
	%	99,52	0,48	100,00	12,52	87,48	100,00	
≥20	D*	1.220.000	24.092	1.244.092	40.708	1.203.384	1.244.092	
	%	98,06	1,94	100,00	3,27	96,73	100,00	
Balıkçılık Tipi								
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.		D*	18.239	881	19.120	1.984	17.136	19.120
		%	95,39	4,61	100,00	10,38	89,62	100,00
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	D*	780.806	15.566	796.372	34.679	761.693	796.372
		%	98,05	1,95	100,00	4,35	95,65	100,00
	Trol	D*	234.909	10	234.919	24.235	210.684	234.919
		%	100,00	0,00	100,00	10,32	89,68	100,00
	Ortalama	D*	573.741	9.665	583.406	30.718	552.688	583.406
		%	98,34	1,66	100,00	5,27	94,73	100,00
Genel Ortalama		D*	80.578	1.857	82.435	5.177	77.258	82.435
		%	97,75	2,25	100,00	6,28	93,72	100,00

4.3.2. Faaliyet Sonuçları

4.3.2.1. Brüt Hâsıla

Ege Bölgesi balıkçılarının brüt hâsılasının 2.000 YTL ile 1.328.000 YTL arasında değiştiği, ortalama brüt hâsılasının 76.782 YTL, kıyı balıkçılarında 29.870 YTL, orta ve büyük ölçekli balıkçılarda ise 452.082 YTL olduğu saptanmıştır (Tablo 4.41).

Tüm tekne boy gruplarında minimum ve maksimum değer arasında büyük farklar olduğu görülmektedir. Bunun nedeni brüt hâsılasının, aynı balıkçılık tipi içinde av çabasına büyük ölçüde bağlı olmasıdır.

Tablo 4.41. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre brüt hasıla (YTL)

Boy Grupları (m)	Minimum	Maksimum	Ortalama
<8	2.000	99.730	24.495
8-12	2.400	121.300	41.230
12-20	23.000	817.886	222.408
≥20	215.000	1.328.000	740.507
Balıkçılık Tipi			
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.	2.000	121.300	29.870
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	82.175	1.328.000
	Trol	48.350	812.825
	Ortalama	48.350	1.328.000
Genel Ortalama	2.000	1.328.000	76.782

Bölgede ruhsat sahibi olan balıkçılar genelde bunu ticari faaliyet olarak yürütmektedir. Bu nedenle 8 metre ve daha küçük tekne grubunda bile 24.495 YTL ortalama değere ulaşılmıştır. Bir av sezonu öncesinde Karadeniz Bölgesi'nde yapılan araştırmada bu değer 15.035 YTL olarak bulunmuştur (Çeliker ve Ark.,2006).

Balıkçılık tipine göre en yüksek brüt hâsıla gırgır teknelerinde, en düşük brüt hâsıla ise kıyı balıkçılarındadır. Bu farklılık tek yönlü varyans analizi ile kontrol edilmiş ve aradaki farklılığın anlamlı olduğu ($F=183,437$ $P=0,000$ ve $p=0,05$) bulunmuştur. Grup varyansları farklı olduğundan gruplar arası farklılıklar Tamhane testi ile kontrol edilmiş ve sonuçlar Tablo 4.42'de verilmiştir. Buna göre kıyı balıkçıları ile gırgır ve trollerin brüt hâsılları arasındaki fark ($p<0,05$) önemli bulunmuştur.

Tablo 4.42. Balıkçılık tipine göre ortalama brüt hasıllar arasındaki farklılığın kontrolü ($P<0,05$)

Balıkçılık Tipi	Karşılaştırılan Gruplar	Brüt Hâsıla Farkı (YTL)	P
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) (1)	1 - 2	-497.360,23	0,0000*
	1 - 3	-229.242,21	0,0180*
Gırgır (2)	2 - 1	497.360,23	0,0000*
	2 - 3	198.118,02	0,3280
Trol (3)	3 - 1	229.242,21	0,0180*
	3 - 2	-198.118,02	0,3280

*: $P<0,05$

4.3.2.2. Gayri saf hâsıla

Ege Bölgesi'nde faaliyet gösteren balıkçılar arasında başkasının teknesinde tayfa olarak çalışmak ve tekne kiraya vermek yaygın değildir. Bu nedenle işletme dışı balıkçılık geliri oldukça düşük çıkmıştır. Başkasının teknesinde tayfa olarak çalışma sadece 8 metreden küçük tekne kullanan kıyı balıkçılarındadır (Tablo 4.43).

Başkasının teknesinde tayfa olarak çalışan balıkçıların %57,14'ü Balıkesir ilinde bulunan balıkçılarıdır.

Tablo 4.43. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre gayri saf hâsıla (YTL)

Boy Grupları (m)	Brüt Hâsıla	İşletme Dışı Balıkçılık Geliri	GSH
<8	24.495	135	24.630
8-12	41.230	0	41.230
12-20	222.408	0	222.408
≥20	740.507	0	740.507
Balıkçılık Tipi			
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.	29.870	96	29.965
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	0	527.230
	Trol	0	329.112
	Ortalama	0	452.082
Genel Ortalama	76.782	85	76.867

4.3.2.3. İşletme masrafları

Gayri saf hâsılayı elde etmek için kullanılan aktif sermayenin faizi hariç, yapılan masrafların toplamı işletme masraflarını oluşturmuştur. İşletme masrafları sabit ve değişen masraflar olmak üzere iki grupta incelenmiştir (Çeliker ve Ark., 2006).

4.3.2.3.1. Değişen masraflar

Ege Bölgesi balıkçılarının tekne boy grubu ve balıkçılık tipine göre, yapmış oldukları değişen masraflar Tablo 4.44’de, değişen masrafların oransal dağılımı ise Tablo 4.45’de verilmiştir.

Tablo 4.44. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların değişen masrafları (YTL)

Masraf Kalemleri		Boy Grupları (m)				Balıkçılık Tipi			Genel Ortalama	
						Küçük Ölç. Bal. (Kıyı Blkç.)	Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık			
		<8	8-12	12-20	≥20		Gırgır	Trol		Ortalama
Mazot (ÖTV indirimli)		301	1.520	20.243	88.364	720	55.000	40.298	49.423	6.131
Mazot (ÖTV indirimsiz)		1.949	2.256	79	0	1.987	0	0	0	1.766
Satın Alınan Buz		71	314	1.565	9.255	162	6.211	1.889	4.572	652
Satın Alınan Kasa		22	104	6.368	20.627	44	16.272	7.864	13.083	1.493
Komisyon		0	0	33.493	128.973	0	90.158	54.517	76.639	8.515
Taşıma		210	0	5.188	22.409	150	17.194	5.591	12.793	1.555
Tekne Bakımı		742	1.624	5.875	24.091	1.000	15.778	10.136	13.638	2.404
Ağ Tamiri		848	2.067	4.775	13.818	1.196	10.261	6.409	8.800	2.041
Motorlu Araç Tamiri		70	162	21	0	92	28	0	17	84
İşçilik Masrafları	Tayfa Payı	2.445	6.233	17.346	116.982	3.821	80.285	14.104	55.182	9.528
	Yiyecek	887	1.669	6.142	25.418	1.169	18.756	6.045	13.935	2.587
	Giyim	73	163	644	404	113	601	434	538	160
Toplam		7.618	16.112	101.739	450.341	10.454	310.544	147.287	248.619	36.917

Balıkçılık tipine göre en düşük değişen masraflar küçük ölçekli balıkçılıkta (10.454 YTL), en yüksek ise gırgırlardadır (310.544 YTL). Değişen masraflarda en önemli belirleyiciler tayfa payları, mazot ve komisyonlardır. Gırgırların değişen masrafları küçük ölçekli balıkçıların 29,7 katı, trollerin ise 2,1 katıdır.

Ağ tamirlerinin değişen masraflar içindeki payı %7,19'dur. Değişen masraflar içinde ağ tamirlerinin en fazla orana sahip olduğu balıkçılık tipi küçük ölçekli balıkçılıktır.

Değişen masraflar içinde en yüksek payı %25,81 ile tayfa payı almaktadır. İşçiler için harcanan yiyecek ve giyim masrafları da eklendiğinde bulunan toplam işçilik masraflarının değişen masraflar içindeki payı ise %44,70'dir.

Tablo 4.45. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların değişen masrafları (%)

Masraf Kalemleri		Boy Grupları (m)				Balıkçılık Tipi				Genel Ortalama
						Küçük Ölç. Bal. (Kıyı Blkç.)	Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık			
		<8	8-12	12-20	≥20		Gırgır	Trol	Ortalama	
Mazot (ÖTV indirimli)		3,95	9,43	19,90	19,62	6,89	17,71	27,36	19,88	16,61
Mazot (ÖTV indirimsiz)		25,58	14,00	0,08	0,00	19,01	0,00	0,00	0,00	4,78
Satın Alınan Buz		0,93	1,95	1,54	2,05	1,55	2,00	1,28	1,84	1,77
Satın Alınan Kasa		0,29	0,65	6,26	4,58	0,42	5,24	5,34	5,26	4,04
Komisyon		0,00	0,00	32,92	28,64	0,00	29,03	37,01	30,83	23,07
Taşıma		2,76	0,00	5,10	4,98	1,43	5,54	3,80	5,15	4,21
Tekne Bakımı		9,74	10,08	5,77	5,35	9,57	5,08	6,88	5,49	6,51
Ağ Tamiri		11,13	12,83	4,69	3,07	11,44	3,30	4,35	3,54	5,53
Motorlu Araç Tamiri		0,92	1,01	0,02	0,00	0,88	0,01	0,00	0,01	0,23
İşçilik Masrafları	Tayfa Payı	32,10	38,69	17,05	25,98	36,55	25,85	9,58	22,20	25,81
	Yiyecek	11,64	10,35	6,04	5,64	11,18	6,04	4,10	5,60	7,01
	Giyim	0,96	1,01	0,63	0,09	1,08	0,19	0,29	0,22	0,43
Toplam		100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Komisyon ve rüsumların değişen masraflar içindeki payı %23,07'dir. Bölgede kıyı balıkçıları genelde doğrudan tüketicilere balık sattıkları veya kooperatifin satış yerlerine verdikleri için komisyon masrafları yoktur. Bu masraf türü gırgırlar ve trollerde önem kazanmaktadır.

ÖTV indirimli mazotun değişen masraflar içindeki payı %16,61'dir. ÖTV desteğinden yararlanmayanların eklenmesiyle mazot masrafları %21,19'a ulaşmaktadır. ÖTV desteğinden yararlanmayan balıkçıların tamamı kıyı balıkçılarıdır. Troller ve gırgırlar tamamen ÖTV destekli mazottan yararlanmaktadır.

4.3.2.3.2. Sabit masraflar

Sabit masraflar, toplam avlama sermayesi amortismanları, balıkçının ve teknede çalışan çocuklarının işgücü çalışma karşılıkları ve av miktarına bağlı olmayan diğer masrafların (kooperatif ve dernek aidatları, büro, depo ve buzhane kirası, barınak ücretleri, su-elektrik ödemeleri ve tekne kirası) toplamından oluşmuştur (Çeliker ve Ark., 2006).

Amortismanlar; avlama teknesi ve av araçları için ayrı ayrı hesaplanmıştır (Tablo 4.46).

Tablo 4.46. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre amortisman giderleri (YTL)

Boy Grupları (m)		Amortismanlar		
		Av donanımı	Tekne (*)	Toplam
<8		657	338	995
8–12		1.916	733	2.648
12–20		4.247	2.822	7.068
≥20		26.159	20.608	46.767
Balıkçılık Tipi				
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.		1.033	466	1.499
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	19.490	11.560	31.050
	Trol	2.221	7.160	9.381
	Ortalama	12.939	9.891	22.831
Genel Ortalama		2.356	1.513	3.869

(*) Teknedeki cihazların amortisman değeri dahildir.

Amortisman giderleri tekne boy gruplarına bağlı olarak artmaktadır. Ayrıca her boy grubunda av donanımlarının amortisman değeri teknelerden daha fazladır. Bunun nedeni av donanımlarının teknelere oranla çok kısa ömürlü olmalarıdır. Ayrıca gırgırlarda ağıları teknesinden daha fazla değere sahip tekneler mevcuttur.

Ege Bölgesi'nde faaliyet gösteren balıkçıların kendileri ve ailelerinden kişilerin işgücü çalışma karşılığı (AİÇK) Tablo 4.47'de verilmiştir. Balıkçı ve aile üyelerinin işgücü çalışma karşılığı ortalama 10.403 YTL olarak bulunmuştur.

AİÇK'nın tekne boyuna göre arttığı, balıkçılık tipine göre ise en fazla gırgırlarda, en düşük kıyı balıkçılarındaki olduğu tespit edilmiştir.

AİÇK, her boy grubu ve balıkçılık tipinde tayfa paylarından yola çıkılarak hesaplanmaktadır. Bunlarda tayfa payları farklı olduğundan AİÇK'da farklı çıkmaktadır. Bu durum en iyi balıkçıların ücret karşılığından izlenebilmektedir.

Tablo 4.47. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçı ve çocuklarının işgücü çalışma karşılığı (YTL)

Boy Grupları (m)		Aile İşgücü Çalışma Karşılığı (YTL)		
		Çocuklar (*)	Balıkçı	Toplam
<8		259	2.445	2.704
8–12		1.089	6.233	7.322
12–20		1.139	17.346	18.485
≥20		8.356	116.982	125.338
Balıkçılık Tipi				
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.		485	3.821	4.306
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	5.840	80.285	86.125
	Trol	980	14.104	15.084
	Ortalama	3.997	55.182	59.178
Genel Ortalama		875	9.528	10.403

(*) Balıkçı eşleri, birlikte oturan anne baba ve kardeşler de dâhildir.

Ege Bölgesi balıkçıların sabit masraflar toplamı Tablo 4.48’de verilmiştir. Balıkçıların sabit masraflarının boy gruplarına göre 3.761 YTL ile 177.026 YTL arasında değiştiği, ortalama sabit masrafın ise 14.654 YTL olduğu saptanmıştır. Balıkçılık tipine göre en yüksek sabit masraflar gırgırlarda, en düşükler ise kıyı balıkçılarındadır.

Tablo 4.48. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre toplam sabit işletme masrafları (YTL)

Boy Grupları (m)		Sabit İşletme Masrafları			
		Amortismanlar	AİÇK	Diğer Masraflar	Toplam
<8		995	2.704	62	3.761
8–12		2.648	7.322	111	10.081
12–20		7.068	18.485	1.194	26.747
≥20		46.767	125.338	4.921	177.026
Balıkçılık Tipi					
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.		1.499	4.306	80	5.885
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	31.050	86.125	3.995	121.170
	Trol	9.381	15.084	850	25.315
	Ortalama	22.831	59.178	2.802	84.811
Genel Ortalama		3.869	10.403	382	14.654

Toplam işletme masraflarının boy gruplarına göre 11.379 YTL ile 627.367 YTL, balıkçılık tipine göre ise 16.339 YTL ile 431.714 YTL arasında değiştiği, ortalama işletme masraflarının ise 51.571 YTL olduğu tespit edilmiştir (Tablo 4.49).

Tablo 4.49. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre toplam işletme masrafları (YTL)

Boy Grupları (m)		İşletme Masrafları				
		Sabit		Değişen		Toplam
		Değer	%	Değer	%	
<8		3.761	33,05	7.618	66,95	11.379
8–12		10.081	38,49	16.112	61,51	26.193
12–20		26.747	20,82	101.739	79,18	128.486
≥20		177.026	28,22	450.341	71,78	627.367
Balıkçılık Tipi						
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.		5.885	36,02	10.454	63,98	16.339
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	121.170	28,07	310.544	71,93	431.714
	Trol	25.315	14,67	147.287	85,33	172.602
	Ortalama	84.811	25,44	248.619	74,56	333.430
Genel Ortalama		14.654	28,42	36.917	71,58	51.571

4.3.2.4.Saf Hâsıla

Saf hâsıla, avlama faaliyetlerinde kullanılan aktif sermayenin getirisi olup, gayri saf hâsıladan avlama giderleri çıkarılarak bulunmuştur (Çeliker ve Ark., 2006). Ege Bölgesi balıkçıların saf hâsılasının boy gruplarına göre 13.251 YTL ile 113.140 YTL, balıkçılık tipine göre ise 13.626 ile 156.510 YTL arasında değiştiği, ortalama saf hâsılanın 25.297 YTL olduğu saptanmıştır (Tablo 4.50).

Tablo 4.50. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre avlama teknelerinin saf hâsılası (YTL)

Boy Grupları (m)	GSH	İşletme Masrafları	Saf Hâsıla
<8	24.630	11.379	13.251
8–12	41.230	26.193	15.037
12–20	222.408	128.486	93.922
≥20	740.507	627.367	113.140
Balıkçılık Tipi			
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.		29.965	16.339
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	527.230	431.714
	Trol	329.112	172.602
	Ortalama	452.082	333.430
Genel Ortalama		76.867	51.571

4.3.2.5. Brüt kâr

Brüt kâr, saf hâsıladan değişen masrafların çıkarılmasıyla bulunmuştur (Çeliker ve Ark., 2006). Ege Bölgesi balıkçıların brüt kârının boy gruplarına göre 16.877 YTL ile 290.166 YTL arasında, balıkçılık tipine göre ise 19.416 YTL ile 216.686 YTL arasında değiştiği ve ortalama brüt kârın 39.865 YTL olduğu saptanmıştır (Tablo 4.51).

Tablo 4.51. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre brüt kâr (YTL)

Boy Grupları (m)	Brüt Hâsıla	Değişen Masraflar	Brüt Kâr
<8	24.495	7.618	16.877
8–12	41.230	16.112	25.118
12–20	222.408	101.739	120.669
≥20	740.507	450.341	290.166
Balıkçılık Tipi			
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.		29.870	10.454
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	527.230	310.544
	Trol	329.112	147.287
	Ortalama	452.082	248.619
Genel Ortalama		76.782	36.917

4.3.2.6. Balıkçılık geliri

Balıkçılık geliri balıkçı ve ailesinin balıkçılık faaliyetlerinden elde ettiği tüm geliri yani balıkçılığın toplam getirisini ifade eder. Bu nedenle ailelerin balıkçılık yoluyla geçimlik bir gelir elde edip etmediğinin göstergesidir.

Ege Bölgesi balıkçıların balıkçılık gelirinin boy gruplarına göre düzenli olarak arttığı ve 16.028 YTL ile 240.602 YTL arasında değiştiği (ortalama 35.942 YTL), balıkçılık tipine göre en düşük balıkçılık gelirinin kıyı balıkçılarındaki (18.012 YTL), en yüksek balıkçılık gelirinin ise gırgırlarda (183.883 YTL) olduğu saptanmıştır (Tablo 4.52).

Tablo 4.52. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçılık geliri

Boy Grupları (m)		Saf Hâsıla	Borç Faizleri	AİÇK	Balıkçılık Geliri
<8		13.251	73	2.704	16.028
8-12		15.037	81	7.322	22.440
12-20		93.922	956	18.485	113.363
≥20		113.140	2.124	125.338	240.602
Balıkçılık Tipi					
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.		13.626	80	4.306	18.012
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	95.516	2.242	86.125	183.883
	Trol	156.510	386	15.084	171.980
	Ortalama	118.652	1.538	59.178	179.368
Genel Ortalama		25.297	242	10.403	35.942

4.3.2.7. Aile geliri

Aile geliri, balıkçılık gelirine balıkçılık dışında elde edilen gelirlerin de eklenmesiyle bulunur. Aile geliri ailenin refah seviyesini gösteren bir göstergedir. Ege Bölgesi balıkçıların aile geliri Tablo 4.53’de verilmiştir.

Ege bölgesinde aile gelirine Balıkçılık dışı gelirin katkısı ortalama %9,55’dir. Yani balıkçılar gelirlerinin önemli bir kısmını balıkçılık faaliyetlerinden elde etmektedirler. Bölge zeytincilik açısından önemli olmasına rağmen zeytin gelirleri aile geliri içinde çok az yer tutmaktadır. Balıkçılık dışı gelirin önemli kısmı (%37,8) balıkçıların emeklilik gelirleridir. Bunun dışında eşlerin emeklilik veya çalışma ücretleri, evdeki çocukların gelirleri de balıkçılık geliri içinde yer almaktadır. Ege Bölgesi genelde turistik tesislerin çok olduğu bu nedenle özellikle yaz aylarında ücretli iş imkânlarının bulunduğu bir bölgedir. Bu durumun özellikle gençleri tarım ve balıkçılık gibi çalışma şartları daha ağır faaliyet alanlarından uzaklaştırdığı, kıyı bölgelerindeki tarım alanlarının turistik tesislere satılması ile de tarım alanlarında bir gerileme görüldüğü gözlemlenmiştir.

Bölgenin turizm sezonunda nüfusunun çok artması balıkçıların tuttıkları balıkları pazarlarken bir pazarlama sıkıntısı yaşamamalarına ve yüksek fiyat bulmalarına olanak sağlamaktadır. Bu durum balıkçılık gelirinin aile geliri içindeki payının oransal olarak yükselmesine neden olmaktadır.

Tablo 4.53. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre aile geliri

Boy Grupları (m)		Balıkçılık Geliri		Balıkçılık Dışı Gelir		Toplam
		Değer	%	Değer	%	
<8		16.028	80,01	4.005	19,99	20.033
8-12		22.440	85,19	3.901	14,81	26.341
12-20		113.363	98,05	2.260	1,95	115.623
≥20		240.602	98,60	3.415	1,40	244.017
Balıkçılık Tipi						
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.		18.012	82,25	3.887	17,75	21.899
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	183.883	98,33	3.122	1,67	187.005
	Trol	171.980	98,31	2.964	1,69	174.944
	Ortalama	179.368	98,32	3.062	1,68	182.430
Genel Ortalama		35.942	90,45	3.796	9,55	39.738

4.3.2.8. Rantabilite

Ege Bölgesi balıkçıların hesaplanan mali rantabiliteleri Tablo 4.54’de, verilmiştir. Boy gruplarına göre en yüksek mali rantabilite 8 metreden küçük teknelerde, balıkçılık tipine göre ise kıyı balıkçılarındadır. Mali rantabilitenin cari faiz haddelerinden yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 4.54. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre mali rantabilite (%)

Boy Grupları (m)		Saf Hâsıla	Borç Faizleri	Öz Sermaye	Mali Rantabilite
<8		13.251	73	11.911	110,64
8–12		15.037	81	28.589	52,32
12–20		93.922	956	134.248	69,25
≥20		113.140	2.124	1.203.384	9,23
Balıkçılık Tipi					
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.		13.626	80	17.136	79,05
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	95.516	2.242	761.693	12,25
	Trol	156.510	386	210.684	74,10
	Ortalama	118.652	1.538	552.688	21,19
Genel Ortalama		25.297	242	77.258	32,43

Ege Bölgesi balıkçıların ekonomik rantabiliteleri Tablo 4.55’de verilmiştir. İşletmelerin borç miktarlarındaki düşüklük nedeniyle mali ve ekonomik rantabilite oranları yakın çıkmıştır.

Tablo 4.55. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre ekonomik rantabilite (%)

Boy Grupları (m)	Saf Hâsıla	Toplam Sermaye	Ekonomik Rantabilite	
<8	13.251	13.592	97,49	
8–12	15.037	31.290	48,06	
12–20	93.922	153.454	61,21	
≥20	113.140	1.244.092	9,09	
Balıkçılık Tipi				
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.	13.626	19.120	71,27	
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	95.516	796.372	11,99
	Trol	156.510	234.919	66,62
	Ortalama	118.652	583.406	20,34
Genel Ortalama	25.297	82.435	30,69	

Hem mali hem de ekonomik rantabilite oranları Karadeniz Bölgesi balıkçılarına oranla oldukça yüksek çıkmıştır (Çeliker ve Ark., 2006). Ancak genel olarak saf hâsılanın da Karadeniz Bölgesi’nden yüksek olduğu görülmektedir. Bunun en önemli nedenlerinden birisi bölgede kıyı balıkçıların gelirlerinin Karadeniz Bölgesi balıkçılarından daha yüksek olmasıdır.

4.4. Balıkçıların Balıkçılıkla ilgili Görüşleri

Bu Bölüm, balıkçıların mesleklerinin bugünü, geleceği, sorunları, çözüm yolları ile ilgili düşüncelerini içermektedir.

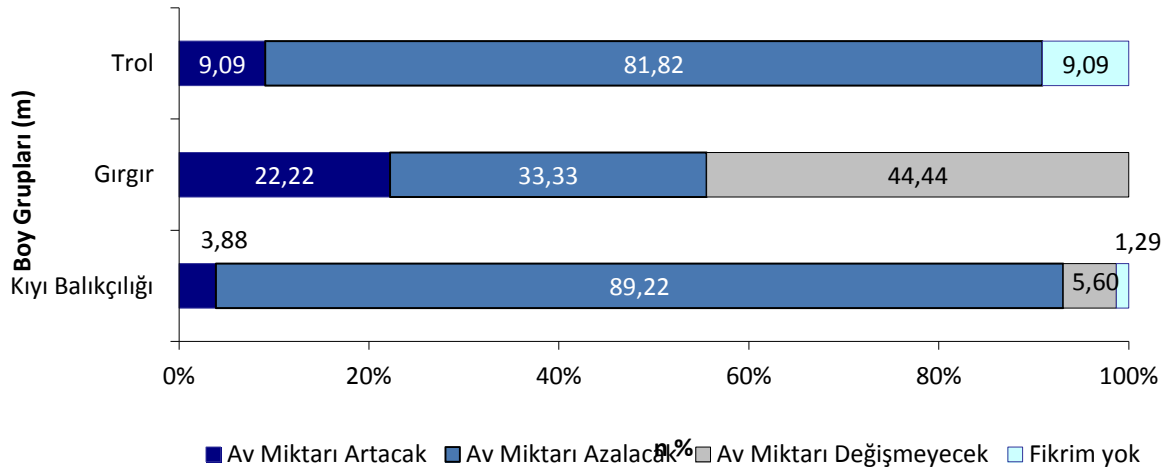
4.4.1. Av miktarı hakkındaki düşünceleri

Ege Bölgesi balıkçılarına son 10 yıldaki av miktarlarının seyrine göre önümüzdeki yıllarda av miktarı hakkındaki düşünceleri sorulduğunda, %85,06'sı av miktarının azalacağını, %5,36'sı artacağını, %8,05'i ise değişmeyeceğini bildirmiştir (Tablo 4.56).

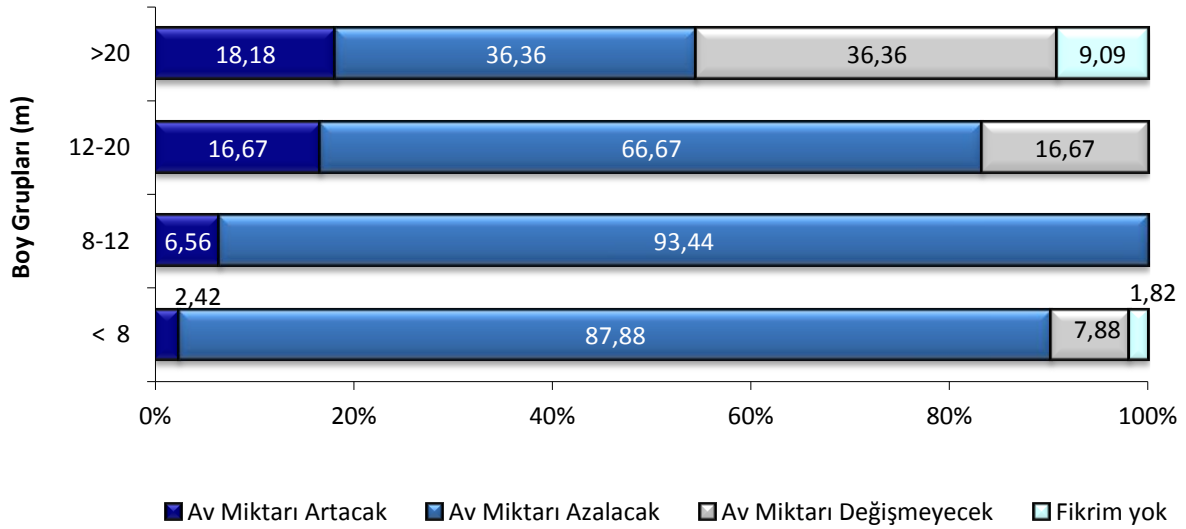
Tablo 4.56. Balıkçıların gelecekteki av miktarı hakkındaki düşünceleri (%)

Boy Grupları (m)	Av miktarı Artacak	Av miktarı Azalacak	Av miktarı Değişmeyecek	Fikrim Yok
< 8	1,53	55,56	4,98	1,15
8-12	1,53	21,84	-	-
12-20	1,53	6,13	1,53	-
≥20	0,77	1,53	1,53	0,38
Balıkçılık Tipi				
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Blkç.) Toplam	3,45	79,31	4,98	1,15
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	1,53	2,30	-
	Trol	0,38	3,45	0,38
	Toplam	1,92	5,75	0,38
Genel Toplam	5,36	85,06	8,05	1,53

Boy gruplarına göre 12 metreden küçük tekne sahipleri çoğunlukla av miktarının azalacağını bildirmiştir. 8–12 metre arası tekne sahiplerinin %93,44 'ü av miktarının azalacağını düşünürken, tamamını gırgır ve trol teknelerinin oluşturduğu 20 metre ve üzerindeki balıkçı teknelerinin ise %36,36'sı av miktarının azalacağını düşünürken yine %36,36'sı ise av miktarının değişmeyeceğini bildirmiştir (Şekil 4.27).

Şekil 4.24. Boy gruplarına göre av miktarı tahminlerinin dağılımı (%)

Şekil 4.25. Balıkçılık tipine göre av miktarı tahminlerinin dağılımı (%)

Balıkçılık tipine göre av miktarında azalma bekleyen balıkçılar, büyük oranda kıyı ve trol balıkçılarıdır. Kıyı balıkçılarının %89,22'si, trol teknelerinin ise %81,82'si av miktarının azalacağını düşünmektedir.

Ege Bölgesi balıkçılarının av miktarı ile ilgili düşünceleri Karadeniz Bölgesi balıkçıları ile benzer çıkmıştır. Genelde balıkçılar av miktarının azalacağını düşünmektedir. Balıkçılar içinde av miktarının azalacağını düşünenlerin en yoğun olduğu gruplar 8-12 ve 8 metreden küçük tekneler ile kıyı balıkçılarıdır (Çeliker ve Ark., 2006).

Gırgır tekneleri içinde av miktarında artış bekleyenler veya en azından değişmeyeceğini düşünenler de yine Karadeniz Bölgesi balıkçılarındaki olduğu gibi diğer balıkçılık türlerine göre daha yüksektir.

Gırgır tekneleri diğer balıkçılık türlerine göre av donanımlarını geliştirme konusunda daha geniş imkânlarla sahiptir. Av bulucu cihazlarının menzilini artırıcı veya ağ boyutlarını artırıcı yatırımlar yapma konusunda önlerinde seçenekler vardır. Bunları kullanarak daha fazla balık avlayabilecekleri düşüncesi, gırgır sahiplerini gelecek konusunda diğer balıkçılık türlerinden daha iyimser yapmaktadır.

Av miktarında azalma olacağını düşünen balıkçılara azalmanın nedenleri sorulmuş ve alınan cevaplar Tablo 4.57 'de verilmiştir.

Balıkçılara göre gelecekteki av miktarındaki azalmanın en önemli nedenleri olarak trol teknelerini, av yasaklarına uymama, aşırı avlanma, sonarlar ve deniz kirliliği olduğunu düşünmektedir.

Trollerle ilgili olarak bahsedilen konulardan birisi de av yasaklarına uymamalarıdır. Yani trollerle ilgili olumsuz düşünce aslında adlarına atfedilenden daha fazladır.

Av yasaklarına uymama ile ilgili özel olarak bildirilen konular trollerin mesafe ile ilgili yasalara uymamaları, kaçak troller (%0,69), lamba ile avlanan gırgırların izin verilenden daha güçlü ışık kullanmalarıdır (%2,75) ve küçük balıkların avlanmasıdır (%0,57).

Özellikle Edremit Körfezi'ndeki balıkçıların belirttiği bir diğer konu da Ege Denizi'nde av sezonunun Karadeniz'den daha erken başlamasının trol ve gırgırların bu bölgeye akın etmelerine neden olduğu ve aşırı avlanmanın sezon boyunca tüm av miktarını etkilediğidir. Ancak 2007–2008 sezonunda bu durum sirküler ile düzenlenmiştir.

Karadeniz Bölgesi'nde özellikle kıyı balıkçıların dile getirdiği ve en önemli sorunlardan birisi olarak gördükleri (av miktarının azalacağını düşünen balıkçıların % 15,59'u) (Çeliker ve Ark., 2006) sonarlar, Ege Bölgesi balıkçıları tarafından da av miktarının azalma nedenleri arasında (%10,21) gösterilmiştir (Tablo 4.57).

Bölge balıkçılarının %10,21'i deniz kirliliğini av miktarındaki azalma nedenlerinden birisi olarak görmektedir. Bölgenin kıyı şeridinde önemli bir insan yerleşimi olması ve özellikle yaz aylarında turizm faaliyetleri ile nüfusun iyice artması denizlere bırakılan atık miktarının bu bölgede çok fazla olmasına neden olmaktadır.

Tablo 4.57. Boy gruplarına ve balıkçılık tipine göre av miktarında azalma beklenmesinin nedenleri (%)

Av Miktarında Azalmanın Nedenleri	Boy Grupları (m)				Balıkçılık Tipi				Toplam
	< 8	8–12	12–20	≥20	Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı)	Orta/ Büyük Ölçekli Balıkçılık			
						Gırgır	Trol	Toplam	
Deniz Kirliliği	7,34	2,06	0,69	0,11	9,63	0,23	0,34	0,57	10,21
İklim Değişiklikleri	0,34	0,23	0,23	-	0,57	0,11	0,11	0,23	0,80
Sahillerdeki Yapılaşma	1,26	0,57	0,11	-	1,83	0,11	-	0,11	1,95
Av Yasaklarına Uymamak	8,37	2,87	0,69	0,23	11,70	0,23	0,23	0,46	12,16
Avlama Teknesi Fazlalığı	4,93	2,18	0,69	0,23	7,34	0,34	0,34	0,69	8,03
Sonarlar	6,88	2,29	0,92	0,11	9,40	0,34	0,46	0,80	10,21
Troller	11,93	4,59	0,80	-	16,97	0,23	0,11	0,34	17,32
Büyük ve Derin Ağlar	3,78	1,26	0,23	0,11	5,16	0,23	-	0,23	5,39
Aşırı Avlanma	6,77	2,52	0,80	0,34	9,63	0,46	0,34	0,80	10,44
Yunusların Fazlalığı	4,24	2,52	0,46	0,23	7,11	0,23	0,11	0,34	7,45
Algama	1,49	0,80	-	-	2,29	-	-	-	2,29
Balık Yetiştirme Çiftlikleri	0,69	-	-	-	0,69	-	-	-	0,69
Bilinçsiz Avlanma	0,46	0,34	0,11	0,11	0,92	-	0,11	0,11	1,03
Dalgıçlar-Zıpkınla Avlanma	0,46	0,23	-	-	0,69	-	-	-	0,69
Gırgırlar	3,67	0,80	0,11	0,23	4,47	-	0,34	0,34	4,82
İğrip	0,69	0,11	-	-	0,80	-	-	-	0,80
Işıklı Avlanma	2,41	0,11	0,23	-	2,52	-	0,23	0,23	2,75
Küçük Balıkların Avlanması	0,34	0,11	0,11	-	0,57	-	-	-	0,57
Kaçak Avcılık (Şebeke)	0,34	0,34	0,00	-	0,69	-	-	-	0,69
Diğer*	0,80	0,34	0,34	0,23	1,15	0,11	0,46	0,57	1,72

* : Ruhsatsız ve amatör balıkçılar, av zamanları ve yasaklarının yanlışlığı, karides ve misina ağları, kötü hava koşulları, zehirli otlar.

Balıkçılara aşırı avlanmanın önüne nasıl geçilebileceği sorulmuş ve seçenekler sunulmuştur. Seçenekler ve balıkçıların eklediği diğer öneriler Tablo 4.58'de verilmiştir.

Balıkçıların %24,01'i gelecekte av miktarındaki azalmayı önlemek için av bulucu cihazların sınırlanması gerektiğini düşünmektedir. Yine balıkçıların %18,71'i ağ gözleri ve ağ büyüklüklerinin sınırlandırılması gerektiğini, %17,38'i ise tekne büyüklüklerini sınırlamak gerektiğini düşünmektedir. Büyüklüğü sınırlandırılacak teknelerden kastedilen daha çok gırgır tekneleridir. Bu teknelerde büyüklük ile taşıyabileceği ağ büyüklüğü ve tekneye alabileceği av miktarı arasında bir ilişki kurulmaktadır.

Getirilen önerilerden birisi de avcı sayısını sınırlamaktır. Ancak balıkçılar genelde balıkçılığı bırakması gereken grup veya kişiler olarak kendilerini görmemektedir. Daha çok

bölgeye emeklilik sonrası gelen ve balıkçı ruhsatı alan kişilerin haksız rekabete neden olduklarını düşünmekte onların balıkçılık yapmalarını istememektedir. Ayrıca bölgede zıpkınla avcılık yapan dalgıçların sayısının fazla olduğu belirtilmektedir.

Tablo 4.58. Boy gruplarına ve balıkçılık tipine göre av miktarlarını sınırlamak için yapılması gerekenler (%)

	Boy Grupları (m)				Balıkçılık Tipi				Toplam
	< 8	8-12	12-20	≥20	Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı)	Orta/ Büyük Ölçekli Balıkçılık			
						Gırgır	Trol	Toplam	
Ava çıkılan gün sayısını azaltmak	2,32	0,66	0,33	0,17	3,15	-	0,33	0,33	3,48
Avcıların sayısını azaltmak	7,12	1,99	0,99	0,66	9,60	0,50	0,66	1,16	10,76
Bir seferde tutulan av miktarını sınırlamak	3,31	1,49	0,83	0,50	4,80	0,83	0,50	1,32	6,13
Tekne büyüklüklerini sınırlamak	12,58	3,15	0,99	0,66	15,73	0,83	0,83	1,66	17,38
Bazı bölgeleri ava kapatmak	6,29	2,65	0,50	0,33	9,27	0,17	0,33	0,50	9,77
Av bulucu cihazları sınırlamak	15,40	6,62	1,32	0,66	22,85	0,50	0,66	1,16	24,01
Ağ gözlerinin büyüklüğünü ve derinliğini sınırlamak	12,58	3,81	1,32	0,99	16,89	1,16	0,66	1,82	18,71
Denizdeki balık popülasyonunun artması kendine gelmesi için 2-3 sene kimse denize çıkarılmamalı avcılık yasaklanmalı	0,50	-	-	-	0,50	-	-	-	0,50
Av sezonu doğru ayarlanmalı	0,83	0,33	0,66	0,33	1,16	0,50	0,50	0,99	2,15
Av yasaklarına uymaları sağlanmalı	0,66	0,17	-	-	0,83	-	-	-	0,83
Işıklı avlanma yasaklanmalı	0,83	0,33	-	-	1,16	-	-	-	1,16
Kaçak avcılığı önleyecek tedbirler alınmalı	0,17	0,33	-	-	0,50	-	-	-	0,50
Kota uygulamak	0,17	0,33	0,33	0,17	0,50	0,17	0,33	0,50	0,99
Algarna engellenmeli	0,17	0,17	-	-	0,33	-	-	-	0,33
Büyük ve küçük teknelerin av bölgeleri ayrılmalı	0,66	0,50	0,33	-	1,16	-	0,33	0,33	1,49
Diğer*	1,16	0,33	0,17	0,17	1,49	0,17	0,17	0,33	1,82

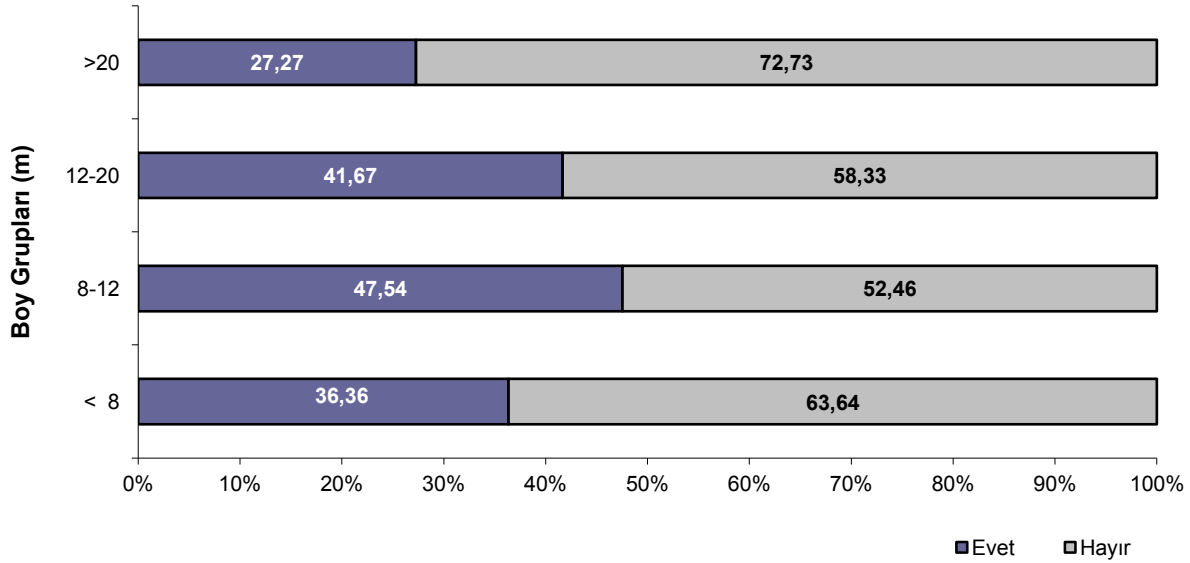
*: Diğer; Yetiştiriciler gırgır sahibi olmamalı, sınırlandırmaya gerek yok, kim ne avlıyor ne kadar avlıyor tesbit edilmesi lazım, amatör teknelerin sadece olta kullanmasına izin verilmeli (paraketa yasak olmalı), balıkçılıktan anlayan eğitimli insanları balıkçılığın başına getirmek gerekir, çıkan kanunların denetiminin yapılması gerekir, çevresel kirlilik, deniz kirliliği, gırgır voltu artırıyor, büyük gırgırlara uzaklık sınırı getirilmeli,

4.4.2. Balıkçılığı bırakma hakkında düşünceleri

Ege bölgesi balıkçılarına teknelerinin piyasa fiyatından satın alınması koşuluyla balıkçılıktan ayrılmayı kabul edip etmeyecekleri sorulduğunda, balıkçıların %39'u kabul ederken %61'i hayır cevabı vermiştir (Tablo 4.59).

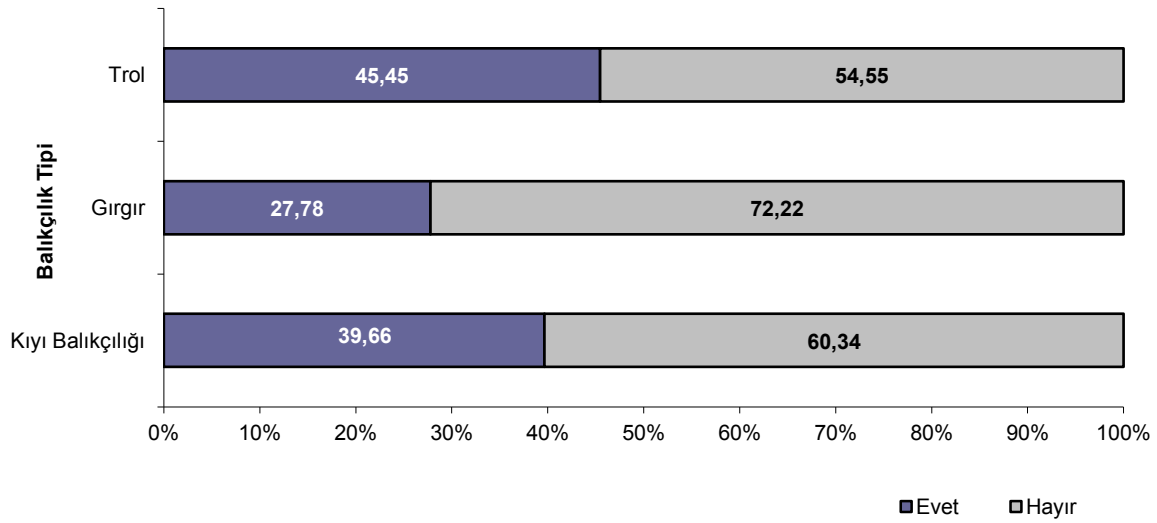
Tablo 4.59. Teknelerinin piyasa fiyatından satın alınması koşuluyla balıkçılığı bırakmayı kabul eden balıkçıların (%)

Boy Grupları (m)		Evet	Hayır	Toplam
< 8		22,99	40,23	63,22
8–12		11,11	12,26	23,37
12–20		3,83	5,36	9,20
≥20		1,15	3,07	4,21
Balıkçılık Tipi				
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Toplamı		35,25	53,64	88,89
Orta/Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	1,92	4,98	6,90
	Trol	1,92	2,30	4,21
	Toplam	3,83	7,28	11,11
Genel Toplam		39,08	60,92	100,00

Şekil 4.26. Boy gruplarına göre teknelerinin piyasa fiyatından satın alınması koşuluyla balıkçılığı bırakmayı kabul eden ve etmeyen balıkçıların dağılımı (%)

Boy gruplarına göre balıkçılığı bırakmayı en fazla oranda kabul eden grup % 47,54 ile 8-12 metre arası tekne grubudur (Şekil 4.28).

Şekil 4.27. Balıkçılık tipine göre teknesinin piyasa fiyatından satın alınması koşuluyla balıkçılığı bırakmayı kabul eden ve etmeyen balıkçıların dağılımı (%)

Balıkçılık tipine göre en yüksek evet oranı trol teknelerinde (%45,45) çıkmıştır. Gırgır teknelerinin %27,78 si, kıyı balıkçıların ise %39,66 sı soruya evet cevabı vermişlerdir (Şekil 4.29).

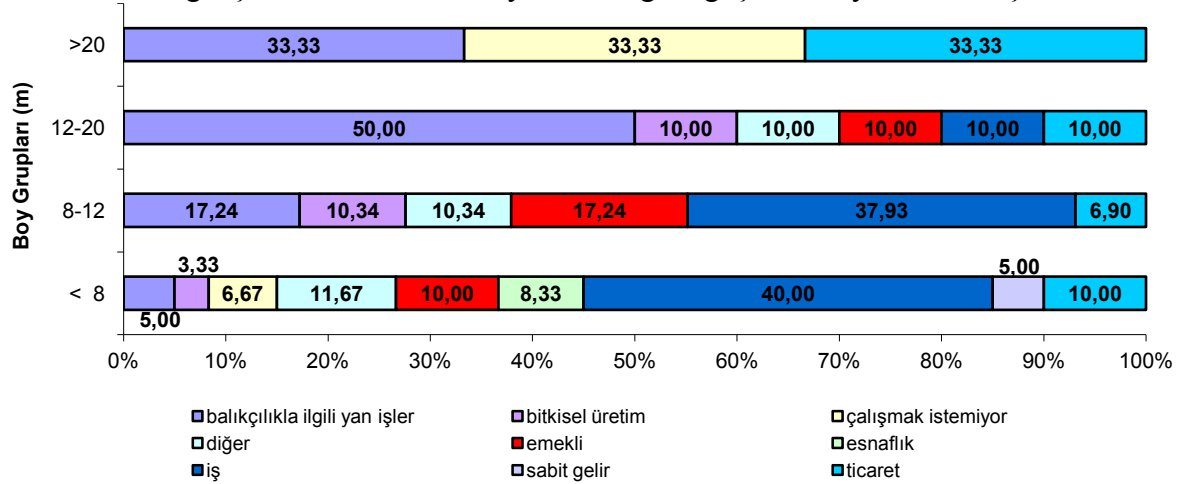
Karadeniz Bölgesi'nde balıkçılığı bırakabileceklerini söyleyen balıkçıların oranı %51,95'dir (Çeliker ve Ark., 2006). Ege Bölgesi'nde bu oran %39,08 ile belirgin şekilde düşük çıkmıştır. Bunda önemli ölçüde belirleyici olan oransal üstünlüğü elinde bulunduran kıyı balıkçıların bu bölgede tatminkâr bir gelir elde edebiliyor olmalarıdır.

Balıkçılığı bırakmak isteyen balıkçıların istedikleri destek türü ile ilgili tercihleri Tablo 4.60’de verilmiştir.

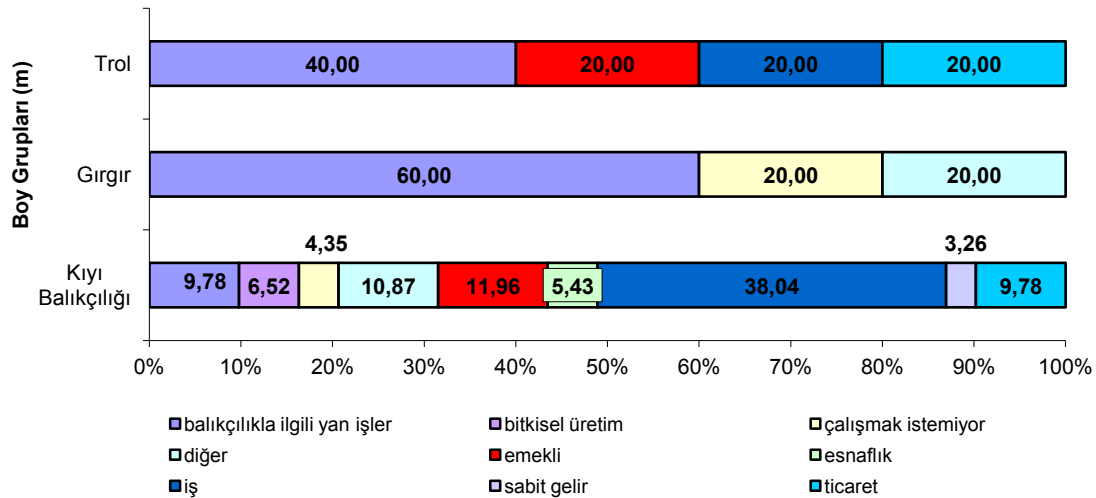
Tablo 4.60. Balıkçılığı bırakma önerisini kabul eden balıkçıların istediği destek türleri (%)

Boy Grupları (m)	Balıkçılıkla İlgili Yan İşler	Bitkisel Üretim	Çalışmak İstemiyor	Diğer	Emekli	Esnaflık	İş	Sabit Gelir	Ticaret
< 8	1,15	0,77	1,53	2,68	2,30	1,92	9,20	1,15	2,30
8-12	1,92	1,15	-	1,15	1,92	-	4,21	-	0,77
12-20	1,92	0,38	-	0,38	0,38	-	0,38	-	0,38
≥20	0,38	-	0,38	-	-	-	-	-	0,38
Balıkçılık Tipi									
Küçük Ölçekli Blkç.(Kıyı Blkç.) Top	3,45	2,30	1,53	3,83	4,21	1,92	13,41	1,15	3,45
Orta/Büyük Ölçekli Balıkçılık	Girgır	1,15	-	0,38	0,38	-	-	-	-
	Trol	0,77	-	-	0,38	-	0,38	-	0,38
	Toplam	1,92	-	0,38	0,38	-	0,38	-	0,38
Genel Toplam	5,36	2,30	1,92	4,21	4,60	1,92	13,79	1,15	3,83

Balıkçılar en yüksek oranla başka bir iş verilmesini (%13,79) ya da balıkçılıkla ilgili yan işlerde çalışmak istediklerini (%5,36) belirtmişlerdir. Bölge tarımsal açıdan önemli olmasına rağmen daha önce balıkçılık dışı gelirden olduğu gibi yine bitkisel üretime karşı bir ilgi görülmemiştir. Bu durum kıyı alanlarının artık tarımsal açıdan önemini yitirmekte olduğu ve turizmin bölge için önemli ticari faaliyet haline geldiği şeklinde yorumlanmıştır.

Şekil 4.28. Boy gruplarına göre balıkçılığı bırakmayı kabul eden balıkçıların isteklerinin dağılımı (%)

Şekil 4.29. Balıkçılık tipine göre balıkçılığı bırakmayı kabul eden balıkçıların isteklerinin dağılımı (%)

4.4.3. Balıkçıların yeni yatırımlara ilişkin düşünceleri

Balıkçıların %14,56'sı tekne alırken kredi kullandığını belirtmişlerdir. Tekne boyu ile kredi kullanımı arasında ters orantı vardır. Tekne boyu küçüldükçe kredi kullanma oranı artmaktadır. Kıyı balıkçılarında kredi kullanma oranı %11.88 iken gırgır teknelerinde bu oran %1,92 ve trol teknelerinde ise %0,77'dir (Tablo 4.61).

Uygun kredi verilmesi halinde tekneye yatırım yapacak olanları oranı %46,74 olarak saptanmıştır. Yine bu grupta tekne boyu düştükçe uygun kredi imkânı ile tekneye yatırım yaparım diyenlerin oranı artmaktadır (Tablo 4.61).

Ege bölgesi balıkçılarının sadece %5,75'i Tekne büyütme hakkından yararlandıklarını belirtmişlerdir. Tekne büyütme hakkının genelde küçük ve orta ölçekli balıkçılar tarafından kullanıldığı saptanmıştır (Tablo 4.61).

Daha önce Karadeniz Bölgesinde saptanan durum burada da görülmüş ve balıkçıların kredi kullanmaktan mümkün olduğunca uzak durdukları gözlenmiştir. Bu durumun nedenleri arasında ekonomik krizin izleri, balıkçılığa uygun kredi uygulamalarının olmaması, balıkçılığın doğaya bağlı bir faaliyet olması nedeniyle kredi kullanmada temkinli davranılması sayılabilir.

Tablo 4.61. Boy gruplarına ve balıkçılık tipine göre balıkçıların yeni yatırımlara bakışı (%)

Boy Grupları (m)		Tekneyi Alırken Kredi Kullanma Durumu		Uygun Kredi Verilmesi Halinde Tekneye Yatırım Yapma Durumu		Tekne Büyütme Hakkından Yaralanma Durumu	
		Evet	Hayır	Evet	Hayır	Evet	Hayır
<8		8,05	55,17	24,14	39,08	1,92	61,30
8–12		3,07	20,31	13,41	9,96	1,92	21,46
12-20		2,30	6,90	6,90	2,30	0,38	8,81
≥20		1,15	3,07	2,30	1,92	1,53	2,68
Balıkçılık Tipi							
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı)		11,88	77,01	39,46	49,43	3,83	85,06
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	1,92	4,98	4,21	2,68	1,53	5,36
	Trol	0,77	3,45	3,07	1,15	0,38	3,83
	Toplam	2,68	8,43	7,28	3,83	1,92	9,20
Genel Toplam		14,56	85,44	46,74	53,26	5,75	94,25

4.4.4. Balıkçıların sektöre ilişkin sorunları ve düşünceleri

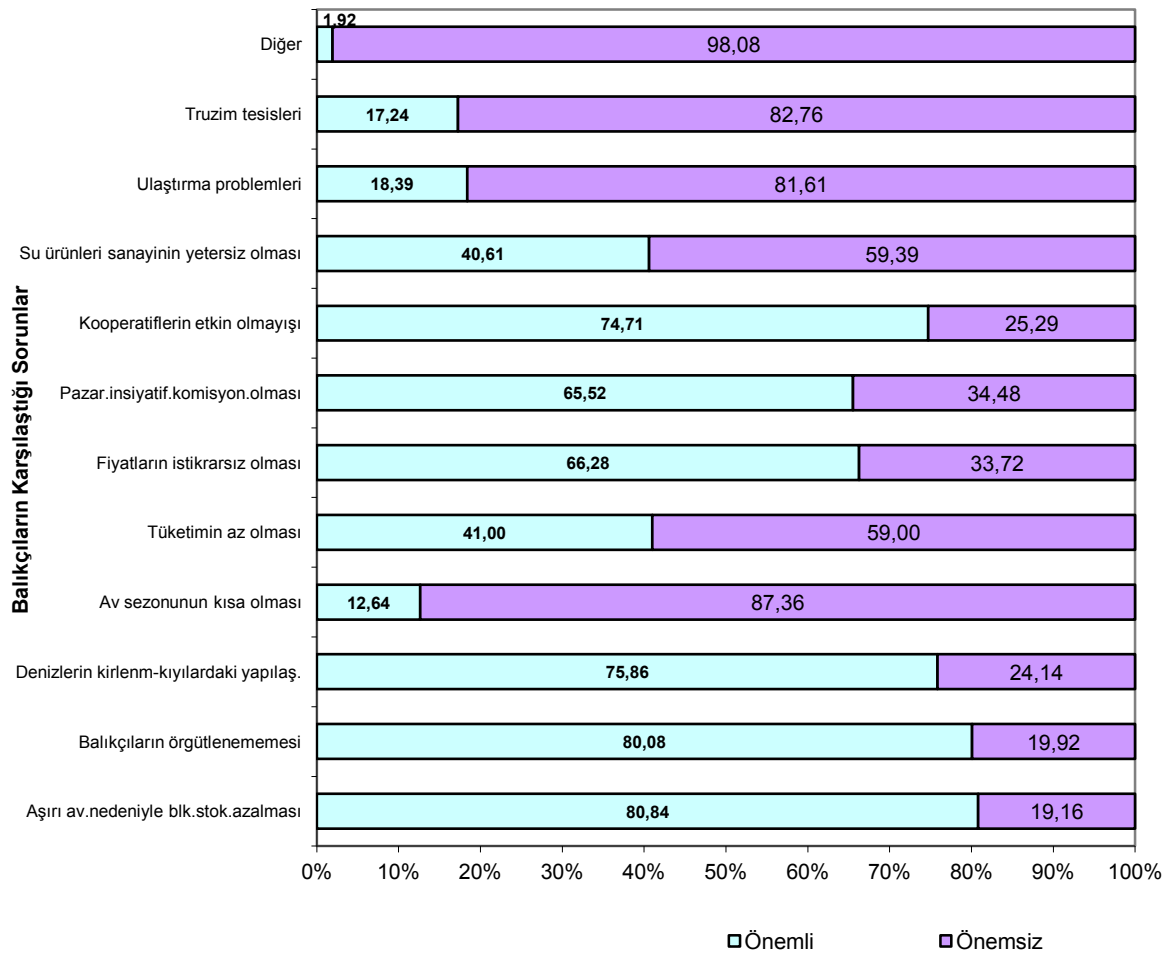
Ege bölgesi balıkçıları, aşırı avcılıktan balıkçılık politikalarının yetersiz oluşuna kadar çok çeşitli sektör sorunları olduğunu bildirmişlerdir.

Tablo 4.62. Balıkçıların balıkçılık sektörüyle ilgili önemli gördükleri sorunlar (%)

Balıkçılık Sektörünün Sorunları	Önemli	Önemsiz
Aşırı avlanma nedeniyle balık stoklarının azalması	80,84	19,16
Balıkçıların örgütlenememesi	80,08	19,92
Denizlerin kirlenmesi ve kıyılardaki yapılaşma	75,86	24,14
Av sezonunun kısa olması	12,64	87,36
Tüketimin az olması	41,00	59,00
Fiyatların istikrarsız olması	66,28	33,72
Pazarlamada inisiyatifin komisyoncularda olması	65,52	34,48
Kooperatiflerin etkin olmayışı	74,71	25,29
Su ürünleri sanayinin yetersiz olması	40,61	59,39
Ulaştırma problemleri	18,39	81,61
Turizm tesisleri	17,24	82,76
Diğer*	1,92	98,08

* : Sahil güvenlik,Ege de av sahasının dar olması, yunusların çokluğu, limanların yetersiz olması

Balıkçılara balıkçılık sektöründe karşılaştıkları sorunlardan hangilerinin kendileri için daha önemli olduğu sorulmuş ve aşırı avlanma nedeniyle stoklardaki azalma ve balıkçıların örgütlenememesini en önemli sorun olarak gördükleri tespit edilmiştir. Balıkçılar diğer önemli sorunlarını; deniz kirliliği, kooperatiflerin etkin olmayışı, fiyatların istikrarsız olması ve pazarlamada inisiyatifin komisyoncularda olması olarak sıralamışlardır.

Şekil 4.30. Balıkçıların balıkçılık sektörüne ilişkin sorunlarının dağılımı

Balıkçılar kıyılardaki yapılaşmayı ve deniz kirliliğini sorun olarak görmekle beraber turizm tesislerini sorunlar arasında belirtmemişlerdir (%17,24). Bunun nedeni, özellikle kıyı balıkçıların gelirlerinin önemli ölçüde bölgeye gelen turistlere bağlı olmasıdır. Bölgede balık fiyatlarının özellikle yaz aylarında oldukça yüksek olması ve satış konusunda sıkıntı çekilmemesinin nedeni tamamen turizm nedeniyle bölge nüfusunun artmasıdır. Üstelik bu insanlar bölgeye geçinecekleri bir işte çalışmak için değil tatil amacıyla gelmişlerdir. Bu nedenle hem gelir seviyeleri hem de harcama yapma istekleri daha yüksektir.

4.4.5. Balıkçıların mevcut sorunları ile ilgili çözüm önerileri

Boy gruplarına göre balıkçılara gelecekte balıkçılıkta yapmak istedikleri düzenlemelerle ilgili sorular sorulduğunda deniz kirliliği, stoklara zarar veren av yöntemlerinin yasaklanması, su ürünleri ile ilgili bir genel müdürlük kurulması, balıkçı barınakları, liman ve çekek yerlerinin modernizasyonu ve balıkçılıkta sosyal güvenliğin yaygınlaştırılması gibi konuların önemli olduğunu bildirmişlerdir (Tablo 4.63 ve Tablo 4.64).

Balıkçıların en yüksek oranda çözüm bulunmasını istediği konu (%89,27) su ürünleri ile ilgili bir Genel Müdürlük kurulmasıdır.

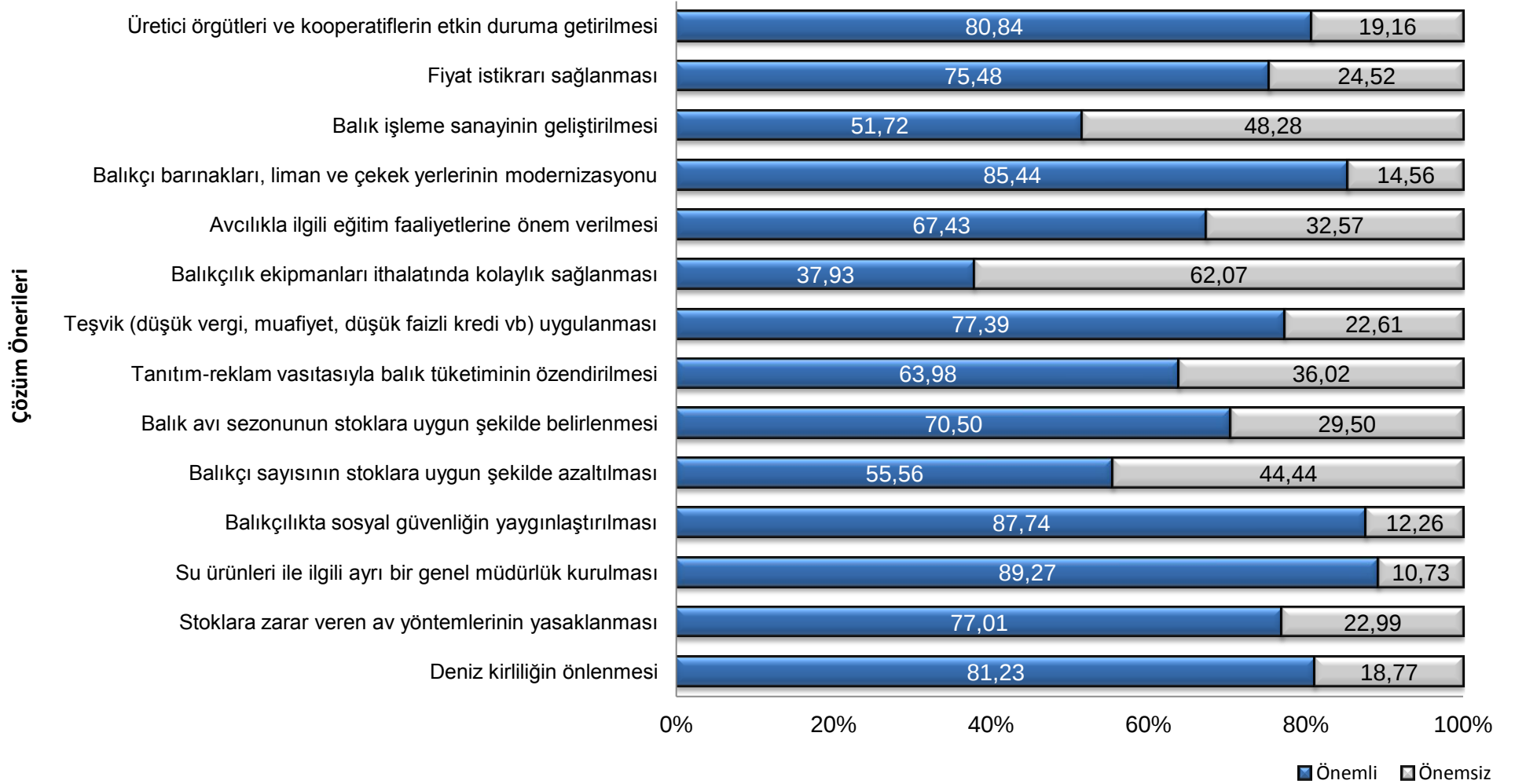
Balıkçılıkta sosyal güvenlik sorunlarının çözülmesi de yine balıkçıların en fazla üzerinde durdukları (%87,74) konulardan birisidir. Çözüm bulunmasını istedikleri bir diğer önemli sorun da barınakların modernizasyonudur (%85,44). Özellikle Bodrum, Marmaris gibi gezi teknelerinin de fazlaca uğradığı barınaklarda balıkçılar uygun yerler bulamamaktan şikâyet etmektedir.

Tablo 4.63. Boy gruplarına göre balıkçıların gelecekte balıkçılıkta yapılmasını istedikleri düzenlemelerin önem sırası (%)

Gelecekte Balıkçılık Sektöründe Yapılacak Düzenlemeler	Boy Grupları (m)									
	<8		8-12		12-20		≥20		Genel Ortalama	
	Önemli	Önemsiz	Önemli	Önemsiz	Önemli	Önemsiz	Önemli	Önemsiz	Önemli	Önemsiz
Deniz kirliliğın önlenmesi	53,26	9,96	19,16	4,21	6,90	2,30	1,92	2,30	81,23	18,77
Stoklara zarar veren av yöntemlerinin yasaklanması	49,81	13,41	18,77	4,60	6,51	2,68	1,92	2,30	77,01	22,99
Su ürünleri ile ilgili ayrı bir genel müdürlük kurulması	55,56	7,66	20,69	2,68	8,81	0,38	4,21	0,00	89,27	10,73
Balıkçılıkta sosyal güvenliğın yaygınlaştırılması	57,47	5,75	19,92	3,45	6,51	2,68	3,83	0,38	87,74	12,26
Balıkçı sayısının stoklara uygun şekilde azaltılması	36,02	27,20	12,64	10,73	4,60	4,60	2,30	1,92	55,56	44,44
Balık avı sezonunun stoklara uygun şekilde belirlenmesi	44,83	18,39	16,86	6,51	6,51	2,68	2,30	1,92	70,50	29,50
Tanıtım-reklam vasıtasıyla balık tüketiminin özendirilmesi	41,00	22,22	14,18	9,20	6,13	3,07	2,68	1,53	63,98	36,02
Teşvik (düşük vergi, muafiyet, düşük faizli kredi vb) uyg.	49,43	13,79	17,62	5,75	6,90	2,30	3,45	0,77	77,39	22,61
Balıkçılık ekipmanları ithalatında kolaylık sağlanması	22,99	40,23	8,81	14,56	4,60	4,60	1,53	2,68	37,93	62,07
Avcılıkla ilgili eğitim faaliyetlerine önem verilmesi	43,30	19,92	14,56	8,81	6,13	3,07	3,45	0,77	67,43	32,57
Balıkçı barınakları, liman ve çekek yerlerinin modernizasyonu	53,26	9,96	20,69	2,68	7,28	1,92	4,21	0,00	85,44	14,56
Balık işleme sanayinin geliştirilmesi	33,72	29,50	9,58	13,79	5,75	3,45	2,68	1,53	51,72	48,28
Fiyat istikrarı sağlanması	48,66	14,56	16,48	6,90	6,90	2,30	3,45	0,77	75,48	24,52
Üretici örgütleri ve kooperatiflerin etkin duruma getirilmesi	51,72	11,49	18,77	4,60	6,90	2,30	3,07	1,15	80,84	19,16

Tablo 4.64. Balıkçılık tipine göre balıkçıların gelecekte balıkçılıkta yapılmasını istedikleri düzenlemelerin önem sırası (%)

Gelecekte Balıkçılık Sektöründe Yapılacak Düzenlemeler	Balıkçılık Tipi									
	Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.		Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık				Orta/Büyük Ölçekli Balıkçılık Ortalaması		Genel Ortalama	
			Gırgır		Trol					
	Önemli	Önemsiz	Önemli	Önemsiz	Önemli	Önemsiz	Önemli	Önemsiz	Önemli	Önemsiz
Deniz kirliliğın önlenmesi	74,33	14,56	4,21	2,68	2,68	1,53	6,90	4,21	81,23	18,77
Stoklara zarar veren av yöntemlerinin yasaklanması	70,88	18,01	3,45	3,45	2,68	1,53	6,13	4,98	77,01	22,99
Su ürünleri ile ilgili ayrı bir genel müdürlük kurulması	78,54	10,34	6,90	0,00	3,83	0,38	10,73	0,38	89,27	10,73
Balıkçılıkta sosyal güvenliğın yaygınlaştırılması	79,31	9,58	5,36	1,53	3,07	1,15	8,43	2,68	87,74	12,26
Balıkçı sayısının stoklara uygun şekilde azaltılması	50,19	38,70	3,45	3,45	1,92	2,30	5,36	5,75	55,56	44,44
Balık avı sezonunun stoklara uygun şekilde belirlenmesi	63,60	25,29	3,83	3,07	3,07	1,15	6,90	4,21	70,50	29,50
Tanıtım-reklam vasıtasıyla balık tüketiminin özendirilmesi	57,09	31,80	4,60	2,30	2,30	1,92	6,90	4,21	63,98	36,02
Teşvik (düşük vergi, muafiyet, düşük faizli kredi vb) uygulanması	69,35	19,54	5,36	1,53	2,68	1,53	8,05	3,07	77,39	22,61
Balıkçılık ekipmanları ithalatında kolaylık sağlanması	32,95	55,94	3,45	3,45	1,53	2,68	4,98	6,13	37,93	62,07
Avcılıkla ilgili eğitim faaliyetlerine önem verilmesi	59,77	29,12	4,98	1,92	2,68	1,53	7,66	3,45	67,43	32,57
Balıkçı barınakları, liman ve çekek yerlerinin modernizasyonu	75,86	13,03	5,75	1,15	3,83	0,38	9,58	1,53	85,44	14,56
Balık işleme sanayinin geliştirilmesi	44,83	44,06	4,60	2,30	2,30	1,92	6,90	4,21	51,72	48,28
Fiyat istikrarı sağlanması	67,05	21,84	4,98	1,92	3,45	0,77	8,43	2,68	75,48	24,52
Üretici örgütleri ve kooperatiflerin etkin duruma getirilmesi	72,80	16,09	4,98	1,92	3,07	1,15	8,05	3,07	80,84	19,16

Şekil 4.31. Balıkçılık sektöründeki sorunlara yönelik çözüm önerileri (%)

4.4.6. Balıkçıların turizm işletmeleri ve balık çiftlikleri ile ilgili düşünceleri

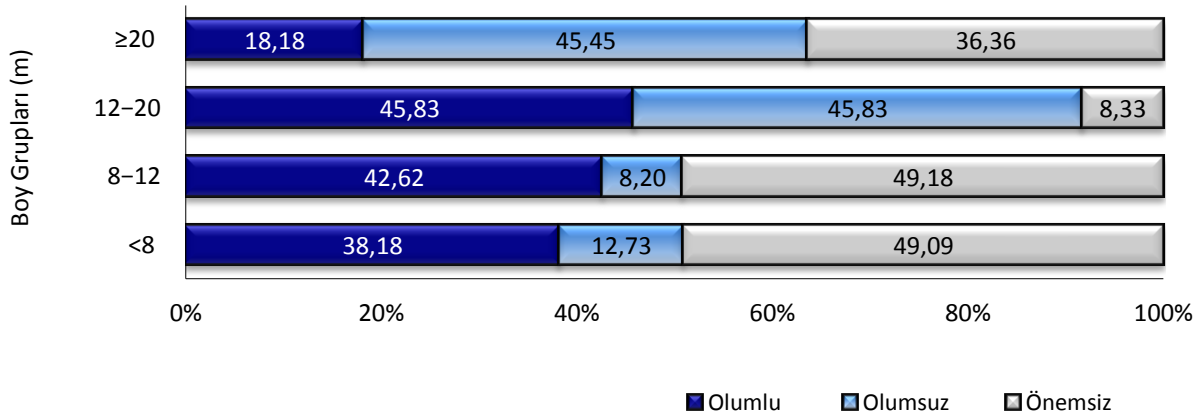
Ege bölgesi balıkçıların, turizm işletmelerinin balıkçılık faaliyetlerine etkileri ile ilgili düşünceleri Tablo 4.65’de verilmiştir. Balıkçıların %49,04’ü turizm işletmelerinin balıkçılık üzerine bir etkisi olmadığını, %39,46’si ise olumlu etki olduğunu düşünmektedir.

Balıkçıların sadece %11,49’u turizm tesislerinin balıkçılığa zarar verdiğini düşünmektedir. Oysa balıkçıların yapılmasını istedikleri düzenlemeler arasında %80,46 ile 5. sırada deniz kirliliğinin önlenmesi yer almaktadır.

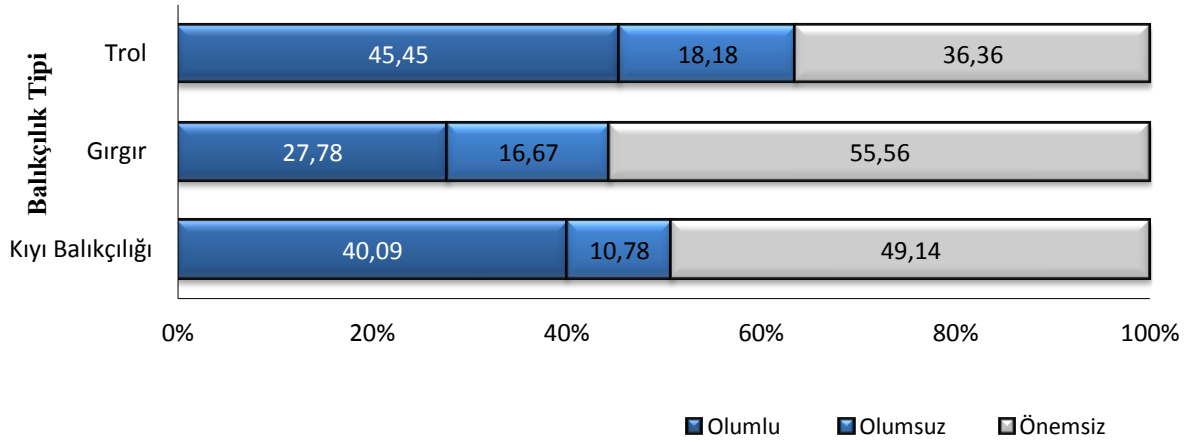
Tablo 4.65. Balıkçıların turizm tesisleri hakkındaki düşünceleri

Boy Grupları (m)		Turizm tesislerinin balıkçılığa olumlu ya da olumsuz bir etkisi var mı? (%)		
		Olumlu	Olumsuz	Önemsiz
<8		24,14	8,05	31,03
8-12		9,96	1,92	11,49
12-20		4,21	4,21	0,77
≥20		0,77	1,92	1,53
Balıkçılık Tipi				
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.		35,63	9,58	43,68
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	1,92	1,15	3,83
	Trol	1,92	0,77	1,53
	Toplam	3,83	1,92	5,36
Genel Toplam		39,46	11,49	49,04

Turizm amacıyla gelenler bölgede su ürünlerine olan talebi artırmakta ve balıkçıların pazarlama sıkıntısı çekmeden ürünlerini satabilmelerine imkân sağlamaktadır. Bu nedenle balıkçılar açısından olumlu etkilerinin olduğu düşünülebilir. Öte yandan turizm kıyılarda yapılaşma ve denizde kirlenme anlamına da gelmektedir. Bu ise balıkçılar açısından olumsuz bir durumdur. Her iki etkinin dereceleri incelendiğinde balıkçıların turizmden olumlu etkilendiğini söylemek mümkündür. Bu nedenle turizm faaliyetleri özellikle kıyı balıkçılarının gelirlerinin bu seviyede olmasının en önemli nedenlerinden birisidir.

Şekil 4.32. Boy gruplarına göre turizm tesisleri hakkında düşünceler

Şekil 4.33. Balıkçılık tipine göre turizm tesisleri hakkında düşünceler

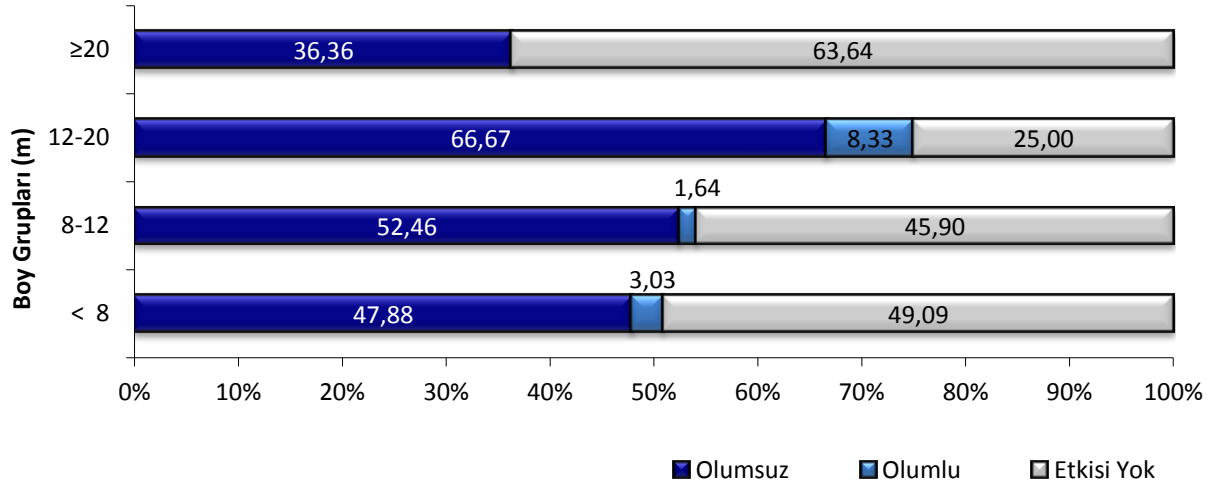
Ege Bölgesi balıkçıların balık çiftlikleri ile ilgili düşünceleri Tablo 4.66’da verilmiştir. Balıkçıların %50,19’u balık çiftliklerinin olumsuz etkisinin olduğunu, %46,74’ü ise etkilerinin olmadığını düşünmektedir.

Tablo. 4.66. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların balık çiftlikleri hakkında düşünceleri (%)

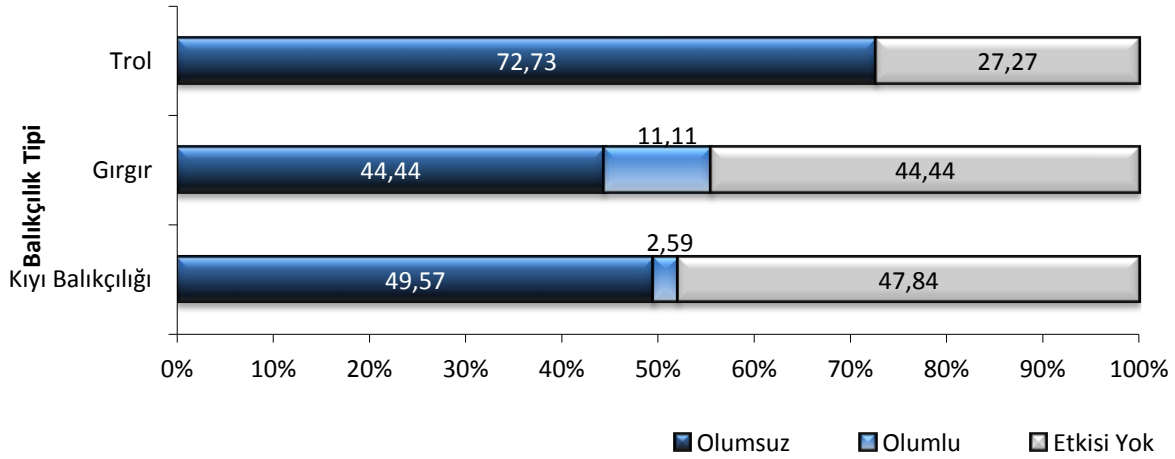
Boy Grupları (m)		Balıkçılara Balık Yetiştiricilerinin Etkisi Ne Yöndedir?			Toplam
		Etkisi Yok	Olumlu	Olumsuz	
<8		31,03	1,92	30,27	63,22
8-12		10,73	0,38	12,26	23,37
12-20		2,30	0,77	6,13	9,20
≥20		2,68	-	1,53	4,21
Balıkçılık Tipi					
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Top.		42,53	2,30	44,06	88,89
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	3,07	0,77	3,07	6,90
	Trol	1,15	-	3,07	4,21
	Toplam	4,21	0,77	6,13	11,11
Genel Toplam		46,74	3,07	50,19	100,00

Balık çiftlikleri tüm kıyı bölgelerine yayılmış durumda değildir. Çiftlikler TÜGEM Su Ürünleri Dairesi tarafından gösterilen dalgaların zarar veremeyeceği korunaklı alanlarda yer almaktadır. Bu nedenle balıkçıların tamamı balık çiftlikleriyle birebir karşı karşıya değildir. Bu nedenle balıkçıların önemli bir bölümü yetiştiricilerin kendileri için etkili olmadığını düşünmektedir. Olumlu veya olumsuz fikir bildirenler çoğunlukla yetiştiricilik alanlarında faaliyet gösteren balıkçılarıdır.

Örneğin Bodrum yetiştiricilik alanlarının en fazla olduğu ilçelerden birisidir. Bu bölgedeki balıkçıların %31,88’i balık çiftliklerinin etkisi yok derken %62,32’si olumsuz, %5,80’i ise olumlu etki bildirmişlerdir. Oysa yetiştiriciliğin çok daha az yapıldığı Balıkesir’de balıkçıların %64,45’i balık çiftliklerinin yürüttükleri avcılık faaliyetleri üzerine etkisi olmadığını, %33,33’ü olumsuz, %2,22’si ise olumlu etkilerinin olduğunu belirtmişlerdir. Bu ilde olumsuz etki bildiren balıkçıların önemli kısmı etkiyi fiyat düşüklüğü ve pazarı daraltma olarak nitelemiştir.

Şekil 4.34. Boy gruplarına göre balıkçıların balık çiftlikleri hakkındaki düşünceleri

Şekil 4.35. Balıkçılık tipine göre balıkçıların balık çiftlikleri hakkındaki düşünceleri

Balık çiftliklerinin olumsuz etkisi olduğunu düşünen balıkçıların %50,98'i çiftliklerin balık fiyatlarını düşürdüğünü, %23,98'i denizi kirlettiklerini düşünmektedir. Balıkçıların diğer olumsuz etki görüşleri balıkların kafesler etrafında toplanması (%11,76) ve buraların avlanmaya yasak olması (%7,84) ile balık çiftliklerinin yavru toplaması (%5,88) sayılmıştır (Tablo 4.67).

Balık çiftliklerinin yem kalıntıları doğadaki balıkları da buraya çekmekte ve av alanlarından çiftlik çevresindeki yasak alanlara bir kaçış olmaktadır. Üstelik buradaki balıklar ya yetiştiriciler veya çalışanları tarafından kolayca avlanmakta ve satılmaktadır. Araştırma alanında büyük kapasiteli yetiştiriciler arasında kafesler etrafındaki balıkları yakalamak için gırgır teknesi olana rastlanmıştır. Burada avlanan balıklar yetiştirilen türden farklı olduğundan yüksek fiyatla satılmaktadır.

Tablo 4.67. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların balık çiftliklerinden etkilenme durumu (%)

Boy Grupları (m)	Av alanlarını daraltıyor	Balık yavrularını topluyorlar	Denizdeki balıklar kafesler etrafına toplanıyor	Balık çiftlikleri denizi kirletiyorlar	Balık fiyatlarını düşürüyor	Toplam
< 8	5,88	5,88	9,80	15,69	31,37	68,63
8–12	1,96	-	1,96	7,84	9,80	21,57
12–20	-	-	-	-	7,84	7,84
≥20	-	-	-	-	1,96	1,96
Balıkçılık Tipi						
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Blkç.) Top.	7,84	5,88	11,76	23,53	43,14	92,16
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Girgır	-	-	-	1,96	1,96
	Trol	-	-	-	5,88	5,88
	Toplam	-	-	-	7,84	7,84
Genel Toplam	7,84	5,88	11,76	23,53	50,98	100,00

4.4.7. Balıkçıların yer ve zaman yasakları ile ilgili düşünceleri

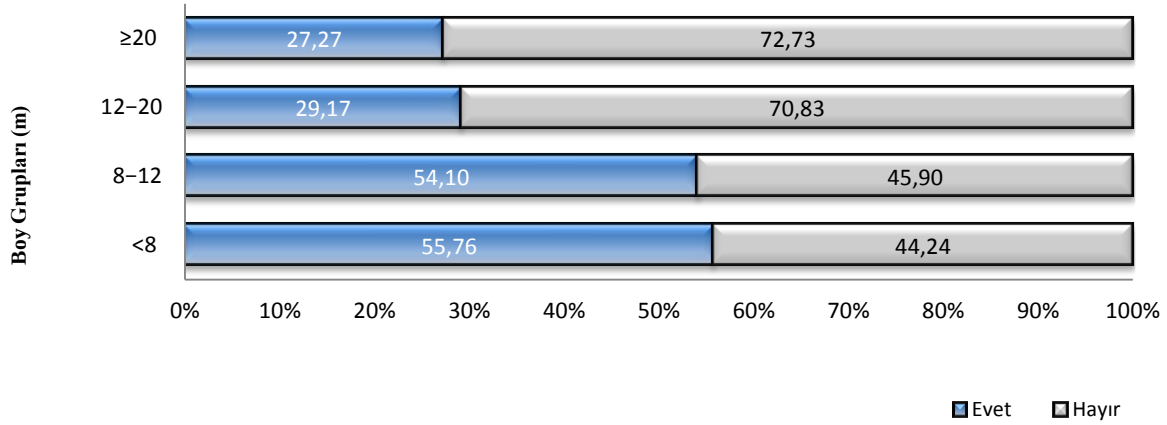
Balıkçıların uygulanan yer ve zaman yasaklarının doğru olup olmadığı ile ilgili düşünceleri Tablo 4.68’de verilmiştir.

Ege Bölgesi balıkçılarının %51,72’si yasakların doğru olduğunu, %48,28’i ise uygulamaların yanlış olduğunu düşünmektedir.

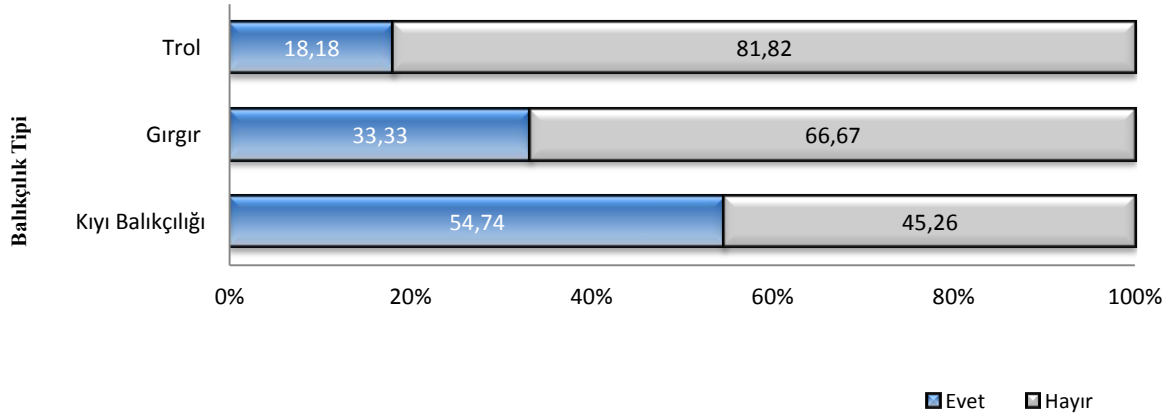
Tablo 4.68. Zaman ve Yer Yasaklarının doğru olduğunu düşünüyor musunuz?

Boy Grupları (m)		Zaman ve Yer Yasaklarını doğru olduğunu düşünüyor musunuz?	
		Evet	Hayır
<8		35,25	27,97
8–12		12,64	10,73
12–20		2,68	6,51
≥20		1,15	3,07
Balıkçılık Tipi			
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.		48,66	40,23
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Girgır	2,30	4,60
	Trol	0,77	3,45
	Toplam	3,07	8,05
Genel Toplam		51,72	48,28

Balıkçılarla yapılan görüşmelerde zaman yasakları ile ilgili şikâyetlerin Ege Bölgesinde av sezonunun erken açılmasında, yer ile ilgili yasakların ise trollerin yasak yerlerde avlanmasının önüne geçilememesinde yoğunlaştığı görülmüştür. Dikkat çeken diğer bir konu da balıkçıların yasaklardan çok uygulama hatalarından şikâyetçi olmalarıdır.

Şekil 4.36. Boy gruplarına göre zaman ve yer yasaklarının doğru olduğunu düşünüyor musunuz?

Şekil 4.37. Balıkçılık tipine göre zaman ve yer yasaklarının doğru olduğunu düşünüyor musunuz?

4.4.8. Balıkçıların zararlı av yöntemleri ile ilgili düşünceleri

Ege Bölgesi balıkçıların zararlı av yöntemleri ile ilgili düşünceleri Tablo 4.69'da verilmiştir. Balıkçıların %30,68' trol ile avlanmanın, %22,53'ü gırgır ile avlanmanın zararlı olduğunu düşünmektedir. Aşırı güçlü ışıkla avlanma, sonar kullanımı gibi gırgırlara ait özellikler de eklendiğinde gırgırların zararlı olduğu ile ilgili düşünce %44,71'e ulaşmaktadır.

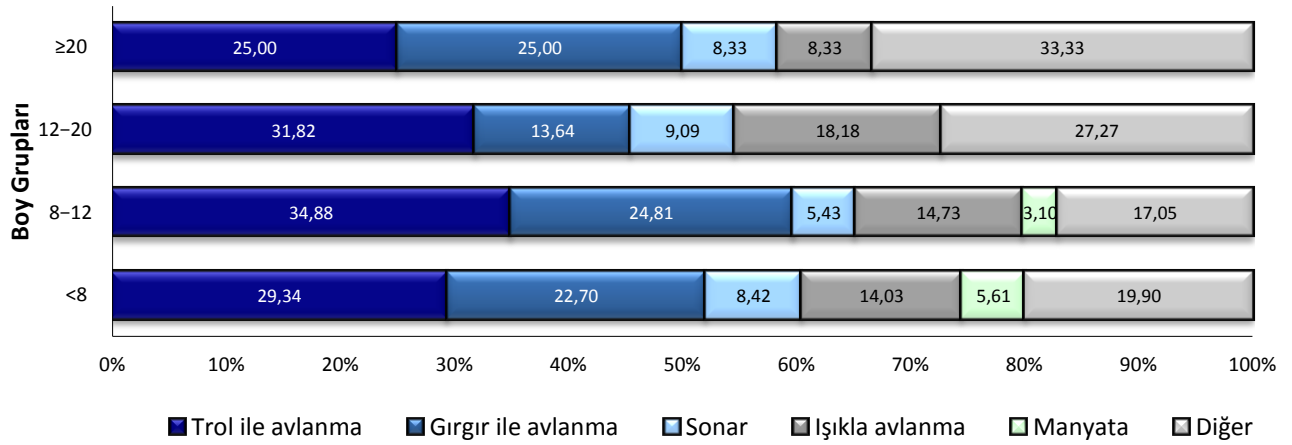
Burada dikkat edilecek konu av yöntemi olarak zararlı kabul edilmenin gırgır ve özellikle trol üzerinde yoğunlaşmış olmasıdır. Kıyı balıkçılığında kullanılan yöntemlerden sadece manyat ismi söylenerek zararlı görülmektedir. Zaten manyat kullanımı sadece Edremit körfezi ile sınırlı olup kısa sürede yasaklanacaktır. Kıyı balıkçıların kullandığı ağlar, ağ gözlerinin uygun olması kaydıyla, balıkçılık açısından zararlı görülmemektedir.

Gırgır ve trolün zararlı etkilerinin olduğu bu tekneleri kullananlar tarafından da kabul edilmektedir. Ancak, onlar kurallara uygun avcılıkta (özellikle yer yasaklarına uyulduğu takdirde) bu zararların katlanılabilir olarak kalacağını da belirtmektedir.

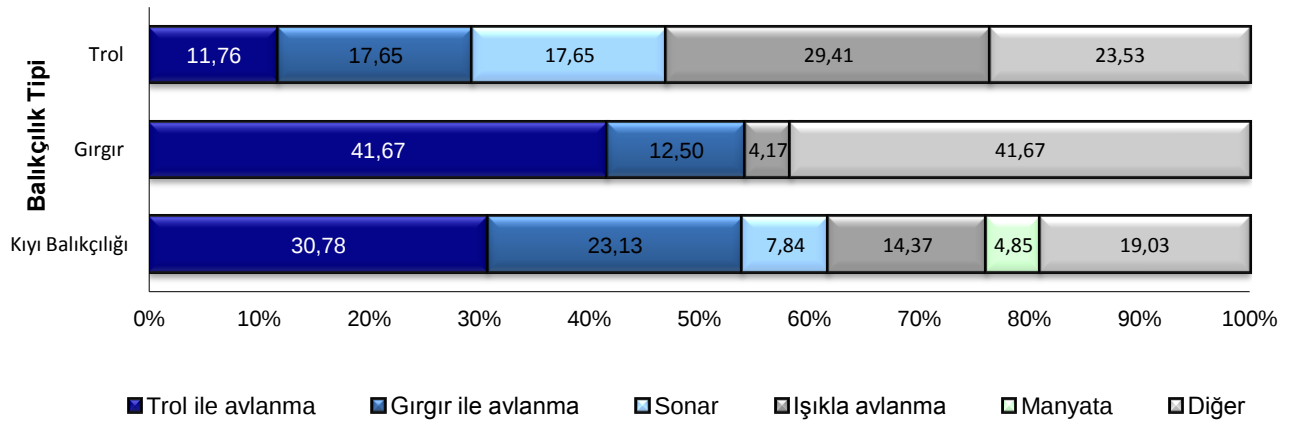
Balıkçıların belirttikleri diğer zararlı av yöntemleri genelde yasak olmasına rağmen uygulanan yöntemlerdir. En çok belirtilen konu bölgede fazla sayıda dalgıcın özellikle ışık ve zıpkın kullanarak av yapması, kaçak trollerin (şebeke) işletilmesi, kompresörle avlanma, patlayıcılarla avlanma ve algarna ile avcılıktır.

Tablo 4.69. Hangi av yöntemlerinin zararlı olduğunu düşünüyorsunuz?

Boy Grupları (m)		Hangi av yöntemlerinin zararlı olduğunu düşünüyorsunuz? (%)					
		Trol ile avlanma	Girgır ile avlanma	Sonar	Işıkla avlanma	Manyat	Diğer
<8		19,93	15,42	5,72	9,53	3,81	13,52
8–12		7,80	5,55	1,21	3,29	0,69	3,81
12–20		2,43	1,04	0,69	1,39	0,00	2,08
≥20		0,52	0,52	0,17	0,17	0,00	0,69
Balıkçılık Tipi							
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Blkç.) Ort.		28,60	21,49	7,28	13,34	4,51	17,68
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Girgır	1,73	0,52	0,00	0,17	0,00	1,73
	Trol	0,35	0,52	0,52	0,87	0,00	0,69
	Ortalama	2,08	1,04	0,52	1,04	0,00	2,43
Genel Ortalama		30,68	22,53	7,80	14,38	4,51	20,10

Şekil 4.38. Balıkçıların boy gruplarına göre zararlı oldukları av yöntemleri

Şekil 4.39. Balıkçıların balıkçılık tipine göre zararlı oldukları av yöntemleri

4.5. Balıkçıların ortalama mazot tüketimi ve ÖTV indiriminin etkisi

Ege Bölgesindeki balıkçıların %25,29 ‘unun mazottaki ÖTV indiriminden yararlandığı, %74,71 ‘inin ise yararlanmadığı saptanmıştır. Balıkçıların mazottaki ÖTV indiriminden yararlanıp yararlanmamalarının balıkçılık tipi ile ilişkili olduğu belirlenmiştir (Tablo 4.70).

Tablo 4.70. Mazottaki ÖTV indiriminden yararlanan ve yararlanmayan balıkçıların oranı (%)

Boy Grupları (m)		Mazottaki ÖTV İndiriminden			
		Yararlananlar		Yararlanmayanlar	
		%	Ortalama Gider (YTL)	%	Ortalama Gider (YTL)
<8		5,45	2.876	94,55	2.218
8–12		37,70	3.854	62,30	4.232
12–20		95,83	21.123	4,17	1.900
≥20		100,00	88.364	–	–
Balıkçılık Tipi					
Küçük Ölçekli Balıkçılık(Kıyı Balıkçılığı)		15,95	3.759	84,05	2.609
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	100,00	55.000	–	–
	Trol	100,00	40.298	–	–
	Ortalama	100,00	49.423	–	–
Genel Ortalama		25,29	23.824	74,71	2.609

4.5.1. Kıyı balıkçılığı (Küçük Ölçekli Balıkçılık)

Kıyı balıkçılarının %15,95’i mazottaki ÖTV indiriminden yararlandığı, %84,05 gibi büyük bir kısmının da yararlanmadığı tespit edilmiştir. Kıyı balıkçılarının yıllık ortalama mazot gideri 2.609 YTL ve ÖTV indiriminden yararlanan teknelerin yıllık ortalama mazot gideri 3.759 YTL’dir.

Kıyı balıkçılarının ÖTV indiriminden yararlanma oranının düşüklüğünde başvuruda yaşanan zorluklar ve masraflar ile uygulamadaki hatalar olduğu belirtilmiştir. Balıkçıların en önemli sorunu mazotu depolamadır. İstedikleri zaman istedikleri miktarda mazot getirilmemesi balıkçıların ÖTV indiriminden yararlanmamalarındaki en büyük nedenler arasında gösterilmektedir.

4.5.2 Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılar

Orta ve büyük ölçekli balıkçılık faaliyetinde bulunan gırgır, trol ve trol-gırgır teknelerinin tamamı mazottaki ÖTV indiriminden yararlanmıştır (Tablo 4.70).

Karadeniz Bölgesi’nde ÖTV indirimin ilk yılında trol ve gırgırlarda av çabasında bir artış gözlenmiştir (Çeliker ve Ark., 2006). Ege Bölgesi’nde de bu yönde bir eğilim gözlenmiştir. Bölgenin kıyıda çok uzak sahalarda da av sahalarına sahip olması, en önemli masraf kalemlerinden mazotta fiyat indirimi yapılması av çabasında bir artışın oluşmasına neden olmaktadır. Ancak bölge için asıl sorun av sezonu erken açıldığında oluşan aşırı av gücüdür.

ÖTV indirimi balıkçılık faaliyetindeki işletme giderlerini azalttığından, maliyetin düşmesine ve kârın artmasına katkıda bulunmuştur. ÖTV indiriminin bir etkisi de, kaçak mazot kullanımını engellemesi olmuştur. Aynı şartlarda ucuz mazota ulaşma imkânının doğmasının tekne sahiplerini illegal yöntemlerden uzaklaştırdığı düşünülmektedir (Çeliker ve Ark., 2006).

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Avlama Filosunun Fiziksel ve Teknik Özellikleri

Ege Bölgesindeki avlama filosunun %88,89'u kıyı balıkçı teknesi, %11,11'i ise orta ve büyük ölçekli balıkçı teknesi (%6,90'ı gırgır, %4,21'i trol) olarak kullanılmaktadır. Kıyı balıkçılığı yapan balıkçı teknelerinin %86,59'u 12 m'den küçük, %2,3'ü ise 12 m'den büyüktür. Kıyı balıkçılığı yapan balıkçı teknelerinin en uzununu, 13,4 m olarak saptanmıştır.

Orta ve büyük ölçekli balıkçılık yapan avlama teknelerinin boyu 12-32 m arasında değişmektedir. Araştırmada; avlama faaliyetlerinin ruhsatlara uygun olarak yapıldığı saptanmıştır.

Avlama filosunun ortalama yaşı 16,05 olarak saptanmıştır. Avlama filosunun en genç tekneleri gırgır (ortalama 13,44 yıl), en yaşlı tekneleri ise trol tekneleridir (ortalama 17,64 yıl). Filoyu oluşturan avlama teknelerinin %47,13'ü 15 veya daha küçük yaştadır. Ekonomik ömrün ahşap teknelerde 25 yıl, sac teknelerde ise 30 yıl olduğu dikkate alındığında, Ege Bölgesi'nde avlama filosu ekonomik ömrünün yarısını tamamlamıştır.

12 m'den küçük avlama teknelerin % 96,97'si ahşap iken, 20 m'den büyük teknelerin ise % 81,82 'si ise sac'tan imal edilmiştir. 12-20 m boy grubundaki tekneler içerisinde hem ahşaptan (%70,83), hem de sac'tan (%29,17) imal edilmiş olanlar da mevcuttur. 8 metreden küçük tekneler ile 8-12 metre arasındaki teknelerin tamamını ise ahşap tekneler oluşturmaktadır.

Su aldıklarında kolay batmamaları, kıyıya kolayca çıkartılabilmeleri ve tamiratlarının balıkçılar tarafından da yapılabilmesi nedeniyle, 12 m'den küçük teknelerin yapımında ahşap malzeme tercih edilmektedir.

Ege Bölgesi'ndeki balıkçıların %83,14'ünün kendi teknelerini kullandıkları, %11,88'inin aile içi ortak olduğu, %4,98'inin ise aile dışı ortaklarla tekne mülkiyetini paylaştıkları saptanmıştır. Mülkiyeti ortak balıkçı teknelerinde, ortaklar genellikle kardeşler veya diğer aile bireyleri arasından seçilmektedir.

Aile malı tekneleri kullanan kıyı balıkçılarının genellikle ava tek başlarına çıktıkları veya diğer aile bireylerine herhangi bir pay ödemedikleri tespit edilmiştir. Bu durumda, aile malı kıyı balıkçı tekneleri miras yoluyla aileye dağılmış olsa bile ava çıkan balıkçının mülkiyetindeki tekneler olarak düşünülebilir.

Balıkçıların %85,82'si teknelerini kendi imkânları ile satın almıştır. Kredi kullanarak tekne sahibi olan balıkçıların oranı, %5,75, şahıslardan borç alarak tekne sahibi olanların oranı ise %6,51 dir. Karadeniz Bölgesi balıkçılarındaki olduğu gibi Ege Bölgesi balıkçılarındaki da özellikle 2001 ekonomik krizinden sonra kredi kullanımının azaldığı tespit edilmiştir. Ancak makro ekonomideki düzelmeler ve faiz oranlarının düşmesi, kredilerin cazibesini yeniden artırmıştır. Balıkçılar banka kredilerini çoğunlukla kısa vadeli işletme kredisi olarak kullanmaktadır.

Avlama teknelerinin motor gücü 6–1800 BG arasında değiştiği tespit edilmiştir. En düşük motor gücü ortalama 35,55 BG ile kıyı balıkçılarındaki, en büyük ortalama motor gücü ise ortalama 559,78 BG ile gırgır teknelerinde saptanmıştır.

Gırgır teknelerinde en fazla hamsi ağı bulunduğu (%72,22) gözlenmiştir. Gırgırlarda ağ çeşitliliği ve büyüklüğünün Karadeniz Bölgesi'ndeki kadar fazla olmadığı görülmektedir. Trol teknelerinde de aynı şekilde tamamen dip trolü ile ava çıkıldığı, sadece trol gırgır ruhsatına sahip olanlarda istavrit ve sardalya gırgırlarının da az miktarda (%9,09) bulunduğu gözlenmiştir.

Bölgede olta ile avcılığın ticari balıkçılıkta önemli yeri olduğu tespit edilmiştir. Karadeniz Bölgesi'nin aksine olta ile avlanabilen ve yüksek fiyata sahip çipura, mercan, fangri, lüfer gibi balıkların bulunması bölgede olta ile avcılığın da önem kazanmasına neden olmaktadır.

Balıkçılarla yapılan anketler sırasında, bazı balıkçılar, algarnaların balıklara zarar verdiğini ve bu nedenle kullanmadıklarını belirtmişlerdir. Avlama araçları içerisinde sadece algarnanın sayısının azaldığına dair bilgi verilmiştir.

5.2. Balıkçıların Sosyo-Ekonomik Özellikleri

Balıkçıların yaşının 19–73 arasında değiştiği ve ortalama yaşın 45,24 olduğu belirlenmiştir. Bölgede herhangi bir kurumdan emekli olduktan sonra balıkçılık yapanların sayısının çok olması (%28,49), balıkçıların ortalama yaşının yüksek çıkmasına neden olmaktadır. Ortalama balıkçı yaşının büyük olması, gençlerin balıkçılık mesleğine katılımının düşük olduğunu da göstermektedir.

Balıkçıların %81,99'unun evli, %18,01'inin bekâr olduğu tespit edilmiştir. Balıkçıların %2,30'u okuryazar, %67,82'si ilkokul, %17,24'ü ortaokul, %10,73'ü lise ve 1,53'ü üniversite mezunudur.

Balıkçıların %42,53'ünün sosyal güvencesi yoktur. Balıkçıların çoğunluğunun sigorta primlerini kendilerinin yatırdığı düşünüldüğünde, balıkçılarda sosyal güvence bilincinin oluştuğu söylenebilir. Sosyal güvenlik kuruluşlarına üyelik oranını daha fazla yaygınlaştırmak için balıkçı ruhsatlarının herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna üyelik şartına bağlanması, gırgır ve trollerde tayfalara sigortalı olması zorunluluğunun getirilmesi ve tekne boyuna ya da tonajına bağlı bir minimum tayfa sayısı getirilmesi gibi uygulamalar yararlı olacaktır. Özellikle tayfaların sigorta primlerinin yarısının pay dağıtımı sırasında tekne sahibi ve tayfalar tarafından ortaklaşa ödenmesi gerektiğinden, gırgır ve trollerde bu konuda bir zorlukla karşılaşılmayacağı düşünülmektedir (Çeliker ve Ark., 2006).

Balıkçılarda sosyal güvenliğin yaygınlaştırılması veya zorunlu hale getirilmesi, zaten yaş ortalaması yüksek olan balıkçılarda emeklilerin oranını artıracaktır. Bu durum, balıkçı sayısının azaltılmasında bir olanak olarak kullanılabilir (Çeliker ve Ark., 2006).

Balıkçıların %56,70'i balıkçılık kooperatiflerine üyedir. Bölgede kooperatiflerin balık satış yerlerinden yararlanmanın yaygın olduğu, ancak balık mezarlarına katılımın olmadığı görülmüştür. Turizm bölgesi olması nedeniyle yerinde satış imkânının bulunması balıkçıların kooperatiflerden en fazla bu amaçla yararlanmalarına neden olmaktadır.

Balıkçıların mesleki tecrübelerinin ortalama 24,79 yıl, olduğu saptanmıştır. Balıkçıların mesleki olarak balıkçılık yapma süreleri göz önüne alındığında, mesleki tecrübelerinin yeterli olduğu düşünülebilir.

Ege Bölgesi balıkçılarının ortalama erkek çocuk sayısı 0,95, kız çocuk sayısı 0,75'dir. Balıkçıların tayfa olarak çalışan ortalama çocuk sayısı 1,00'dir.

5.3. Balıkçıların Sermaye Yapısı

Karadeniz Bölgesi balıkçılarının toplam tekne sermayesinin tekne boy gruplarına göre 8.784,85-713.181,82 YTL, balıkçılık tipine göre ise 12.140,09-332.931,03 YTL arasında değiştiği ve ortalama 48.423,37 YTL olduğu bulunmuştur. Tekne sermayesi tamamen mülk teknelerden oluşmaktadır.

Boy gruplarına göre 20 metreden büyük tekneler, balıkçılık tipine göre ise gırgırlar en fazla tekne sermayesine sahip grupları oluşturmaktadır. Bölgede tekne kiraya verme veya kiralamaya rastlanmamıştır.

Ege Bölgesi'nde dağların kıyıya dik olarak denizle birleşmesi kıynın fazla girinti ve çıkıntılarla dolu olması nedeniyle kıyidan çok uzak avlanma alanları da bulunabilmektedir. Teknelerin büyüklükleri de buna uygun olarak bölgesel farklılıklara neden olmaktadır. Ancak tüm teknelerde aynı av araçları bulunmaktadır.

Şu anda sadece Edremit Körfezinde serbest olan ancak daha önce tüm Ege'de kullanılabilen trata ağını çekmek için tasarlanan tekneler de yine diğerlerinden daha büyük ve daha güçlü motora sahip teknelerdir. Ancak onlar da şu anda diğer teknelerle aynı ağıları kullanmaktadır.

Bölgede avlanan balıkların genelde hamsi, istavrit gibi büyük sürüler oluşturmayan ancak ticari değeri fazla olan türlerden oluşması da bölgede büyük gırgır teknelerinin bulunmamasına neden olmaktadır.

Kıyı balıkçılarının en önemli av aracı, uzatma ağlarıdır. Kıyı balıkçılarının av araç-gereçleri sermayesi, ortalama 6.098 YTL iken orta ve büyük ölçekli balıkçılarda ortalama av araç-gereçleri sermayesi, 240.810 YTL olarak saptanmıştır.

Kıyı balıkçıları en az elektrikli cihaz veya diğer ekipmanlardan kullanan balıkçı grubudur. Bu gruptaki balıkçılar genelde iskandil (%23,28), eco-saunder (%12,93), makara (%6,47) ve GPS-Satalite (%5,17) kullanmaktadır. Ancak kullanılan cihazlar genelde trol ve gırgır teknelerinde kullanılanlara göre daha düşük kapasiteli ve ucuz cihazlardır. Örneğin, kıyı balıkçılarının kullandığı eco-saunder cihazlarının ortalama değeri 1.329,00 YTL iken aynı cihazların trollerde kullanılan modelleri ortalama 3.575,00 YTL ve gırgırlarda kullanılan modelleri ise ortalama 7.660,71 YTL'dir. Benzer şekilde GPS cihazlarının da kıyı balıkçıları, troller ve gırgırlarda kullanılan modellerinin ortalama değerleri sırasıyla 1.113,75 YTL, 3.636,36 YTL ve 5.251,33 YTL'dir.

En fazla elektrikli cihaz kullanan balıkçılık tipi gırgırdır. Bunlarda ortalama cihaz değeri 148.685 YTL'dir.

Ege Bölgesi balıkçılığında ortalama işletme sermayesi 80.578 YTL'dir. Ancak balıkçılık tipine göre ortalama işletme sermayeleri arasında çok büyük farklılıklar vardır. Ortalama işletme sermayesi kıyı balıkçılığında 18,239 YTL, orta ve büyük ölçekli balıkçılıkta ise 573.741 YTL'dir. Gırgır tekneleri, ortalama 780.806 YTL ile işletme sermayesinin en yüksek olduğu gruptur.

Ege Bölgesi balıkçılığında, nakit varlığının toplam aktif sermaye içindeki payı çok düşük olup (%2,25), likidite sorunu yaşamalarına neden olacak düzeydedir. Bu durum özellikle yıl içinde işletme giderlerinin karşılanmasında sorunlara neden olmaktadır. Genelde bankalardan kredi almaktansa borç ile malzeme alma veya şahıstan borç alma yoluna gidilmektedir. Nitekim balıkçıların toplam borçlarının %53'ünü şahıs borçları oluşturmaktadır. Bankaya olan borçları ise toplam borçların içinde %26 pay almaktadır.

Ege Bölgesi balıkçılarının toplam aktif sermayesinin %98'ini öz sermaye oluşturmaktadır. Tekne sahipleri genelde şahıs şirketi şeklinde faaliyet gösterdiklerinden, yabancı sermaye oranı çok düşüktür. Buna bankalardan kredi alımındaki olumsuz düşünceler de eklenince, öz sermaye ağırlıklı bir sermaye yapısı ortaya çıkmıştır.

5.4. Balıkçılık Faaliyetinin Ekonomik Analizi

Ege Bölgesi balıkçılığında brüt hâsıla, 2.000–1.328.000 YTL arasında değişmektedir. Ortalama brüt hâsılanın 76.782 YTL, kıyı balıkçılarındaki 29,870 YTL, orta ve büyük ölçekli balıkçılarda ise 452.082 YTL olduğu saptanmıştır.

İşletme masraflarının %28,42'si sabit, %71,58'i ise değişen masraflardan kaynaklanmaktadır. Değişen masraflar içinde en önemli kalemleri %25,81 ile tayfa payı, 23,07 ile komisyonlar ve % 21,48 ile mazot (ÖTV destekli ve desteksiz toplamı) oluşturmaktadır.

Balıkçıların ortalama saf hâsılası 25.297 YTL'dir. Saf hâsıla kıyı balıkçılığında 13.626 YTL, orta büyük ölçekli balıkçılıkta ise 118.652 YTL'dir.

Balıkçıların balıkçılıktan elde ettiği her türlü geliri kapsayan balıkçılık geliri, <8 m boy grubundaki teknelerde 16.028 YTL'dir. Bu grupta, balıkçılık geliri içindeki en büyük pay, saf hâsılaya aittir. Benzer durum, 8-12 m boy grubundaki teknelerde de görülmektedir. 12 m'den küçük tekneleri (daha genel ifadeyle kıyı tekneleri) işletenler, balıkçılık faaliyetiyle kendileri ve balıkçılıkla uğraşan aile bireyleri için iş imkânı yarattıkları ve böylece iş güçlerinin karşılığı ücret aldıkları söylenebilir. Çünkü 12 m'den küçük teknelerde balıkçılık gelirinin içinde, aile işgücü çalışma karşılığı önemli bir paya sahiptir.

5.5. Balıkçıların Balıkçılıkla İlgili Görüşleri

Av Miktarı

Ege Bölgesi balıkçılarının %85,06'sı önümüzdeki yıllarda av miktarında düşme beklemektedir. Bu düşüncedeki balıkçıların büyük kısmı, 12 m'den küçük tekne sahipleridir. Kıyı balıkçılarının %79,31'i av miktarında azalma olacağı görüşünde birleşirken, av miktarının artacağını düşünen grup ise %5,36'lık kısmı oluşturmaktadır. Av miktarının artacağını düşünen grup en fazla gırgır tekneleridir.

Ege Bölgesi balıkçılarının %17,32'sı, azalmanın en önemli nedenini trol tekneleri olduğunu belirtmişlerdir. Diğer nedenleri ise av yasaklarına uyulmaması (%12,16), aşırı avlanma (%10,44) ve deniz kirliliği (%10,21) olarak bildirmişlerdir.

Balıkçılar, avlanan balık miktarını sınırlamanın en iyi yolunun av bulucu cihazları sınırlamak olduğunu düşünmektedir. Ağ gözlerinin ve derinliğinin sınırlanması gerektiği de en fazla belirtilen görüşlerdendir.

Balıkçılıktan Ayrılma

Balıkçıların %39,08'i teknelerinin piyasa fiyatından satın alınması ve yeni bir iş kurmalarına destek verilmesi karşılığı, balıkçılığı bırakmaya hazır olduklarını belirtmişlerdir. Balıkçılığı bırakma konusunda en yüksek evet oranı %47,54 ile 8-12 m tekne boy grubundaki balıkçılarda saptanmıştır. <8 m tekne boy grubunda balıkçılığı bırakmaya hazır olanların oranı, %36,36'dır. Balıkçıların yaş ortalamasının 45,24 olduğu ve bölge halkının denize bağlılığı düşünülürse, balıkçıların %39,08'inin balıkçılığı bırakmaya hazır olması önemli ve yüksek bir orandır. Balıkçılığı bırakmayı kabul eden tekne sahiplerine bunun karşılığında devletten ne gibi destekler istedikleri sorulduğunda, ortalama % 35'i yeni bir iş talep etmiştir. Bu durum, ilerde balıkçı sayısını azaltmaya yönelik politikaların uygulanmasında, bölgedeki iş imkânlarının etkili olacağına işaret etmektedir.

Kıyı balıkçıları, teknelerinin piyasa fiyatından satın alınması karşılığı balıkçılığı bırakma önerisini, gırgır, trol-gırgır ve trol balıkçılarından daha yüksek oranda kabul etmişlerdir. Bu gruptaki balıkçıların geliri, orta ve büyük ölçekli balıkçılara göre daha düşük olması sebebiyle balıkçıların geçimini sağlayacak başka bir iş imkânını kabul edeceği düşünülebilir.

Balıkçılara göre balıkçılık sektörün en önemli sorunu, aşırı avcılık nedeniyle stoklardaki küçülmedir. Balıkçıların avladıkları balık miktarındaki değişiklikleri çok iyi takip ettikleri, balık miktarı ile gelir arasında direkt ilişki kurdukları, ancak balığın pazarlanması, fiyatı ve örgütlenmenin getireceği yararları yeteri kadar önem vermedikleri gözlenmiştir.

Örgütlenme

Balıkçıların %56,70'i balıkçılık kooperatiflerine üyedir. Ancak büyük bir bölümü kooperatiflerin etkin çalışmadığını düşünmektedir. Bölgede sürü balıklarının aşırı avlandığı dönemler ve bazı değersiz balıklar hariç pazarlama sorunu olmaması balıkçıların kooperatiflerden

beklentilerini azaltmaktadır. Kooperatiflerden en fazla doğrudan müşteriye pazarlayamadıkları balıkları kooperatife ait perakende satış yerlerinde satarak yararlandıkları görülmektedir.

Balıkçıların turizm işletmeleri ve balık çiftlikleri ile ilgili düşünceleri

Balıkçıların %49,04'ü turizm işletmelerinin balıkçılık üzerine bir etkisi olmadığını, %39,46'si ise olumlu etki olduğunu düşünmektedir.

Balıkçıların sadece %11,49'u turizm tesislerinin balıkçılığa zarar verdiğini düşünmektedir. Oysa balıkçıların yapılmasını istedikleri düzenlemeler arasında %80,46 ile 5. sırada deniz kirliliğinin önlenmesi yer almaktadır.

Turizm amacıyla gelenler (yazlıklarda veya turizm tesislerinde kalan) bölgede su ürünlerine olan talebi artırmakta ve balıkçıların pazarlama sıkıntısı çekmeden ürünlerini satabilmelerine imkân sağlamaktadır. Bu nedenle turizm faaliyetleri özellikle kıyı balıkçılarının gelirlerinin bu seviyede olmasının en önemli nedenlerinden birisidir.

Balıkçıların %50,19'u balık çiftliklerinin olumsuz etkisinin olduğunu, %46,74'ü ise etkilerinin olmadığını düşünmektedir.

Balık çiftliklerinin olumsuz etkisi olduğunu düşünen balıkçıların %50,98'i çiftliklerin balık fiyatlarını düşürdüğünü, %23,98'i denizi kirlettiklerini düşünmektedir. Balıkçıların diğer olumsuz etki görüşleri, balıkların kafesler etrafında toplanması (%11,76) ve buraların avlanmaya yasak olması (%7,84) ile balık çiftliklerinin yavru toplamasıdır (%5,88).

Ege Bölgesi balıkçılarının %51,72'si yasakların doğru olduğunu, %48,28'i ise uygulamaların yanlış olduğunu düşünmektedir.

Balıkçılarla yapılan görüşmelerde zaman yasakları ile ilgili şikâyetlerin Ege Bölgesinde av sezonunun erken açılmasında, yer ile ilgili yasakların ise trollerin yasak yerlerde avlanmasının önüne geçilememesinde yoğunlaştığı görülmüştür. Dikkat çeken diğer bir konu da balıkçıların yasaklardan çok uygulama hatalarından şikâyetçi olmalarıdır.

Balıkçıların %30,68'i trol ile avlanmanın, %22,53'ü gırgır ile avlanmanın zararlı olduğunu düşünmektedir. Aşırı güçlü ışıkla avlanma, sonar kullanımı gibi gırgırlara ait özellikler de eklendiğinde gırgırların zararlı olduğu ile ilgili düşünce %44,71'e ulaşmaktadır.

Burada dikkat edilecek konu av yöntemi olarak zararlı kabul edilmenin gırgır ve özellikle trol üzerinde yoğunlaşmış olmasıdır. Kıyı balıkçılığında kullanılan yöntemlerden sadece manyat ismi söylenerek zararlı görülmektedir.

Gırgır ve trolün zararlı etkilerinin olduğu bu tekneleri kullananlar tarafından da kabul edilmektedir. Ancak, onlar kurallara uygun avcılıkta bu zararların katlanılabilir olarak kalacağını da belirtmektedir.

Tüketimi Artırma

Balıkçılara tüketimi artırmaya ve çeşitlendirmeye yönelik kampanyalar yapılmasının faydalı olup olmayacağı sorulduğunda, bu konunun kendileri açısından büyük bir faydasının olmayacağını belirtmişlerdir. Balıkçıların %63,98'i, tüketim seviyesinin düşük olmadığı veya bunun önemli bir sorun olmadığı görüşündedir.

Mazotta ÖTV İndirimi

ÖTV indiriminden yararlanan balıkçıların oranı %25,29'dur. Gırgır ve trollerin tamamı ÖTV indiriminden yararlanırken kıyı balıkçılarında bu destekten yararlananların oranı %15,95'dir. Bu durumda daha önce Karadeniz Bölgesi'nde de tespit edilen uygulamanın sosyal yönünün tam olarak başarıya ulaşmaması sorunu bu bölgede de devam etmektedir.

Kıyı balıkçılarının ÖTV indiriminden yararlanmamalarına neden olarak gösterdiği sorunların başında mazotun depolanması gelmektedir. Çünkü mazot satıcıları onların istediği zamanda gelmediğinden mazotun fazla alınıp depolanması zorunluluğu doğmaktadır.

5.6. Öneriler

Su ürünleri avcılığı 5.000'den fazla balıkçı teknesi sahibi ve yanlarında çalışan tayfaların en önemli geçim kaynağıdır. Ayrıca, avlanan deniz ürünleri de önemli bir hayvansal gıda kaynağıdır.

Araştırma sırasında bölge balıkçılığının daha verimli olmasının aşağıdaki sorunlar tarafından engellendiği tespit edilmiştir.

1. Aşırı avlanma ile av miktarları gittikçe düşmekte ve sürdürülebilir balıkçılık ilkelerinden uzaklaşmaktadır.
2. Avlanabilir stok miktarları ile ilgili bilimsel veriler bulunmamaktadır.
3. Örgütlenme sadece satış yerlerinin kullanılması ile sınırlı kalmakta, kooperatifleşme yoluyla ortak karar alma ve otokontrol mekanizmaları işletilememektedir.
4. Denetim yapan kurumların elemanlarının ve yetkilerinin yetersizdir. Yasadışı uygulamalara getirilen yaptırımlar caydırıcı değildir.

Belirtilen sorunların çözümü için aşağıdaki öneriler getirilmiştir.

1. Kontrol mekanizmaları daha etkin hale getirilmelidir.
2. Av alanları balıkçı örgütlerine tahsis edilmelidir.
3. Stok tespit çalışmaları yapılmalı ve avlanabilir stoklar belirlenmelidir.
4. Av baskısını azaltmak için avcı sayısını ve av çabasını azaltıcı tedbirler alınmalıdır.
5. Av filosunun standart hale getirilmesi için av araçları ve avcı tekneleri listelenmeli ve düzenlenmelidir.
6. Hedef dışı av miktarını azaltmak için av araçları daha seçici hale getirilmelidir.
7. Av sezonu her bölgede aynı zamanda açılmalı ve erken açılan bölgelere gırgır ve trollerin yığılması önlenmelidir.
8. Bakanlıkta balıkçılıkla ilgili politikaların daha etkin uygulanmasına imkan sağlayacak yeni bir teşkilatlanma yapısı oluşturulmalıdır.

KAYNAKLAR

- Anaç, H., 2005, Balıkesir ili Edremit ilçesi yağlık zeytin üreten işletmelerin ekonomik analizi. Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi (Yayınlanmamış), Ankara.
- Anonim, 1997-2007, 1995–2006 yılları Su Ürünleri İstatistikleri. T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara.
- Anonim, 2001. Ülkemiz su ürünleri sektörünü geliştirme stratejileri. T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Koruma ve Kontrol Genel Müdürlüğü, Yayın No: 8, İkinci Baskı, 55 s.
- Anonymous, 1991, Marine small-scale fisheries of Bangladesh: a general description. development of small-scale fisheries in the Bay of Bengal, Madras, India, BOBP/INF/8, GCP/RAS/040/SWE, II+58 p.
- Atay, D., Ölmez, M., ve Korkmaz, A.Ş.,2000, Su ürünleri üretimi.. Türkiye Ziraat Mühendisliği V.. Teknik Kongresi, 17-21 Ocak 2000, Milli Kütüphane, Ankara, Cilt: 2: 827-843.
- Atay, D., ve Korkmaz, A. Ş., 2001 a. Su ürünleri üretimi: Türkiye'de ve dünyada son trendler. Türkiye Su Ürünleri Vakfı Derg. 1: 3-15.
- Atay, D. ve Korkmaz, A. Ş., 2001 b. Balık üretim tesisleri ve plânlaması (Genişletilmiş Üçüncü Baskı). Ankara Üniv. Ziraat Fakültesi, Yayın No. 1521, Ders Kitabı No. 474, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara, 363 s.
- Ayaz, A., Özekinci, U. ve Kınacıgil, T. 2000, Karadeniz bölgesi orta su trol balıkçılığına bir bakış. Ege Üniv. Su Ürünleri Fakültesi, Su Ürünleri Dergisi 17 (1-2): 95-108.
- Béné, C., 1996, Effects of market constraints, the remuneration system, and resource dynamics on the spatial distribution of fishing effort. Can. J. Fish. Aquat. Sci. 53: 563-571.
- Charles, A. T. 1988, Fishery socioeconomic: a survey. Land Economics 64: 276-295.
- Charles, A. T.1989, Bio-socio-economics fishery models: labour dynamics, and multi-objective management. Can. J. Fish. Aquat. Sci. 46: 1313-1322.
- Charles, A. T. 1993, Information needs and analytical techniques for economic research in small-scale fisheries. SPC Traditional Marine Resources Management and Knowledge Information Bulletin, 2: 11-14.
- Colloca, F., Cirespi, V., Cerasi, S. and Coppola, S. R. 2003, Evolution of the artisanal fishery in Cilento, Italy: Case Study. FAO, COPEMED, 60 p.
- Çeliker, S.A., Dönmez, D., Gül, U., Demir, A., Genç, Y., Kalanlar, Ş., Özdemir, İ., 2006, Karadeniz Bölgesi'nde Su Ürünler Avcılığı Yapan İşletmelerin Sosyo-Ekonomik Analizi, TEAE, Yayın No: 143, Ankara.

- Drewes, E. 1982, Three fishing villages in Tamil Nadu: A socio-economic study with special reference to role and status of women. BOB P/WP/14, GCP/RAS/040/SWE, VI+5 p.
- Düzgüneş, O, Kesici, T. ve Gürbüz, F. 1983. İstatistik metodları-I. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayın No: 861, Ders Kitabı No: 229, 218 s.
- Eraktan, S. 1995, Anamur muz işletmelerinin ekonomik analizi, sorunlar ve çözüm yolları. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayın No:1432, Bilimsel Araştırma ve İncelemeler: 794, Ankara.
- Erkuş, A., Bülbül, M., Kırıl, T., Açıl, A.F. ve Demirci, R., 1995, Tarım Ekonomisi (Ders kitabı), Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Eğitim, Araştırma ve Geliştirme Vakfı Yayınları No: 5, Ankara, 298 s.
- Franquesa, R., Malouli, I. M. and Alarcon, J. A. 2001. Feasibility assessment for a database on socio-economic indicators for Mediterranean fisheries. Studies and Reviews. General Fisheries Commission for the Mediterranean. No: 71, Rome, FAO, 55 p.
- Freire, J. and Garcia-Allut, A. 2000. Socio-economic and biological causes of management failures in European artisanal fisheries: the case of Galicia (NW Spain). Marine Policy 24: 375-384.
- Horemans, B. 1993, The situation of artisanal fisheries in West Africa in 1992. Cotonou. Programme for Integrated Development of Artisanal Fisheries in West Africa, IDAF/WP/47, 35p.
- Jennnings, S. and Polunin, N. V. C. 1996, Fishing strategies, fishery development and socioeconomics in traditionally managed Fijian fishing grounds. Fisheries Management and Ecology 3: 335-347.
- Kalavathy, M. H. and Tietze, U. 1984. Artisanal marine fisheries in Orissa: a technodemographic study. Development of Small-Scale Fisheries in the Bay of Bengal, Madras, India, BOBP/WP/29, GCP/RAS/040/SWE, VI+59 p.
- Kong, G. A. 2004, The consideration of socio-economic and demographic concerns in fisheries and coastal area management and planning in Jamaica. Jamaica Case Study, 29 p.
- Kronen, M. 2004, Fishing for fortunes? A socio-economic assessment of Tonga's artisanal fisheries. Fisheries Research 70: 121-134.
- Ogbonna, J.C., Amire, A.V., Udeh, B.C., Aboheyere, P., Solarin, B.B. and Aderounmu, A. A. 2005, Reduction of environmental impact from tropical shrimp trawling, through the introduction of by-catch reduction technologies and change of management: Nigeria, (EP/GLO/201/GEF), 24 p.

- Oray, I. , Patrona, K. , Menekşe, A. ve Kopuz, H., 1997.. Avcılık ve Stokların Korunması Komisyonu. 1.. Su Ürünleri Şurası 12-14 Haziran 1997 Ankara, Türkiye Su Ürünleri Dayanışma, Eğitim, Araştırma ve Geliştirme Vakfı, .Ankara, s. 62-68..
- Panayotou, T. 1982, Management concepts for small-scale fisheries : Economic and social aspects. FAO Fish. Tech. Pap., (228): 53 p.
- Sabatella, E. and Franquesa, R. 2003, Manual of fisheries sampling surveys: methodologies for estimations of socio-economic indicators in the Mediterranean Sea. Studies and Reviews. General Fisheries Commission for the Mediterranean. No. 73. Rome, FAO. 37p.
- Sadra, F. 2000, Analysis of the mediterranean (including North africa) deep-sea shrimps fishery: catches, effort and economics. Final Report September 2000 (EC, DG XIV, 97/0018), 25 p.
- Seçer, S., Korkmaz, A. Ş., Yavuzcan, H., Atar, H. H. ve Pulatsü, S. 2005. Su ürünleri üretimi: avcılık ve politikalar. Türkiye Ziraat Mühendisliği VI. Teknik Kong., 3-7 Ocak 2005, Milli Kütüphane, Ankara. Cilt II: 773-790.
- Shang, Y. C. 1981, Aquaculture economics: basic concepts and methods of analysis. Westview Press Inc., Boulder, Colorado, USA, 153 p.
- Sumaila, U. R., Liu, Y. and Tyedmers, P. 2001, Small versus large-scale fishing operations in the North Atlantic. Sea Around Us Project (SAU), SAU Final Report Workshop, in Nanaimo, April, 2001, p.28-35.
- Supongpan, M.; Chamchang, C.; Boongerd, S.; Laowapong, A. 2000, Technical report on the anchovy fisheries in the Gulf of Thailand. FAO/FISHCODE Project GCP/INT/648/ NOR: Field Report F-6 Suppl. (En). Rome, FAO,105 p.
- Şahin, İ., 1984, Türkiye'de su ürünleri üretim potansiyeli, av-araç gereçleri, sorunlar, darboğazlar ve çözüm önerileri. "Su Ürünlerinin Planlı Üretimi, İşlenmesi, Soğuk Muhafaza ve Pazarlanması" Paneli, 17 Eylül 1984, İzmir, T.C. Ziraat Bankası Su Ürünleri Kredileri Müdürlüğü.Yayın No: 6, s. 22-54.
- Teh, L., Cabanban, A. S. and Sumaila, U. R. 2005, The reef fisheries of Pulau Banggi, Sabah: a preliminary profile and assessment of ecological and socio-economic sustainability. Fisheries research 76: 359–367.
- Tietze, U., Prado, J., Le Ry, J-M. and Lasch, R. 2001, Techno-economic performance of marine capture fisheries. FAO Fisheries Technical Paper, No: 421, 79 p.
- Tietze, U., Thiele, W., Lasch, R., Thomsen, B. and Riha, D. 2005. Economic performance and fishing efficiency of marine capture fisheries. FAO Fisheries Technical Paper, No: 482, Rome, FAO, 68 p.

- Tzanatos, E., Dimitriou, E., Katselis, G., Georgiadis, M. and Koutsikopolulos, C. 2005, Composition, temporal dynamics and regional characteristics of small-scale fisheries in Greek. *Fisheries Research* 73: 147–158.
- Ünal, V., Özekinci, U. ve Akyol, O. 1998, Foça trol balıkçılığının bugünkü durumu. Doğu Anadolu Bölgesi III. Su Ürünleri Sempozyumu, 10-12 Haziran 1998, Erzurum, Türkiye, 221-230.
- Ünal, V. 2002. Trol balıkçılığında yatırımın kârlılık analizi, Foça (Ege Denizi). *Ege Üniversitesi Su Ürünleri Dergisi* 19(3–4): 411–418.
- Ünal V. 2003 Foça Balıkçılığının Sosyo-Ekonomik Analizi ve Sürdürülebilirlik Açısından Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma, Bornova-İZMİR
- Ünal, V. 2004, Viability of trawl fishing fleet in Foça (the Aegean Sea), Turkey and some advices to central management authority. *Turk. J. Fish. Aquat. Sci.* 4: 93–97.
- Villareal, L.V., Kelleher, V. and Tietze, U. 2004, Guidelines on the collection of demographic and socio-economic information on fishing communities for use in coastal and aquatic resources management. *FAO Fisheries Technical Paper*, No: 439. Rome, FAO. 120 p.
- Virtanen, J., Ahvonen, A. and Honkanen, A. 2001, Regional socio-economic importance of fisheries in Finland. *Fisheries Management and Ecology* 8: 393–493.
- Waters, J. R., Rhodes, R. J. and Wiggers, R. 2001, Description of economic data collected with a random sample of commercial reef fish boats in the Florida Keys. *U.S. Dep. Commer., NOAA Tech. Rep. NMFS* 154, 45 p. (Anket soruları ekli)
- Yamane, T. 2001, Temel örnekleme yöntemleri (Çevirenler: A. Esin, C. Aydın, M. A. Bakır ve E. Gürbüzsel), *Literatür Yayınları*, Yayın No: 53, İstanbul, 505 s.
- Zen, L.W., Tai, S.Y. and Raja Abdullah, N. M. 2000. Socioeconomic characteristics of Payang seine (lampara) and driftnet fisheries in West Sumatra, Indonesia. *Naga, The ICLARM Quarterly* 23 (4): 33–37.
- Zengin, M., Düzgüneş, E., Genç, Y. 1998., Evaluation of Data from Market Samples on the Commercial Fish Species in the Black Sea During 1990-1995, *The Proceedings of the first international Symposium on Fisheries and Ecology*, 2-4 Sept. 1998, Trabzon, Turkey (Editors; Çelikkale, M.S., Düzgüneş, E., Okumuş, İ., Mutlu, C.), 91-99

EK TABLOLAR

Ek Tablo 1. Boy grubu ve balıkçılık tipine göre farklı yaş gruplarındaki avlama tekneleri (%)

Boy Grupları (m)		Yaş Grupları (Yıl)								
		0-5	5-10	10-15	15-20	20-25	25-30	30-35	35-40	40-45
<8		7,88	15,76	21,82	18,18	17,58	11,52	4,85	0,61	1,82
8-12		8,20	14,75	24,59	16,39	14,75	16,39	4,92	-	-
12-20		4,17	20,83	29,17	16,67	12,50	12,50	4,17	-	-
≥20		18,18	27,27	9,09	18,18	18,18	9,09	-	-	-
Balıkçılık Tipi										
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Blk.) Ort.		7,76	15,95	22,41	18,53	16,38	12,50	4,74	0,43	1,29
Orta/Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	11,11	22,22	33,33	11,11	11,11	5,56	5,56	-	-
	Trol	9,09	18,18	9,09	9,09	27,27	27,27	-	-	-
	Toplam	10,34	20,69	24,14	10,34	17,24	13,79	3,45	-	-
Genel Toplam		8,05	16,48	22,61	17,62	16,48	12,64	4,60	0,38	1,15

Ek Tablo 2. Boy grubu ve balıkçılık tipine göre avlama teknelerinin yapım malzemesi (%)

Boy Grupları (m)		Yapım Malzemesi	
		Ahşap	Sac
<8		96,97	3,03
8–12		100,00	–
12–20		70,83	29,17
≥20		18,18	81,82
Balıkçılık Tipi			
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Or.		97,84	2,16
Orta/Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	33,33	66,67
	Trol	63,64	36,36
	Toplam	44,83	55,17
Genel Toplam		91,95	8,05

Ek Tablo 3. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre asıl avlama teknelerinin mülkiyet dağılımı (%)

Boy Grupları (m)		Tekne Mülkiyeti		
		Kendisinin	Ortak	
			Aile İçi	Aile Dışı
<8		89,09	7,88	3,03
8–12		85,25	9,84	4,92
12–20		62,50	29,17	8,33
≥20		27,27	45,45	27,27
Balıkçılık Tipi				
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.		87,50	9,05	3,45
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	33,33	44,44	22,22
	Trol	72,73	18,18	9,09
	Toplam	48,28	34,48	17,24
Genel Toplam		83,14	11,88	4,98

Ek Tablo 4. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre ikinci avlama ve taşıma teknesi sahibi balıkçıların oranı (%)

Boy Grupları (m)		2. Avlama Teknesi		Taşıma Teknesi	
		Kendisinin	Kira	Kendisinin	Kira
<8		0,77	–	0,00	–
8–12		0,77	–	0,00	–
12–20		–	–	1,15	–
≥20		0,38	–	0,38	–
Balıkçılık Tipi					
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Top.		1,53		–	–
Orta/Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	0,38	–	1,53	–
	Trol		–	–	–
	Toplam	0,38	–	1,53	–
Genel Toplam		1,92	–	1,53	–

Ek Tablo 5. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre avlama teknelerinin satın alınma şekli (%)

Boy Grupları (m)		Teknelerin Satın Alınma Şekli			
		Kendisi	Kredi	Borç	Miras
<8		87,27	6,67	4,24	1,82
8–12		81,97	3,28	11,48	3,28
12–20		83,33	8,33	8,33	–
≥20		90,91	–	9,09	–
Balıkçılık Tipi					
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.		85,78	6,03	6,03	2,16
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	94,44	–	5,56	–
	Trol	72,73	9,09	18,18	–
	Toplam	86,21	3,45	10,34	–
Genel Toplam				85,82	5,75

Ek Tablo 6. Boy grupları ve balıkçılık tiplerine göre balıkçıların ortalama yaşı ve medeni hali

Boy Grupları (m)		Ortalama Yaş (Yıl)	Medeni hali (%)	
			Evli	Bekâr
<8		46,18	83,64	16,36
8–12		43,70	78,69	21,31
12–20		43,25	83,33	16,67
≥20		43,73	72,73	27,27
Balıkçılık Tipi				
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.		45,47	18,10	81,90
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	48,72	–	100,00
	Trol	34,73	45,45	54,55
	Ortalama	43,41	17,24	82,76
Genel Ortalama		45,24	18,01	81,99

Ek Tablo 7. Boy grupları ve balıkçılık tiplerine göre balıkçıların eğitim durumu (%)

Boy Grupları (m)		Balıkçıların Eğitim Durumu					
		Okuryazar	İlk	Orta	Lise	Ön lisans	Üniversite
<8		1,82	69,70	15,76	10,30	0,61	1,82
8-12		4,92	68,85	14,75	11,48	–	–
12-20		–	50,00	33,33	12,50	–	4,17
≥20		–	72,73	18,18	9,09	–	–
Balıkçılık Tipi							
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.		2,59	68,97	16,38	10,34	0,43	1,29
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	–	77,78	22,22		–	–
	Trol	–	27,27	27,27	36,36	–	9,09
	Ortalama	0,00	58,62	24,14	13,79	0,00	3,45
Genel Ortalama		2,30	67,82	17,24	10,73	0,38	1,53

Ek Tablo 8. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçı eşlerinin eğitim durumu (%)

Boy Grupları (m)		Balıkçıların Eşlerinin Eğitim Durumu				
		Okuryazar	İlk	Orta	Lise	Üniversite
<8		1,82	73,94	12,12	9,09	3,03
8-12		3,28	68,85	13,11	14,75	–
12-20		4,17	50,00	16,67	25,00	4,17
≥20		–	63,64	–	27,27	9,09
Balıkçılık Tipi						
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.		2,59	72,84	12,07	10,34	2,16
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	–	72,22	5,56	22,22	–
	Trol	–	9,09	27,27	45,45	18,18
	Ortalama	–	48,28	13,79	31,03	6,90
Genel Ortalama		2,30	70,11	12,26	12,64	2,68

Ek Tablo 9. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre ev sahibi olan ve olmayan balıkçılar (%)

Boy Grupları (m)		Ev sahibi	
		Olanlar	Olmayanlar
<8		68,48	31,52
8-12		80,33	19,67
12-20		54,17	45,83
≥20		90,91	9,09
Balıkçılık Tipi			
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.		71,12	28,88
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	72,22	27,78
	Trol	63,64	36,36
	Ortalama	7,66	3,45
Genel Ortalama		70,88	29,12

Tablo 10. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre otomobili olan ve olmayan balıkçılar (%)

Boy Grupları(m)		Otomobil Sahibi	
		Olanlar	Olmayanlar
<8		25,45	74,55
8-12		31,15	68,85
12-20		20,83	79,17
≥□□		63,64	36,36
Balıkçılık Tipi			
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Toplamı		26,72	73,28
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	44,44	55,56
	Trol	27,27	72,73
	Toplam	37,93	62,07
Genel Toplam		27,97	72,03

Ek Tablo 11. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların önceki işi olup olmayanların durumu (%)

Boy Grupları (m)		Balıkçılıktan Önceki İş	
		Var	Yok
<8		50,30	49,70
8-12		39,34	60,66
12-20		29,17	70,83
≥□□		18,18	81,82
Balıkçılık Tipi			
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort		46,98	53,02
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	22,22	77,78
	Trol	27,27	72,73
	Ortalama	24,14	75,86
Genel Ortalama		44,44	55,56

Ek Tablo 12. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre önceden teknesi olan ve olmayan balıkçılar (%)

Boy Grupları (m)		Tekne sahibi olanlar olmayanlar	
		Olanlar	Olmayanlar
<8		57,00	43,00
8-12		69,00	31,00
12-20		67,00	33,00
≥□□		82,00	18,00
Balıkçılık Tipi			
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.		60,00	40,00
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	78,00	22,00
	Trol	64,00	36,00
	Ortalama	72,69	27,31
Genel Ortalama		61,41	38,59

Ek Tablo 13. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların tayfa olarak çalışan çocukları (%)

Boy Grupları(m)		Var	Yok	Sayısı	
				Max	Ortalama
<8		8,48	91,52	1	0,07
8-12		22,95	77,05	2	0,25
12-20		29,17	70,83	2	0,33
≥20		45,45	54,55	4	1,00
Balıkçılık Tipi					
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.		12,07	87,93	2	0,12
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	58,82	41,18	4	0,89
	Trol	18,18	81,82	2	0,27
	Ortalama	43,41	56,59	4	0,66
Genel Ortalama		15,55	84,45	4	0,18

Ek Tablo 14. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre ortalama tayfa sayıları (%)

Boy Grupları (m)		Ortalama Tayfa Sayısı
<8		0,69
8-12		1,41
12-20		5,08
≥20		14,00
Balıkçılık Tipi		
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.		0,92
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	12,22
	Trol	3,91
	Ortalama	9,07
Genel Ortalama		1,82

Ek Tablo 15. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçılara turizm işletmelerinin etkileri (%)

Boy Grupları (m)		Olumlu	Olumsuz	Önemsiz
<8		38,18	12,73	49,09
8-12		42,62	8,20	49,18
12-20		45,83	45,83	8,33
≥20		18,18	45,45	36,36
Balıkçılık Tipi				
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.		40,09	10,78	49,14
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	27,78	16,67	55,56
	Trol	45,45	18,18	36,36
	Ortalama	34,48	17,24	48,28
Genel Ortalama		39,46	11,49	49,04

Ek Tablo 16. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların zararlı bulduğu av yöntemleri (%)

Boy Grupları (m)	Hangi av yöntemlerinin zararlı olduğunu düşünüyorsunuz?					
	Trol ile avlanma	Gırgır ile avlanma	Sonar	Işıkla avlanma	Manyata	Diğer
<8	29,34	22,70	8,42	14,03	5,61	19,90
8–12	34,88	24,81	5,43	14,73	3,10	17,05
12–20	31,82	13,64	9,09	18,18	–	27,27
≥20	25,00	25,00	8,33	8,33	–	33,33
Balıkçılık Tipi						
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Ort.		30,78	23,13	7,84	14,37	4,85
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	41,67	12,50	–	4,17	–
	Trol	11,76	17,65	17,65	29,41	–
	Ortalama	29,27	14,63	7,32	14,63	–
Genel Ortalama		30,68	22,53	7,80	14,38	4,51

Ek Tablo 17. Boy gruplarına ve balıkçılık tipine göre av miktarlarını sınırlamak için yapılması gerekenler (%)

	Boy Grupları (m)				Balıkçılık Tipi			
	< 8	8–12	12–20	≥20	Kıyı Balıkçılığı	Orta/ Büyük Ölçekli Balıkçılık		
						Gırgır	Trol	Toplam
Ava çıkılan gün sayısını azaltmak	66,67	19,05	9,52	4,76	90,48	-	9,52	9,52
Avcıların sayısını azaltmak	66,15	18,46	9,23	6,15	89,23	4,62	6,15	10,77
Bir seferde tutulan av miktarını sınırlamak	54,05	24,32	13,51	8,11	78,38	13,51	8,11	21,62
Tekne büyüklüklerini sınırlamak	72,38	18,10	5,71	3,81	90,48	4,76	4,76	9,52
Bazı bölgeleri ava kapatmak	64,41	27,12	5,08	3,39	94,92	1,69	3,39	5,08
Av bulucu cihazları sınırlamak	64,14	27,59	5,52	2,76	95,17	2,07	2,76	4,83
Ağ gözlerinin büyüklüğünü ve derinliğini sınırlamak	67,26	20,35	7,08	5,31	90,27	6,19	3,54	9,73
Denizdeki balık popülasyonunun artması kendine gelmesi için 2–3 sene kimse denize çıkarılmamalı avcılık yasaklanmalı	100,00	-	-	-	100,00	-	-	-
Av sezonu doğru ayarlanmalı	38,46	15,38	30,77	15,38	53,85	23,08	23,08	46,15
Av yasaklarına uymaları sağlanmalı	80,00	20,00	-	-	100,00	-	-	-
Işıkla avlanma yasaklanmalı	71,43	28,57	-	-	100,00	-	-	-
Kaçak avcılığı önleyecek tedbirler alınmalı	33,33	66,67	-	-	100,00	-	-	-
Kota uygulamak	16,67	33,33	33,33	16,67	50,00	16,67	33,33	50,00
Algarna engellenmeli	50,00	50,00	-	-	100,00	-	-	-
Büyük ve küçük teknelerin av bölgeleri ayrılmalı	44,44	33,33	22,22	-	77,78	-	22,22	22,22
Diğer*	63,64	18,18	9,09	9,09	81,82	9,09	9,09	18,18

*: Diğer; Yetiştiriciler gırgır sahibi olmamalı, sınırlandırmaya gerek yok, kim ne avlıyor ne kadar avlıyor tespit edilmesi lazım, amatör teknelerin sadece olta kullanmasına izin verilmeli (parakete yasak olmalı), balıkçılıktan anlayan eğitimli insanları balıkçılığın başına getirmek gerekir, çıkan kanunların denetiminin yapılması gerekir, çevresel kirlilik, deniz kirliliği, gırgır voltu artırıyor, büyük gırgırlara uzaklık sınırı getirilmeli,

Ek Tablo 18. Boy gruplarına ve balıkçılık tipine göre başka bölgelerde ve Türk karasuları dışında avcılık yapan balıkçıların tuttukları balık türleri ve miktarları (%)

Balık Türleri	Boy Grupları (m)				Balıkçılık Tipi				Toplam
	< 8	8–12	12–20	≥20	Küçük Ölçekli B. (Kıyı Balıkçılığı)	Orta/ Büyük Ölçekli Balıkçılık			
						Gırgır	Trol	Toplam	
Barbunya	7,69	-	20,00	-	4,17	-	25,00	5,26	4,65
Dil Balığı	7,69	27,27	-	-	16,67	-	-	-	9,30
Karides	15,38	9,09	-	7,14	12,50	-	25,00	5,26	9,30
Kolyoz	23,08	-	-	21,43	12,50	20,00	-	15,79	13,95
Lahoz	7,69	-	-	-	4,17	-	-	-	2,33
Mercan	7,69	-	-	-	4,17	-	-	-	2,33
Salyangoz	7,69	-	-	-	4,17	-	-	-	2,33
Uskumru	23,08	-	-	-	12,50	-	-	-	6,98
Lüfer	0,00	18,18	-	7,14	8,33	6,67	-	5,26	6,98
Palamut	0,00	27,27	-	7,14	12,50	6,67	-	5,26	9,30
Sardalya	-	9,09	60,00	-	4,17	20,00	-	15,79	9,30
Sinargit	-	9,09	-	-	4,17	-	-	-	2,33
Tekir	-	-	20,00	-	-	-	25,00	5,26	2,33
Çinekop	-	-	-	7,14	-	6,67	-	5,26	2,33
Hamsi	-	-	-	7,14	-	6,67	-	5,26	2,33
İstavrit	-	-	-	7,14	-	6,67	-	5,26	2,33
Mırlan	-	-	-	7,14	-	-	25,00	5,26	2,33
Orkinos	-	-	-	21,43	-	20,00	-	15,79	6,98
Tombik	-	-	-	7,14	-	6,67	-	5,26	2,33
Toplam	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Ek Tablo 19. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların balık yetiştirici çiftliklerinden nasıl etkilendiği (%)

Boy Grupları (m)		Balık Çift. Bulunduğu yerde av yasağı olduğundan av alanlarını daraltıyor	Balık çiftlikleri balık yavrularını topluyorlar	Denizdeki tüm balıklar kafesler etrafına toplamıyor	Balık çiftlikleri denizi kirletiyorlar	Balık fiyatlarını düşürüyor
<8		8,57	8,57	14,29	22,86	45,71
8-12		9,09	-	9,09	36,36	45,45
12-20		-	-	-	-	100,00
≥20		-	-	-	-	100,00
Balıkçılık Tipi						
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Toplamı		8,51	6,38	12,77	25,53	46,81
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	-	-	-	-	100,00
	Trol	-	-	-	-	100,00
	Toplam	-	-	-	-	100,00
Genel Toplam		7,84	5,88	11,76	23,53	50,98

Ek Tablo 20. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların başka bölgelere Türk karasuları dışında avcılık yapıp yapmadığı (%)

Boy Grupları (m)		Başka Bölgelerde Avcılık Yapıyor musunuz?	
		Evet	Hayır
<8		8,48	91,52
8–12		27,87	72,13
12–20		45,83	54,17
≥20		90,91	9,09
Balıkçılık Tipi			
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Toplamı		13,79	86,21
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	77,78	22,22
	Trol	54,55	45,45
	Toplam	68,97	31,03
Genel Toplam		19,92	80,08

Ek Tablo 21. Teknelerinin piyasa fiyatından satın alınması koşuluyla balıkçılıktan ayrılmayı kabul eden ve etmeyen balıkçılar (%)

Boy Grupları (m)		Evet	Hayır
<8		36,36	63,64
8–12		47,54	52,46
12–20		41,67	58,33
≥20		27,27	72,73
Balıkçılık Tipi			
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Toplamı		39,66	60,34
Orta/Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	27,78	72,22
	Trol	45,45	54,55
	Toplam	34,48	65,52
Genel Toplam		39,08	60,92

Boy Grupları (m)	Balıkçılıkla ilgili yan işler	Bitkisel üretim	Çalışmak istemiyor	Diğer	Emekli	Esnaflık	İş	Sabit gelir	Ticaret	
<8	5,00	3,33	6,67	11,67	10,00	8,33	40,00	5,00	10,00	
8–12	17,24	10,34	-	10,34	17,24	-	37,93	-	6,90	
12–20	50,00	10,00	-	10,00	10,00	-	10,00	-	10,00	
≥20	33,33	-	33,33	-	-	-	-	-	33,33	
Balıkçılık Tipi										
Küçük Ölçekli Balıkçılık(Kıyı Balıkçılık) Top		9,78	6,52	4,35	10,87	11,96	5,43	38,04	3,26	9,78
Orta/Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	60,00	-	20,00	20,00	-	-	-	-	-
	Trol	40,00	-	-	-	20,00	-	20,00	-	20,00
	Toplam	50,00	-	10,00	10,00	10,00	-	10,00	-	10,00
Genel Toplam		13,73	5,88	4,90	10,78	11,76	4,90	35,29	2,94	9,80

Ek Tablo 23. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların ışıkla avcılık yapıp yapmadığı (%)

Boy Grupları (m)	Işıkla Avlanma Yapıyor musunuz?	
	Evet	Hayır
<8	1,82	98,18
8-12	3,28	96,72
12-20	41,67	58,33
≥20	63,64	36,36
Balıkçılık Tipi		
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Top.	2,16	97,84
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	88,89
	Trol	9,09
	Toplam	58,62
Genel Toplam	8,43	91,57

Ek Tablo 24. Boy grupları ve balıkçılık tipine göre balıkçıların balık yetiştirici çiftliklerinden etkilenme durumu (%)

Boy Grupları (m)	Balıkçılara Balık Yetiştiricilerinin Etkisi Ne Yöndedir?		
	Etkisi Yok	Olumlu	Olumsuz
<8	49,09	3,03	47,88
8-12	45,90	1,64	52,46
12-20	25,00	8,33	66,67
≥20	63,64	-	36,36
Balıkçılık Tipi			
Küçük Ölçekli Balıkçılık (Kıyı Balıkçılığı) Top.	47,84	2,59	49,57
Orta ve Büyük Ölçekli Balıkçılık	Gırgır	11,11	44,44
	Trol	-	72,73
	Toplam	6,90	55,17
Genel Toplam	46,74	3,07	50,19

Ek Tablo 25. Balıkçıların balıkçılık sektörüyle ilgili önemli gördükleri sorunlar (%)

Balıkçılık Sektörünün Sorunları	Önemli	Önemsiz
Aşırı avlanma nedeniyle balık stoklarının azalması	80,84	19,16
Balıkçıların örgütlenememesi	80,08	19,92
Denizlerin kirlenmesi ve kıyılardaki yapılaşma	75,86	24,14
Av sezonunun kısa olması	12,64	87,36
Tüketimin az olması	41,00	59,00
Fiyatların istikrarsız olması	66,28	33,72
Pazarlamada inisiyatifin komisyoncularda olması	65,52	34,48
Kooperatiflerin etkin olmayışı	74,71	25,29
Su ürünleri sanayinin yetersiz olması	40,61	59,39
Ulaştırma problemleri	18,39	81,61
Turizm tesisleri	17,24	82,76
Diğer*	1,92	98,08

* : Sahil güvenlik, ege de av sahasının dar olması, yunusların çokluğu, limanların yetersiz olması

Ek Tablo 26. Balıkçıların balıkçılıkta yapılacak düzenlemelerle ilgili görüşleri (%)

Gelecekte Balıkçılık Sektöründe Yapılacak Düzenlemeler	Önemli	Önemsiz
Deniz kirliliğın önlenmesi	81,23	18,77
Stoklara zarar veren av yöntemlerinin yasaklanması	77,01	22,99
Su ürünleri ile ilgili ayrı bir genel müdürlük kurulması	89,27	10,73
Balıkçılıkta sosyal güvenliğın yaygınlaştırılması	87,74	12,26
Balıkçı sayısının stoklara uygun şekilde azaltılması	55,56	44,44
Balık avı sezonunun stoklara uygun şekilde belirlenmesi	70,50	29,50
Tanıtım-reklam vasıtasıyla balık tüketiminin özendirilmesi	63,98	36,02
Teşvik (düşük vergi, muafiyet, düşük faizli kredi vb) uygulanması	77,39	22,61
Balıkçılık ekipmanları ithalatında kolaylık sağlanması	37,93	62,07
Avcılıkla ilgili eğitim faaliyetlerine önem verilmesi	67,43	32,57
Balıkçı barınakları, liman ve çekek yerlerinin modernizasyonu	85,44	14,56
Balık işleme sanayinin geliştirilmesi	51,72	48,28
Fiyat istikrarı sağlanması	75,48	24,52
Üretici örgütleri ve kooperatiflerin etkin duruma getirilmesi	80,84	19,16